

bistands- aktuelt

nr 9 november
2010

Søker venner
på Facebook

Side 32

www.bistandsaktuelt.no

BISTANDSARBEIDERE: Disse mennene er lønnet over bistandsbudsjettet. Politioverbetjent **Tom Henriksen** (t.v.) og politiførstebetjent **Svein Erik Helgetun** inspiserer et av AK-47-magasinene til en afghansk politimann i Faryab-provinsen.

FOTO: KEN OPPRANN

Norsk bistand anno 2010

■ Mens norske soldater i Afghanistan lønnes av Forsvaret, finansieres arbeidet til norske politiinstruktører over bistandsbudsjettet.

■ Som ledd i et internasjonalt spleiselag kommer Norge i år til å bruke om lag 100 millioner bistandskroner på opplæring og støtte til det afghanske politiet.

■ Forskjellene på soldater og politi er ofte små. Afghansk politi er halvmilitært og ofte helt i frontlinjen i kampen mot Taliban. Av samme grunn er flere politifolk enn soldater drept i krigen så langt.

Side 15-21

B-Post Abonnement

RETURADRESSE: Bistandsaktuelt,
boks 8034 Dep., 0030 Oslo.

Høyre og Frp
vil rydde opp
i norsk bistands-
mylder

Side 4-5

Slik fikk
de jobb
i bistands-
bransjen

Side 8-11

Så mye betaler
norske selskaper
i skatt til
utviklingsland

Side 26-27

Motstridende norsk politikk

Colombianske samarbeidsorganisasjoner advarer sterkt mot å inngå en frihandelsavtale slik forholdene er nå.

Av Caritas, Flyktninghjelpen, FOKUS, Latin-Amerikagruppen, Norsk Folkehjelp, SAIH og Sosialistisk Ungdom

COLOMBIA ER KJENT SOM en menneskerettighetsversting. Parallelt med nedlegging av Norges ambassade i landet ønsker Nærings- og handelsdepartementet at Norge inngår en frihandelsavtale med colombianske myndigheter. Vi mener dette vil ha en negativ effekt for menneskerettighetene og sivilsamfunnet.

NORSKE ORGANISASJONER og fagforeninger har lenge bedt Nærings- og handelsminister Trond Giske om å revurdere ratifisering av handelsavtalen med Colombia. Vi etterlyser større samsvar mellom norsk handelspolitikk og utenrikspolitikk. Norges hovedaktiviteter overfor Colombia er støtte til humanitær assistanse og menneskerettighetsarbeid. Den norske ambassaden i Bogota ble etablert i 2001 i forbindelse med at Norge var invitert til å delta i fredsprosessen. Betydelige summer er satt inn i menneskerettighets- og humanitært arbeid fra Norges side. Colombianske myndigheter har langt fra gjort nok for å forbedre sikkerheten for internt fordrevne, fagorganiserte og urfolksgrupper. At Norge nå velger å legge ned ambassaden i Colombia, samtidig som man inngår en handelsavtale, vil være å gi feil signal til den colombianske regjeringen.

OVER FIRE MILLIONER mennesker er drevet på flukt og 34 urfolksgrup-

PARAMILITÆRE: I Colombia driver paramilitære grupper en systematisk fordriving av bønder og urfolk for å sikre industriell jordbruksproduksjon. Norge bør ikke inngå en frihandelsavtale med landet før slik forholdene er i landet nå, mener flere norske organisasjoner. Bildet er fra en treningsleir som tilhører den paramilitære gruppen AUC. FOTO: SCANPIX

DEBATT

per er truet av kulturell, økonomisk og fysisk utradering. 2670 medlemmer av fagbevegelsen er drept siden 1986 og tusenvis av kvinner voldtatt som direkte følge av konflikten. Grunnlovsdomstolen i Colombia har ved gjentatte anledninger fastslått at myndighetene ikke oppfyller sine forpliktelser i henhold til internasjonal humanitær rett.

Den colombianske regjeringen må erkjenne at det pågår en væpnet konflikt i landet. Internasjonal humanitær rett forplikter landet til å

følge distinksjonsprinsippet som innebærer at man ikke angriper eller benytter sivile personer og installasjoner til militære formål, samt å respektere det humanitære rommet og skille det humanitære arbeidet fra det politiske og militære.

Colombia er også forpliktet til å følge FNs sikkerhetsråds resolusjon 1325 som krever at medlemsstatene øker kvinners deltakelse i konfliktløsning og i arbeidet for varig fred, og styrker beskyttelsen av kvinners rettigheter i konfliktområder. Dette

bør også stå høyt på dagsorden i Norges politikk overfor Colombia.

UNDER DEKKE AV kamp mot geriljaen driver de paramilitære gruppene en systematisk fordriving av bønder og urfolk for å sikre industriell jordbruksproduksjon. I tillegg er gruvedrift en viktig del av Colombias eksportproduksjon og har ofte store konsekvenser, spesielt i urbefolkningens tradisjonelle landområder. Forgiftet drikkevann og ødelagt jordbruksland er en viktig årsak til at en tredel av Colombias 102 urfolksgrupper er i ferd med å forsvinne. Norge som et av pådriverlandene for FNs erklæring om urfolks rettigheter, kan ikke inngå en handelsavtale hvor disse rettighetene ikke engang er nevnt.

PARALLELT MED norske myndigheters engasjement har norske organisasjoner og fagbevegelse en bred kontaktflate mot Colombia. Colombianske samarbeidsorganisasjoner advarer sterkt mot å inngå en frihandelsavtale slik forholdene er nå, og det er på dette grunnlaget norske organisasjoner og forbund ber regjeringen stoppe ratifisering av avtalen. Konsekvensene av frihandelsavtalen må ses i lys av Norges overordnede politiske målsettinger. Uten at en konsekvensanalyse er gjennomført kan ikke Nærings- og handelsdepartementet legge avtalen fram for Stortinget. Det vil være å kaste vrak på flere års norsk engasjement for menneskerettigheter i Colombia. ■

Et delt Somalia?

Av Rune Aale-Hansen

KAN DET VÆRE EN LØSNING til mer stabilitet i denne delen av Afrika?

I 1960 ble det tidligere britiske protektoratet Somaliland slått sammen med den tidligere italienske kolonien Puntland/Somalia til det vi i dag kjenner som Somalia. Inntil da hadde Somaliland vært under egyptisk og deretter britisk styre nesten hundre år. Ekteskapet mellom de to tidligere koloniene har ikke vært vellykket, og med stigende uro i Somalia og en svak sentralregjering i Mogadishu erklærte Somaliland seg uavhengig i 1991. Siden den gang har det vært et eget parlament og styresett i «landet», en grunnlov er

vedtatt og det er gjennomført demokratiske valg. Til tross for mange positive tilbakemeldinger fra naboland, Den afrikanske union, EU og FN er det fortsatt ingen land eller internasjonale organisasjoner som anerkjenner Somaliland som selvstendig nasjon. Fortsatt er det visse vilkår som må oppfylles er beskjedne fra det internasjonale samfunnet.

HOVEDBEGRUNNELSEN for ikke å anerkjenne ønsket om løsrivelse, er frykten for at et selvstendig Somaliland vil være som å åpne en Pandoras eske – som vil utløse et ras av krav om løsrivelse i en rekke andre land i Afrika. Er denne frykten en

god nok grunn begrunnelse for ikke å akseptere løsrivelse og nye grenser? Hvor galt er dette egentlig tatt i betraktning oppløsningen av tidligere Tsjekkoslovakia og Jugoslavia? Også det var land tuftet på litt kunstig vedtatte grenser.

NÅR KARTET I EUROPA tillates å endres, hvorfor skal ikke det samme være tilfelle for Afrika?

TIDLIGERE I SOMMER ble det gjennomført nytt presidentvalg i Somaliland. Internasjonale observatører beskriver valget som fredelig og demokratisk, som forøvrig endte med at et opposisjonsparti vant. Dette ble akseptert av den sittende presi-

dent som dermed bidro til demokratisk skifte av folkevalgt ledelse. Det borger for positiv utvikling i denne delen av Afrikas horn, og kan kanskje være til inspirasjon for demokratisk utvikling andre steder i Afrika.

SÅ GJENSTÅR SPØRSMÅLET om hvordan vi tør støtte utviklingen, ikke minst gjenstår spørsmålet om hva øvrige afrikanske land tenker om et selvstendig Somaliland. ■

Rune Aale Hansen har over lenger tid vært engasjert i demokrati og styresett i Afrika, og har i denne forbindelse besøkt flere afrikanske land.

Luksusliv for bistandsarbeiderne – et lederansvar

Av Frank Abrahamsen

TIDLIGERE BISTANDSARBEIDER, nå rektor ved Buskerud Folkehøgskole, Morten Eriksen, maner til debatt i bladet Bistandsaktuelt nr. 8 i år. For den norske folkehopen tror jeg dette er svært overraskende og skuffende lesning om mangel på «idealister» i norsk bistandsarbeid.

Eriksen har på en måte avkledd «idealister» i bistandsarbeid.

ERIKSEN TAR UTGANGSPUNKT i den nye norske filmen Limbo som beskriver det luksusliv bistandsarbeideren fører under fjerne himmelstrøk. Bistandsarbeid anno 2010 er ikke veldig forskjellig fra det filmen beskriver.

Den tar opp hvordan bistandsorganisasjonene forstår seg selv som sosiale og miljømessige aktører i landene de arbeider i. De har vist liten vilje og evne til å reise disse spørsmål i egne rekker. Hva gjør det med et samfunn at de som kommer til landet for å hjelpe nesten uten unntak glir rett inn i overklassen, med de største husene, bilene, kontorene, de høyeste lønningene, spør Eriksen.

SELV HAR JEG KUN erfaring som frivillig ulønnet medarbeider i to av våre bistandsorganisasjoner gjennom vel 9 år. I den forbindelse har det vært interessant å følge debat-

ten i flere av våre dagsaviser om lederstruktur og hvilke spekter av vurderinger som fremtredende ledere i norsk samfunnsliv bør inneha. Etisk redelighet, integritet og verdishold – og en sosial teft som tilsier at man bør være nær og forstå mennesker.

HVA ER KLOKT LEDERSKAP? Paul Otto Brunstad har skrevet bok om dette. Han beskriver de klassiske dyder som klokskap, rettferdighet, selvbesinnelse eller måtehold og mot, i tillegg kommer de tre teologiske dyder, tro, håp og kjærlighet – og sist men ikke minst et tillegg til de fire klassiske dyder, nemlig takknemlighet.

Eriksen har på en måte avkledd «idealister» i bistandsarbeid, selv om noen finnes.

Man må sette spørsmål ved en lederstruktur innen bistandsorganisasjoner som tillater en adferd til egen berikelse framfor idealisme. Denne taushet har nå Eriksen brutt. Og takk for det. ■

Frank Abrahamsen er pensjonist og aktiv i flere humanitære organisasjoner, blant annet Strømmestiftelsen og Afganistankomiteen i Norge.

bistandsaktuelt

Fagblad om utviklingssamarbeid • Utgitt av Norad

Redaksjonen arbeider i henhold til pressens Vær Varsom-plakat og Lov om redaksjonell frihet i media. Det er bladets redaktør som har ansvaret for innholdet i bladet.

19/2010 – 13. ÅRG

Smørt utover – i tynne lag

«Den eneste form for konsentrasjon i norsk bistand er en konsentrasjon om stadig flere land og prosjekter», kommenterte en norsk bistandsveteran for flere år tilbake.

En ny rapport, skrevet på oppdrag for kanadiske bistandsmyndigheter, fastslår at problemet fortsatt er høyst reelt. Bistanden fra lille Norge er spredd til over 100 land, og på over 4000 ulike prosjekter og tiltak.

Den store mengden land, temaer og prosjekter skaper utfordringer på kontrolliden. Som den kanadiskfinansierte studien viser har hver norsklønnet bistandsbyråkraten kontrollportefølje på i gjennomsnitt over 20 millioner kroner, ofte spredd på flere ulike aktører i flere ulike land. Da er det ingen lett oppgave å skulle kvalitetssikre at alt brukes i tråd med målsettinger og med størst mulig effekt per krone.

For et drøyt tiår tilbake var konsentrasjonsprinsippet hyppig nevnt som en av de sentrale føringene for norsk tosidig bistand, men det var et prinsipp som aldri ble etterlevd særlig strengt. Andelen av bistand til prioriterte land har gått ned gjennom mange år, og de siste årene har til og med hele begrepet «prioriterte land» avgått med døden.

Økende budsjetter kombinert med stadig nye ministre, stadig nye mål og skiftende internasjonale moterettinger innenfor bistand har bidratt til å øke antallet prosjekter kraftig. Aids-satsingen på 2000-tallet under Hilde Frafjord Johnson og den kraftige satsingen på klimatilstand i skog under Solheim er eksempler på dette. De nye satsingene har i sin tur skapt et utall nye prosjekter. Mye penger er blitt kanalisert til nye prosjekter i FN-systemet og nye globale helsesatsinger, men den største økningen har trolig en mer hjemlig adresse. Norske organisasjoner, særlig de såkalte «fem store», har de siste årene fått stadig større oppgaver på vegne av det offentlige.

Når utviklingsministeren i denne utgaven av Bistandsaktuelt påpeker at han vanskelig kan gripe inn i de ikke-statlige organisasjonenes prosjektporteføljer, er det følgelig bare delvis riktig. Statsråden må selv ta ansvar for å ha introdusert nye temaer og stadig nye poster der norske organisasjoner kan søke penger, uten at andre er kuttet. Hvordan dette samtidig går i hop med Solheims egen tenkning om å konsentrere bistanden om områder der Norge har særlig kompetanse, er ikke alltid like innlysende.

GZ

3 MÅNEDENS SITAT

«Europeiske milliarder har en tendens til å søke tilbake til Europa, og da sammen med bestillinger på flere BMW-er og mer champagne.»

Fremskrittspartiets nye bistandspolitiske talsmann
Peter N. Myhre. Kronikk i Aftenposten 11. november.

HISTORISK: Salum Khalfan Bar'wani kjemper mot forfølgelsen av albinoer i Afrika og er selv den første i det tanzanianske parlamentet med albinisme. FOTO: SCANPIX

Heksedoktorens drøm

Motstanderne hevdet at C-vitaminmangel gjorde at Salum Khalfan Bar'wani (51) ikke kunne tenke klart. Han slo tilbake og ble den første folkevalgte albino i parlamentet i Tanzania.

– Jeg er opprørt over disse foraktelige og barbariske handlingene, og kommer ikke til å gi meg før det blir slutt på ondskapen.

Afrikas Paris. Selv startet han en beskjeden forretningsvirksomhet etter endt skolegang i 1979. For 18 år siden ble det tillatt å opprette flere partier i Tanzania, og Barwani kastet seg inn i politikken.

– Innføringen av flerpartisystemet fungerte som et springbrett for meg. Før dette hadde jeg ikke hatt mulighet til å stå frem med mine meninger siden det regjerende partiet fungerte som en diktatorklubb som ikke hadde noe særlig til overs for folk med en funksjonshemming, forteller han.

Det nye parlamentsmedlemmet drømmer om å oppleve hjembyen Lindi i fordums prakt. – Det er ikke så lenge siden Lindi var kjent som Afrikas Paris. Byen forsynte på den tiden mange naboregioner med mat, men på grunn av dårlig administrasjon har den nå havnet i en bakevje. Vi skal arbeide hardt sammen for å krevne tilbake det vi engang hadde, sier han.

Gjort til latter. Bar'wanis politiske ferd har bydd på mange utfordringer. Under valgkampen hevdet noen av hans rivaler at han som albino var mentalt tilbakestående, at han ikke tålte sollys eller at C-vitaminmangel gjorde han ute av stand til å tenke klart.

– Jeg ble gjort til latter av mine politiske rivaler, og det satte sinnene i kok hos folk i området her. Mine motstandere hevdet at albinoer mangler vitamin C og derfor ikke er i stand til å tenke klart, forteller han, og legger til at slike fornærmelser bare styrket hans ønske om å kjempe albinoenes sak.

Bar'wani svarte ganske enkelt på disse utsagnene med å si at mennesker som gir uttrykk for slike holdninger, i bunn og grunn ikke er bedre enn de som dreper albinoer på grunn av overtro. ■

Kizito Makoye er tanzaniansk reporter med base i Dar es Salaam.

PORTRETT

■ KIZITO MAKOYE

HVEM:
Salum Khalfan Bar'wani (51)

HVA:
Nyvalgt parlamentsmedlem i Tanzania.

HVORFOR:
Vil kjempe mot overtro og overgrep mot albinoer.

Salum Khalfan Bar'wani kommer definitivt til å møte tøffe utfordringer. De rituelle drapene på tusener av albinoer har gjennom årene gjort Tanzania internasjonalt beryktet. Albinoer er heksedoktorens drøm. De mener huden og kroppsdelene, mikset i magiske brygg, bringer rikdom og lykke. På swahili finnes det ikke en gang et ord for albino, i stedet kalles albinoene for «zeruzeru». Det betyr spøkelse.

– Dette er min mulighet til å være albinoenes talsmann, sier Bar'wani til Bistandsaktuelt, og legger til at han tror valgseieren indikerer at folks holdninger til personer med et handikap er i ferd med å endres.

Bar'wani har et håp om at han som landets aller første albino i parlamentet skal kunne bidra til endring for albinoer over hele det afrikanske kontinentet. Etter å ha utkonkurrert et sittende parlamentsmedlem med en margin på over 2000 stemmer, forsikrer han på telefonen fra Lindi at han vil arbeide iherdig for å forbedre albinoenes situasjon.

Opprørt. – Folk her sier at albinoer ikke kan arbeide og ikke klarer noen ting. Jeg forteller dem at albinoer er vanlige folk. Folk har vist meg tillit, og det er derfor min plikt å sørge for en positiv utvikling i valgdistriktet mitt, fortsetter Bar'wani, som har kone og barn som ikke er albinoer.

Han er direkte og velformulert når han uttrykker sin fortvilelse over albinodrapene.

Jeg gir meg ikke før det blir slutt på ondskapen.

Salum Khalfan Bar'wani, nyvalgt parlamentsmedlem.

— På tide å rydde opp

Høyre og Frp mener norsk bistand er spredd på for mange prosjekter og land

Høyre og Fremskrittspartiet har sett seg lei på det store antallet prosjekter og land i norsk bistand og ønsker en opprydding.

– Norsk bistand er for fragmentert, fastslår leder av utenrikskomiteen Ine Marie Eriksen Søreide fra Høyre.

■ EVEN TØMTE

Opposisjonens fremste utenrikspolitiker mener at bistanden er til stede i for mange prosjekter i for mange land, og vil heller at ressursene skal brukes mer fokusert.

– Den konstruktive kritikken av norsk utviklingspolitikk blir dempet av de voksende budsjettene. Det er ingenting som prioriteres ned, for bistanden vokser jo. Det blir ingen reell diskusjon om hvilken innretning vi skal ha, sier hun til Bistandsaktuelt.

At norsk bistand er fragmentert fastslås også i en studie som sammenligner utviklingspolitikken i Norge, Storbritannia og Canada, utarbeidet av Nilima Gulrajani ved London School of Economics and Political Science. Rapporten er skrevet for å gi kanadiske politikere et bedre beslutningsgrunnlag for å utforme en ny bistandspolitikk for landet, og sammenlikner de tre landene på en rekke punkter.

4000 prosjekter. Sammenliknet med de andre to landene er den norske bistanden smurt tynt utover et stort antall prosjekter og formål. Norge utmerket seg med å ha svært mange små bistandsprosjekter. Storbritannia gir over 68 milliarder kroner i bistand i året, spredd over 2460 ulike prosjekter og programmer. Norge har til sammen over 4208 bi-

KRITISK: – Stadig økende budsjetter har vært en sovepute. Det blir ingen reell diskusjon om hvilken innretning vi skal ha, mener utenrikskomiteens leder **Ine Marie Eriksen Søreide** (H).

FOTO: SCANPIX

standsprosjekter, selv om bistandsbudsjettet er langt mindre.

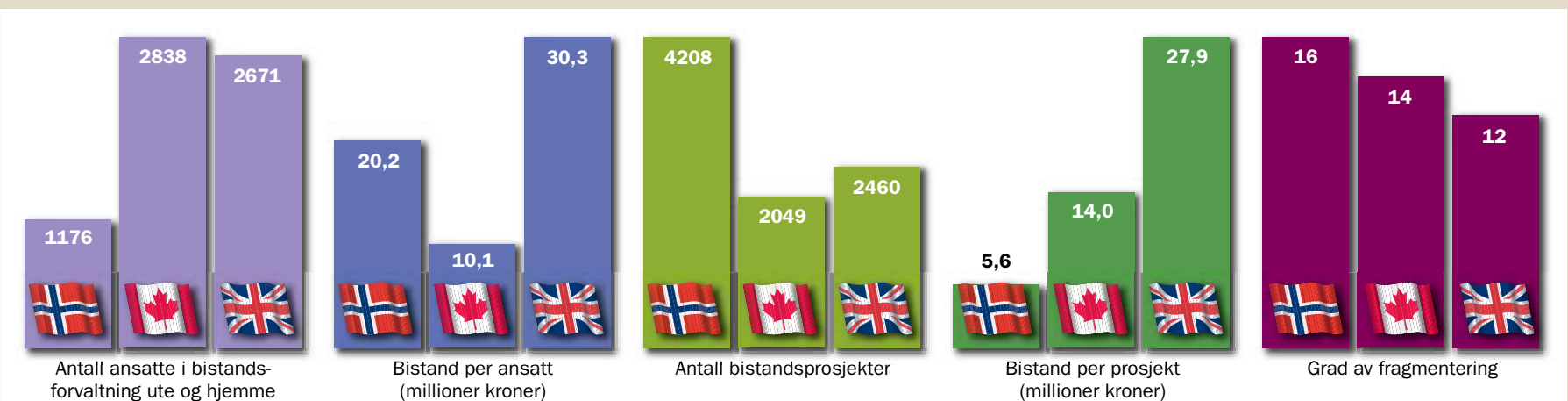
Norges bistandsbudsjett har vokst år for år, og har nådd 27 milliarder kroner. Voksende budsjetter

har gjort det mulig å satse på stadig nye områder, uten at noen har måttet blø for det. Gulrajani tror – på samme måte som Søreide – at dette har bidratt til å legge lokk på viktige

debatter.

Mange og små bistandsprosjekter. Rapporten sammenligner også størrelsen på bistandsbyråkratiet. I Nor-

NORGE – CANADA – STORBRITANNIA

Kilde: London School of Economics and Political Science

Frp vil kutte drastisk

Også Peter N. Myhre, Fremskrittspartiets nye bistandspolitiske talsmann, mener at norsk bistand smøres for tynt utover.

– Over halvparten av alle land i verden mottar norsk bistand. Vi må kutte dramatisk ned på antall land. Det må vi gjøre i samarbeid med FN og de europeiske giverlandene, slik at vi trekker oss ut av en drøss med land som andre kan konsentrere seg

om, sier Frp-politikeren.

– Hvilke land vil du ut av?
– Det vil jeg ikke begi meg ut på. Først må vi få gjennomslag for prinsippet om at vi ikke kan holde på i 107 land. Jeg er sikker på at bistandsministeren ikke kan nevne dem engang, sier Myhre.

– Hvor mange land bør Norge være til stede i?

– Det svaret tror jeg heller ikke

Peter N. Myhre.

det er riktig å gi nå, men jeg ser for meg å gå ned til godt under halvparten. De landene vil kunne regne med en betydelig innsats fra norsk side.

(Arbeidet med denne artikkelen viser at det råder stor usikkerhet rundt antallet land Norge samarbeider på bistandsfeltet. Søreide snakker om at Norge gir bistand til 135 land, Myhre sier 107, Norads egen statistikk opererer med 114 motta-

kere av bilateral bistand, mens OECD-tallene som brukes i Guljaranis rapport rapporten sier 132 land. Snarere enn å redegjøre for de ulike måtene å telle på, velger Bistandsaktuelt journalist å la dette bli stående som en illustrasjon på at det ganske riktig kan være vanskelig å holde oversikten iblant...) ■

ge finnes det 1176, i Canada 2838 og i Storbritannia 2671 bistandsbyråkrater. Halvparten av de norsklynte byråkratene befinner seg i samarbeidsland.

Mens en canadisk ansatt i bistandsforvaltningen i gjennomsnitt skal holde øye med bistand for ti millioner kroner per år, må en norsk Norad- eller UD-ansatt takle å holde oversikt over dobbelt så mye – omlag 20 millioner kroner. Britiske bistandsbyråkrater må håndtere den aller største bistandsporteføljen med 30 millioner kroner per ansatt. Storbritannia gir imidlertid også en større andel av sin bistand gjennom multilaterale institusjoner.

Av sammenligningen framgår det samtidig at Norge har den høyeste prosentandelen av offentlig ansatte stasjonert i utviklingsland, det vil si bistandsansatte på ambassadene.

Et gjennomsnittlig norsk bistandsprosjekt bruker 5,6 millioner kroner, sammenliknet med 28 millioner i Storbritannia. Gjennomsnittet for OECD-landene er i overkant av ti millioner kroner.

– Jeg vet ikke om man kan tolke dette som at britisk bistand er mer effektiv. Flere og mindre prosjekter kan være veldig effektive, dersom de støtter de rette personene til rett tid, sier Gulrajani til Bistandsaktuelt.

Storbritannia er i ferd med å gjennomføre et stortstilt offentlig spareprogram, der bistandsadministrasjonen DFID i likhet med andre offentlige organer må redusere sine administrative budsjetter med en tredjedel. Samtidig skal beløpene som blir gitt i bistand fortsette å øke.

Solheim: – Vil ikke detaljstyre organisasjonene

– Vi vil ikke detaljstyre hvilke land norske organisasjoner og Fredskorpset skal ha aktiviteter i, bare for å få tallene ned, sier utviklingsminister Erik Solheim (bildet).

Han viser til at Norge gir svært mye støtte via frivillige organisasjoner sammenliknet med andre land.

– At vi samarbeider i mange land betyr ikke at Norge har et direkte stat-til-stat-samarbeid med alle disse, understreker utviklingsministeren.

Han mener det er viktigere å konsentrere bistanden på tema snarere enn geografi.

– Det viktigste er at vi ikke gjør akkurat det samme som alle andre overalt. Vi må gjøre mest mulig på områder der Norge kan bidra med noe særskilt, der vår kompetanse er mest etterspurt. Det gjelder spesielt forvaltning av inntektene fra naturressurser, ikke bare olje- og energiforsyning, mener ministeren.

Det er langt lettere å prioritere

– Dermed kommer forskjellen fra Norge i mengden bistand per ansatt til å øke. Jeg antar at det kan gå ut over kvaliteten på bistanden hvis mengdene blir enda større, sier Gulrajani.

For mange land. Ifølge rapporten er Norge til stede med bistandsprosjekter i 132 land. Både Storbritannia og Canada har et større engasjement, med prosjekter i henholdsvis 150 og 173 land. Likevel er Norges 132 land for mye, mener Søreide.

– Det er svært få land i verden som ikke støtter seg på en norsk bistandsarm. Det betyr ikke at landene ikke har behov for utviklingshjelp, men Norge kan ikke være til stede overalt. Det gjør at vi mister oversikten, og ikke klarer å følge opp prosjektene. Da er det bedre å innskrenke seg litt, mener Søreide.

– Hvor mange land bør Norge være til stede i?

– Det er vanskelig å svare på med et bestemt tall. Før 2005, da vi satt i regjering, jobbet daværende utviklingsminister Hilde Frafjord Johnson med å få antallet land ned. Da var tanken å komme ned til rundt 70, men selv det er mye for et lite land som Norge, mener Høyre-politikeren.

Debatten er ikke ny. Også i 2004, da Høyre satt i regjering, fikk Norge kritikk fra OECDs utviklingskomité DAC for å spre bistanden på for mange land. Siden den gangen har bistandsbudsjettet blitt nesten doblet, mens antallet land som mottar bilateral bistand er omtrent det samme. ■

Det er ingenting som prioriteres ned.

Ine Marie Eriksen Søreide, leder av utenrikskomiteen.

nye ting når bistandsbudsjettet vokser, slik at man ikke behøver å kutte i det vi allerede gir, vedgår ministeren. Slik har det vært både for hans egen regjering og forgjengerne.

– Budsjettet for 2011 er jo det første der det ikke er en reell vekst i bistandsbudsjettet. Likevel har vi klart å prioritere bistand til ren energi. Det har vi gjort ved å nedprioritere enkelte andre oppgaver. Jeg er spent på hvordan debatten i Stortinget blir under budsjettbehandlingen, sier han.

Solheim ønsker en omlegging av bistanden slik at den også rettes inn mot årsakene til fattigdommen, snarere enn bare å forsøke å lindre den.

– Vi må bidra til å styrke de fattige landenes evne og makt til å dra nytte av de gode sidene av globaliseringen, og ikke på nytt bli ofre for internasjonale interesser som vil ha kontroll over deres naturressurser. Slik var det jo under kolonitida. For å få til dette, må vi nok etter hvert kutte i den «tradisjonelle bistanden». Den diskusjonen tror jeg blir vanskelig, sier Solheim. ■

NOTISER

Skandalebruk av penger i Det globale fondet

Det har vært omfattende mislighold i Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria.

Falske fakturaer, reiseregninger og fiktive opplæringsaktiviteter er noe av det som er avdekket. Norge vil likevel øke bidraget til 1,4 milliarder de neste tre årene. Fondet står i dag for to tredjedeler av den internasjonale finansieringen som går til bekjempelse av malaria og tuberkulose og en fjerdedel av midlene til kampen mot hiv og aids. Det er internevisjonen i Det globale fondet som har avdekket mislighetene. Så langt er det i programmer i Mali, Mauritania og Djibouti. «Mislighetene har foregått hos mottakerlandenes myndigheter og vurderes som omfattende», skriver utenriksminister Jonas Gahr Støre i en redegjørelse til utenriks- og forsvarskomiteen på Stortinget.

Undersøkelsene er omtalt i en rapport fra fondets internevisjon og omfatter også misligheter i andre land. Mange aktører skal være involvert, også lokale leverandører. I tillegg til falske reiseregninger, forfalsking av fakturaer og andre dokumenter er det også avdekket at driftsmidler er brukt til privat bruk.

Det er nulltoleranse for økonomiske misligheter i norsk utviklings-samarbeid. Jeg har tillit til at fondet følger opp på en god måte, sier Støre. ■

Les mer om denne saken på bistandsaktuelt.no

Kritiserer Haitis regjering

– Med dette tempoet kan det ta sju år å rydde opp i de jordskjelvrammede områdene. Tadateru Konoé, president i Det internasjonale Røde Kors (IFRC), kommer med knallhard kritikk av myndighetene i kolera-rammede Haiti.

Nesten ett år etter jordskjelvet er gjenoppbyggingen enda ikke kommet ordentlig i gang i Haiti. Folk rydder ennå gatene med hender og spader. FN sier at om arbeidet fortsetter i samme tempo som nå, kan det ta seks, sju år bare å få ryddet opp i de jordskjelvrammede områdene.

– Gjenoppbyggingen er langt fra tilfredsstillende og vi er veldig frustrert. Regjeringen på Haiti er svak og fremdeles finnes det ikke en strategiplan for hvordan gjenoppbyggingen skal foregå, sier president i Det internasjonale Røde Kors- og Røde Halvmåneforbundet (IFRC) Tadateru Konoé til Bistandsaktuelt.

I tillegg er landet rammet av en koleraepidemi som har så langt har kostet over 900 mennesker livet. ■

Millioner av klasebomber ødelagt

Allerede flere år før tidsfristen løper ut er millioner av klasebomber destruert, ifølge den første utgaven av klasebomberrapporten Cluster Munition Monitor.

Den internasjonale traktaten som forbyr klasebomber forplikter land til å ødelegge lagrene innen åtte år. Lenge før tidsfristen er arbeidet godt i gang. Seks land, blant dem Norge, har allerede ødelagt alle klasebomber på lager.

I alt har disse landene destruert 176 000 klasebomber med 13,8 millioner småbomber inni. Tolv andre land er også godt i gang med destruksjonen blant dem Tyskland og Storbritannia.

– Norsk Folkehjelp bistod Moldova i arbeidet med å destruere landets klasebombelager. Sammen beviste vi at destruksjon verken behøver å være dyrt eller ta lang tid, sier Per Nergaard, leder i mineavdelingen i Norsk Folkehjelp.

Det er bekreftet 16 816 ofre for klasebomber globalt fram til og med 2009. Mange ofre blir imidlertid aldri registrert. Rapporten anslår derfor det reelle antallet drepte og skadde til mellom 58 000 og 85 000. ■

Planter ny regnskog

– Folk har plantet regnskog i århundrer. Det kan vi se ved å studere mange av de største frukttrærne og medisintrærne i Amazonas, sier Eduardo Malta Campos Filho. Og når man har gjort det før, kan man vel saktens gjøre det igjen, tenkte den brasilianske agronomen, som nylig besøkte Norge i forbindelse med et seminar i regi av Regnskogsfondet.

Mens noen mener det vil ta 500 år før de nyplantede områdene innehar de samme kvalitetene som den gamle skogen, hevder andre at skogen om 50 år vil ha de samme hovedkarakteristikkene som vanlig regnskog. Atter andre sier at skogen om 10 til 15 år vil ha alle de samme funksjonene som området hadde før skogen ble ryddet.

– Det eneste som er sikkert er at jo lenger tid den får vokse, jo bedre blir den, sier skogplanteren. ■

Norge avvikler uten protester

Ambassaden i Nicaragua nedlegges – uklart hva som skjer med bistanden

Neste år settes kroken på døra for Norges ambassade i Nicaragua, etter over 20 år som «bistandsambassade». Men regjeringens beslutning vekker ingen protester.

■ INGVILD SAHL

På 1980-tallet var solidaritet med Nicaragua og kamp mot USAs intervensjoner i Mellom-Amerika en utenrikspolitisk kampsak som vakte sterke følelser i Norge. Men tiden da ordet Nicaragua fikk blodet til å bruse i norske årer er definitivt forbi. Regjeringens beslutning om å legge ned ambassaden i Managua, etter over 20 år med bistandssamarbeid og 14 år med permanent tilstedeværelse i landet, er blitt mottatt med et stort gjesp.

– Jeg vet rett og slett ikke hvorfor. Men jeg har merket meg at det har vært forholdsvis stille rundt dette. Nicaragua var jo veldig i skuddet på 80 og 90-tallet, da landet var på nyhetene hele tiden. Kanskje det har falt litt ut av folks bevissthet, sier Alf Friisø, seniorrådgiver i Latin-Amerika-seksjonen i Utenriksdepartementet.

Usikre følger. Nicaragua er Latin-Amerikas nest fattigste land og vil være avhengig av store bistandsoverføringer også i framtiden. Norge leder blant annet et antikorrupsjonsfond i landet, og støtter ulike programmer innen områdene likestilling, klima og miljø, utdanning og jordbruksutvikling. Det er nå høyst usikkert hva som skjer med Norges bistand til landet. Selv om det foreløpig ikke er tatt noen avgjørelser om endringer, vil ambassadenedleggelsen få konsekvenser for bistanden på sikt.

– I første omgang vil ambassaden i Guatemala overta ansvaret for oppfølgingen av arbeidet. Dette vil nok

NORGESBESØK: Norsk bistand til Nicaragua startet i 1987 da **Daniel Ortega** var president og ledet en sosial reformbevegelse. Over tjue år senere er han president enda en gang, men den internasjonale støtten til Ortega har forsvunnet. Bildet er fra hans besøk i Oslo i 1988.

ARKIVFOTO: JON HAUGE/AFTENPOSTEN

Dette minner mer om en impuls-handling enn en gjennomtenkt avgjørelse.

David Bergan,
Norsk Folkehjelp.

medføre noen praktiske følger for bistandsinnretningen til Nicaragua over tid, og vi må nok tenke på hvordan dette skal gjøres på en mest mulig effektiv og hensiktsmessig måte i fremtiden, sier Friisø.

Satser i Brasil. UD's offisielle begrunnelse for å legge ned ambassaden i Nicaragua og fire andre land er at dette er nødvendig for å rydde plass til en satsing i land som Brasil, Indonesia, Kina og Russland.

Det skal imidlertid lenge ha vært åpenbart at Norge har for

mange ambassader i Mellom-Amerika. Da Norge for noen år siden gjennomgikk sin tilstedeværelse i regionen, besluttet de, til høylytte protester, å bygge ned ambassaden i Guatemala. Nå velger de i stedet å bygge opp ambassaden i Guatemala, mens ambassaden i Nicaragua avvikles.

Har ikke protestert. Studentenes og Akademikernes Internasjonale Hjelpefond (SAIH) er en av organisasjonene som støtter arbeid i Nicaragua. De synes avgjørelsen om å legge ned ambassaden er beklagelig, men har

ikke protestert.

– Grunnen til at vi ikke har protestert er at vi har oppfattet at dette er en endelig avgjørelse som ikke vil bli endret på, sier Runar Myrnes Balto, leder i SAIH.

Også Kirkens Nødhjelp, som blant annet støtter arbeid mot kjønnsbasert vold i Nicaragua, valgte å ta ambassadenedleggelsen til etterretning.

– Vi har ikke kommet med noen innspill direkte mot dette, sier Johan Hindahl, leder for seksjon for Latin-Amerika og Europa i Kirkens Nødhjelp.

Heller ikke Norsk Folkehjelp har protestert.

– I forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet hadde vi forberedt en kommentar til nedleggelsen, men denne ble prioritert ned til fordel for andre saker, sier David Bergan, Latin-Amerika-ansvarlig i Norsk Folkehjelp. Han stiller seg likevel undrende til at ambassaden legges ned med så kort varsel.

– Å legge ned en ambassade som hovedsaklig forvalter langsiktig bistand med kun seks måneders varsel minner mer om en impuls-handling enn en gjennomtenkt avgjørelse, som ikke gjenspeiler det langvarige solidaritets- og utviklingssamarbeidet Norge og Nicaragua har hatt. Vi håper at regjeringen i det minste kan gi mer tid til omorganisering av det bilaterale og regionale bistandssamarbeidet, slik at man kan videreføre det norske engasjementet på en profesjonell måte, sier Bergan.

Colombia-protester. Nedleggelsen av ambassaden i Colombia har imidlertid vakt langt sterkere reaksjoner. Statssekretær Erik Lahnstein hadde i oktober et møte med organisasjonene som er engasjert i Colombia, der flere kom med sterke innvendinger mot avgjørelsen. Det ble blant annet hevdet at nedleggelsen svekker Norges arbeid med humanitære og menneskerettslige spørsmål, og at den er i strid med regjeringens utenrikspolitiske prioriteringer av fred og forsoning og land i konflikt.

– Norges ambassader bør være til stede der menneskerettigheter brytes, uttalte Karin Beate Theodorsen, leder av internasjonal avdeling i LO, etter avgjørelsen. I en artikkel på frifagbevegelse.no understreker LO at de ønsker at Norge opprettholder sin ambassade i Colombia.

I tillegg til Nicaragua og Colombia skal ambassadene i Elfenbenskysten, Øst-Timor og Slovenia legges ned. ■

Norad ønsker velkommen til Utviklingshuset - vårt nye besøks- og opplevelsessenter om utviklingssamarbeid.

GRATIS PEDAGOGISKE OPPLEGG FOR 10. TRINN, VIDEREGÅENDE SKOLER OG FOLKEHØGSKOLER!

UtviklingsLab | En formidler leder elevene gjennom et interaktivt rollespill om internasjonalt utviklingssamarbeid og politikk, fattigdomsbekjempelse og samfunnsbygging. Mål og innhold er forankret i Kunnskapsløftet. Varighet: 2,5 timer.

UtviklingsLøypa | Elevene bruker Utviklingshusets faste utstilling for å lære mer om utviklingssamarbeid. Her vil elever og lærere få utdelt pedagogisk materiell til opplegget, og lærer følger selv elevene. Tilbys på norsk og engelsk. Varighet: 60 minutter.

utviklingshuset

Rådhusplassen ved siden av Nobels Fredssenter | Tel 954 52 000 | post@utvikling.no | www.utvikling.no

RØD TRÅD

NORSK BISTAND TIL NICARAGUA

■ Det norske bistandssamarbeidet med Nicaragua startet i 1987 i en tid da den venstreorienterte regjeringen i landet var i konflikt med USA. Landet ble senere ett av flere såkalte hovedsamarbeidsland.

■ Norsk bistand til Nicaragua var i 2009 på om lag 110 millioner kroner. Den norske bistanden går blant annet til antikorrupsjonsarbeid, likestilling, klima og miljø, utdanning og jordbruksutvikling.

– Juntaen har styrket seg

Norske burmaaktivister mener at sanksjoner fortsatt er riktig vei

Norske burmaaktivister mener det er uklokt å diskutere lettelse av sanksjoner mot Burma etter løslatelsen av landets fremste opposisjonsleder. – Det er helt feil spor, sier Den norske Burmakomités daglige leder Inger Lise Husøy.

■ EVEN TØMTE

Militærjuntaen i Burma har løslatt opposisjonslederen Aung San Suu Kyi og avholdt et valg de mener er et spill for galleriet. På første pressekonferanse etter sju år i husarrest uttalte den tidligere fredsprisvinneren at hun vil vurdere å gå inn for å oppheve sanksjonene dersom folket i Burma ønsket det.

– Dette vil hun gå i dialog med folk og politiske miljøer for å finne ut.

Den norske Burmakomités leder tror den politiske situasjonen i Burma kommer til å bli verre i tida som kommer.

– Regimet har styrket seg. Det har i teorien gått fra å være militærdiktatur til å få såkalt sivil styre, men det er fremdeles et diktatur. Valget har bidratt til å sementere det, sier Inger Lise Husøy.

Ingen bør ha noen forhåpning om at løslatelsen er noe annet enn en nøye gjennomtenkt strategi fra juntaens side for å dempe internasjonal kritikk etter valget sist søndag, mener komiteen.

Omstridte sanksjoner. – Man kan ikke heve sanksjonene uten at juntaen gir noe tilbake. De har ikke svart positivt på verken FNs krav eller USAs krav. Løslatelsen av Aung San Suu Kyi hadde ingenting med sanksjonene å gjøre, men at dommen hennes gikk ut på dato, sier hun.

Om Suu Kyi skulle gå inn for å oppheve sanksjonene ville det være et markant brudd med hennes tidligere standpunkt. Samtidig har ikke de internasjonale straffetiltakene ført til noen merkbare svekkelse av regimet, og undergraves av at en rekke asiatiske land ikke støtter dem, der i blant India og Kina.

I Norge skapte utviklingsminister Erik Solheim debatt tidligere i år, da han uttalte at det kunne være på tide å avvike straffetiltakene mot Burma. Solheim så for seg en utvikling der oppmykning av vestlige sanksjoner vil oppmuntre regimet til gradvis å innta en mykere linje og åpne opp landet overfor utlandet, og ble den gangen møtt med kritikk fra blant andre tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik (KrF).

Vil ha mer dialog. En kilde i Utenriksdepartementet sier til Bistandsaktuelt at Norge godt kan snakke med myndighetene i Burma, men at det ikke betyr at sanksjonene skal fjernes. Samtidig mener utenriksminister Jonas Gahr Støre det er viktig å benytte politiske virkemidler som faktisk virker, og at sanksjonene vil ha liten effekt så lenge nabolandene ikke slutter opp om dem.

Utviklingsminister Erik Solheim har besøkt landet og hatt samtaler med regimet flere ganger de siste årene, senest i mai i år. Norge opp-

FRI: Løslatelsen av **Aung San Suu Kyi** fra husarrest er godt mottatt internasjonalt, men fortsatt sitter det over 2000 politiske fanger i landets fengsler.

FOTO: SCANPIX/AP PHOTO/KHIN MAUNG WIN

rettholder likevel en rekke selektive sanksjoner, inkludert importforbud av en rekke varer, og et begrenset investeringsforbud. Det samme gjør EU. USAs sanksjoner mot landet er enda mer restriktive.

Ufritt valg. Det nylig avholdte valget i Burma var det første på tve år. Det har blitt internasjonalt fordømt for å være ufritt, og ble boikottet av Suu Kyis parti NLD.

Den humanitære situasjonen er alvorlig i flere deler av landet. En

rapport utarbeidet av Kirkens Nødhjelps partnerorganisasjoner beskrev nylig den østlige delen av landet som en av de verste regionene i verden, der underernæring, malaria og andre infeksjonssykdommer fører til at ett av syv barn vil dø før de fyller fem år.

Samtidig melder nyhetstjenesten Irrawaddy at ofre for sykklonen Giri i den vestlige Arakan-provinsen har blitt nektet nødhjelp av lokale myndigheter fordi de stemte på feil parti ved valget. ■

NOTISER

– Norske aktører må respektere Damkommisjonen

16. november var det 10 år siden sluttrapporten til den uavhengige Verdens damkommisjon ble lansert. Kommisjonen konkluderte med at mennesker og miljø ofte må betale en uakseptabelt høy pris for store damprosjekter. Blant annet har mellom 40-80 millioner mennesker blitt tvangsflyttet. Rapporten la fram et forslag til hvordan man kunne redusere faren for at dette skulle skje igjen i framtida. Ti år senere blir prosjekt som Damkommisjonen ville unngå fremdeles startet verden over, også med norsk støtte, ifølge Foreningen for internasjonale vannstudier.

– Hvis norske aktører skal unngå å være medskyldige i utbygginger som fører til store negative konsekvenser for mennesker og miljø, bør de innrette seg etter Damkommisjonens anbefalinger, sier Andrew Preston, daglig leder i FIVAS. ■

Vil avvike dødsstraff

FNs generalforsamling oppfordret forrige uke medlemslandene til å stanse henrettelser som et skritt mot å avskaffe dødsstraff. Norge, i samarbeid med en gruppe land fra alle verdensdeler, ledet initiativet som ble støttet av hele 107 land.

– Vedtaket er en bekreftelse på at land som støtter dødsstraff er på vikende front, sier utenriksminister Jonas Gahr Støre. ■

Fotballcup nominert til fredspris

Det norske initiativet East Africa Cup er nominert til idrettsfredspris. Det er det internasjonale organet Peace and Sport som holder prisutdelingen. Organisasjonen setter fokus på andre organisasjoner som fremmer fred gjennom idrett. Styreleder i East Africa Cup, Bjarte Øen, mener den type anerkjennelse er viktig.

– For spillere, frivillige og samarbeidspartnere i East Africa Cup er dette motivasjon. Samtidig viser det at arbeidet vårt er viktig, forteller Øen.

Cupen arrangeres ved foten av Kilimanjaro i Tanzania hvert år. Målet er å styrke barn og unge gjennom idrett. ■

Det er bistand og nødhjelp jeg virkelig brenner for. Da er det veldig leit at det virker som om ingen der ute har bruk for meg.

Anders Håheim, arbeidssøker.

Knallhard kamp om bistandsjobber

Du er ung og idealistisk, har en fersk master i utviklingsstudier, og er klar for å forandre verden. Men hvordan skaffer du deg drømmebistandsjobben?

■ INGVLID SAHL

Studietiden er over. Feltarbeidet på Gaza har gitt en A på vitnemålet, og engasjementet er på topp. Over en frokost med økologisk müsli og rettferdig kaffe gjør du noen kjøpejobbsøk på global.no. Flyktningshjelpen har 13 utlysninger, Røde Kors 7, Kirkens Nødhjelp 4, og Norad 3...

Dette bør gå fint, tenker du, mens du med svulmende selvtillit gyver løs på din første søknad. For du vet jo at den norske bistandsbransjen de siste ti årene har vokst i ekspressfart. Godt over 1000 mennesker er trolig sysselsatt i norske bistandsorganisasjoner. I tillegg kommer ambassadepersonell, Norad- og UD-ansatte, beredskapsstyrker, bistandskonsulenter i det private næringslivet, fredskorpspersonell, misjonærer og solidaritetsarbeidere. Ett eller annet sted må det jo være en plass for deg?

Rå konkurranse. Noen uker senere dumper det første avslaget ned i innboksen.

«Vi takker for søknaden. Stillingen er nå besatt. Vi fikk inn svært mange kvalifiserte søkere, og du nådde dessverre ikke opp.»

- Rå!

Slik karakteriserer Ole Geir Instefjord, leder for personalavdelingen i Norsk Folkehjelp, konkurransen om bistandsjobbene.

- Å komme seg inn er tøft hvis man er ung og har lite erfaring. Det er lite utskiftning i bransjen, og de som først får et bein innenfor blir som regel værende. Dermed blir det mange, «gamle ringrever», med mye erfaring som sirkulerer mellom de store organisasjonene, UD og Norad, sier han.

I en slik konkurranse havner unge, idealister med skyhøyt studielån og lite eller ingen erfaring fra «felten» bakerst i køen, innrømmer han.

100 søknader -

Nesten 100 søknader har ikke ført til ett eneste intervju for nyutdannede Andreas Håheim (32). Nå frykter han at han må ofre idealismen for en «vanlig» jobb i oljebransjen.

■ INGVLID SAHL

I vår fullførte han en master i samfunnsikkerhet med fordypning i kriseledelse ved Universitetet i Stavanger. Masterprogrammet er rettet inn mot arbeid i bistandsbransjen, og han tilbrakte blant annet tre måneder i Sierra Leone hvor han studerte effekten av et program for reintegrering av barnesoldater i samfunnet. I tillegg har han ti års erfaring med arbeid innenfor rus og

For selv om det kan være rikelig med utlysninger, skal du ha CV-en i orden om du skal kapre drømmebistandsjobben.

100 søknader. Norges største bistandsorganisasjon, Flyktninghjelpen, ansetter hvert år rundt 290 personer til kortere eller lengre oppdrag og stillinger i inn- og utland. I gjennomsnitt mottar de rundt 100 søknader fra hele verden per stilling. Når det statlige Norad lyser ut en stilling på lavere nivå fører det stort sett til mellom 100 og 300 søkere – og hvis du er på jakt etter en jobb i programavdelingen i organisasjoner som Care og Kirkens Nødhjelp må du konkurrere med 60 til 90 andre håpefulle. De fleste er høyt kvalifiserte.

– Det er imponerende hva enkelte har klart å opparbeide seg av erfaring og utdanning, selv i ganske ung alder, sier Kjell Arne Kligen, seniorrådgiver i personal- og administrasjonsavdelingen i Norad.

Direktoratet for utviklingssamarbeid har for tida en gjennomsnittsalder blant de ansatte på så vidt over 50 år. De fleste som kaprer en jobb her har passert 40, og har lang fartstid fra bistandsbransjen. Ifølge Kligen er det ikke umulig å nå igjennom selv om man er ung, men nåløyet er trangt.

– Mange unge har klart å skaffe seg mye internasjonal erfaring på kort tid, samtidig som de har en relevant master i bunnen. Med så mange kvalifiserte søkere er det vanskelig å hevde seg, men det er ikke umulig, sier han.

Den smale sti. Ole Petter Dahlman, rådgiver i personalavdelingen i Kirkens Nødhjelp tror den smaleste veien mot bistandsjobben er å studere bistand, for eksempel gjennom utviklingsstudier.

– Vi trenger folk som har peiling på alt fra personalarbeid til økonomi og IT. Nåløyet for å få en jobb som krever denne typen kompetanse er mye større enn for de mer direkte bistandsrettede stillingene, sier han.

Men dersom du drømmer om å koordinere Kirkens Nødhjelps arbeid i Midtøsten, tror han det er lurt å ta et års pause fra studiene for å arbeide frivillig som ledsager i de

palestinske områdene, enn å satse alt på å få en A på Midtøsten-masteren.

– Så profesjonalisert som bransjen har blitt, er høyere utdanning en forutsetning for å bli vurdert. Men om du kan vise til at du har jobbet frivillig i Røde Kors eller har en eller annen form for uteerfaring, stiller du selvsagt mye sterkere enn søkere uten slike ting på CV-en, sier han, og legger til:

– Fredskorpset er en sikker vinner.

Erfaring. Men hvordan? Erfaring er altså et must. Men hvordan får du erfaring, når ingen slipper deg inn i varmen uten?

– Det er en stor fordel om man har påtatt seg frivillige verv tidligere, sier Audun Lundby, HR-rådgiver i Redd Barna.

Den smaleste veien mot bistandsjobben er å studere bistand, for eksempel gjennom utviklingsstudier.

Ole Petter Dahlman, personalrådgiver i Kirkens Nødhjelp.

– Da kan man vise at man er en engasjert person, som brenner for arbeidsfeltet også ut over arbeidstiden, legger han til.

Andre får et bein innenfor gjennom å delta i en beredskapsgruppe. Både Flyktninghjelpen, Røde Kors, Kirkens Nødhjelp og Leger uten grenser rekrutterer personer som kan reise ut på kort varsel til områder rammet av kriser og konflikt. Men også her kan kampen om stillingene være hard.

Flyktninghjelpens beredskapsstyrke Norcap består av rundt 850 personer fra hele verden. Til enhver tid er 120 personer ute på oppdrag i kriserammede land som Haiti og Pakistan.

– Vi rekrutterer folk fra forskjellige fagbakgrunner. De som slipper inn har gjerne en god del arbeidserfaring fra før, og har vært ute i felt

tidligere, sier Kaja Haldorsen, medierådgiver i Flyktninghjelpen.

Juniorekspert. Utenriksdepartementet har et annet hett tips: juniorekspertstilling i FN. Norge finansierer i dag 70-80 norske juniorekspertstillinger til ulike FN-organisasjoner i stillinger som varer fra 1-3 år. Gjennomsnittssøkeren har akkurat tippet 30 og har en rykende fersk master i lomma. Men siden kampen om stillingene også her er stor, er erfaring et pluss.

– Stillingene som utlyses er veldig forskjellige, og kravene vil variere. Men rent generelt kan man si at organisasjonserfaring eller feltarbeid er ettertraktet, i tillegg til formell utdanning. Region- og språkkunnskap er også en klar fordel, sier Inger Brusell, i rekrutteringsavdelingen i Utenriksdepartementet.

Dersom du er under 32 år, kan veien til drømmjobben i FN også gå gjennom ordningen National Competitive Recruitment Examination. Dette er et tilbud som gis til land som er underrepresentert i FN-systemet, og Norge har fått delta de siste årene. Du må søke om godkjenning fra FN for å kunne delta, og deretter avlegger du eksamen i det fagområdet du ønsker å kvalifisere deg for. Dersom du består, blir du en del av en beredskapsstyrke, og får tilbud om jobb når det dukker opp en aktuell stilling i FN-systemet.

– I år har 67 personer meldt seg opp til eksamen, sier Brusell, før hun blir den første av de intervjuede i denne reportasjen som legger til følgende setning:

– Man må ikke ha internasjonal erfaring for å søke om å delta.

Målstreken. Veien er altså smal og porten trang. Men hvis du klarer å skaffe deg en god porsjon med erfaring, rykker du mange plasser frem i køen. Og er du heldig å komme deg helt til målstreken, intervjuet, er nøkkelordene engasjement, initiativ og selvtillitt:

– Vis at du brenner for det du søker på, og overbevis om at du er rett person til jobben. Men gjør alt med måte. Ydmykhet er også et pluss, sier Audun Lundby i Redd Barna. ■

DETTE ER BISTANDSBRANSJEN

- **Flyktninghjelpen:** Ca. 100 ansatte på hovedkontoret. 140 internasjonalt ansatte. Av disse er 18 norske.
- **Norcap:** Internasjonal beredskapsstyrke for humanitær innsats. Har 850 personer i beredskapsbasen.
- **Nordem:** Norsk ressursbank (beredskapsstyrke) for demokrati og menneskerettigheter: Har 250 medlemmer.
- **Norsk Folkehjelp:** 100 ansatte på hovedkontoret. Ca. 14 ansatte ute. I tillegg jobber ca 150 på asylmottak.
- **Røde Kors:** I Norge: 378 fast ansatte, 40 på engasjement. Ute: ca 50 ansatte.
- **Kirkens Nødhjelp:** 150 ansatte på hovedkontoret, 33 ute.
- **Plan Norge:** 53 ansatte.
- **Care:** 20 ansatte.
- **Strømmestiftelsen:** 35 ansatte.
- **Redd Barna:** 136 ansatte.
- **Leger uten grenser:** 30 ansatte på hovedkontoret, 75 personer på korte eller lengre engasjement i felten.
- **Utviklingsfondet:** ca. 25 ansatte
- **Regnskogfondet:** 33 ansatte
- **Fredskorpset:** 31 ansatte i Norge, i 2009 deltok 223 personer fra Norge i Fredskorpsets utvekslingsprogram.
- **Utenriksdepartementet:** Om lag 1400 personer i sin tjeneste, hvorav cirka 770 er ansatte i departementet. Regionavdelingen har cirka 100 ansatte, FN-avdelingen cirka 125. Ved utestasjonene over hele verden tjenestegjør 630 ansatte fra Norge. Tar opp 14-16 personer til UD's aspirantkurs hvert år hvorav enkelte havner på typiske bistandsambassader.
- **Norad:** 230 ansatte. Både UD og Norad er rekrutteringsbase for utestillinger ved «bistandsambassader».
- **Bistandsnemnda:** Har 10 ansatte. Nemndas medlemsorganisasjoner – 17 misjonsorganisasjoner – har til sammen 27 personer som arbeider med bistand på kontorene i Norge. Hvor mange av utsendingene som arbeider med bistand «ute» har man ikke oversikt over.

TIPS TIL JOBBØYERNE

- Sjekk hvilke tema som er relevante i bransjen og vil være det om noen år før du begynner på masteroppgaven din. Gjør feltarbeid i en region som er relevant for norsk bistand.
- Skaff deg erfaring fra internasjonale organisasjoner eller ambassader i studietiden, for eksempel gjennom å søke om å være trainee. Hvis du selv skaffer deg en trainee plass, kan du søke om økonomisk støtte fra UD.
- Lær deg språk. Spansk, fransk, arabisk, russisk og kinesisk er ettertraktet.
- Jobb frivillig i Røde Kors, Kirkens Nødhjelp eller andre organisasjoner ved siden av studiene.
- Dersom du ikke får napp på relevant bistandsjobb i første runde, kan du skaffe deg relevant kunnskap ved andre arbeidsplasser. En jobb i Riksrevisjonen gir for eksempel viktig erfaring i evaluering og resultatmåling.
- Hvis du virkelig ønsker en jobb, må du ikke gi opp. Søk på jobber der du har en profesjonell og relevant bakgrunn. Husk at alle stillinger ute er kontraktbaserte og tidsbegrenset, ergo det vil være utskiftninger.
- Bestem deg for å bli ute en stund hvis du først får napp, ikke avslutt etter få måneder. Da er det bortkastet tid for både deg og arbeidsgiver.
- Du må være innstilt på å tjene langt mindre og yte langt mer i jobben enn du sannsynligvis må i andre bransjer.

null intervju

psykiatri i Stavanger. Målet er en jobb i bistandsbransjen. Men håpet begynner å svinne.

For lite erfaring. – Jeg har enda ikke funnet én stillingsutlysning hvor de ikke krever minst fem års erfaring fra felten. Det er ingen mellomposisjoner å søke på. Selv om jeg har en veldig relevant utdanning, får jeg alltid beskjed om at jeg har for lite erfaring, sier han.

Håheim har forståelse for at det er mange der ute som har mer utlandserfaring enn ham selv. Men han tror det kan være en ulempe for bransjen å ekskludere så mange unge, engasjerte mennesker utelukkende på bakgrunn av erfaring.

– I Sierra Leone møtte jeg mange bistandsarbeidere som har arbeidet

ute over lengre perioder. Mange var veldig slitne og ensomme, etter mange år med en type arbeid som tærer på kreftene. Jeg tror ikke det er sunt for bransjen å ikke sørge for nok utskifting. Kanskje det er en idé å slippe nye krefter til, sier han.

Mister gode ideer. Ifølge Håheim er bistandsbransjen, som alle andre bransjer, i kontinuerlig forandring. Han tror det er mange ideer og impulser ute i samfunnet som bransjen ikke fanger opp når den aldri slipper nyutdannede personer til. De aller fleste av Håheims tidligere klassekamerater fra universitetet er i samme situasjon som han selv.

– De er fulle av engasjement, og brenner etter å komme ut i jobb.

Men så blir de stående i stampe, sier han.

Noen har fortsatt på nye studier. Andre har endt opp i vanlige HMS-stillinger (helse, miljø og sikkerhet red.anm.) hvor de tjener gode penger, selv om de egentlig ønsker å gjøre en innsats for andre helt andre steder i verden.

Selv har han sett seg nødt til å ta mindre oppdrag for oljebransjen, i tillegg til å arbeide med barn og unge på ettermiddagstid.

– Jeg er ikke interessert i kun å jobbe for pengene. For at jeg skal kunne gjøre en god jobb, må jeg engasjere meg i det jeg gjør. Det er bistand og nødhjelp jeg virkelig brenner for. Da er det veldig leit at det virker som om ingen der ute har bruk for meg, sier han. ■

Brynjar Sagatun Nilsen (35), rådgiver for Child Rights Governance/Protection i engasjementsstilling hos Redd Barna

- Jeg har hovedfag i sosiologi og bakgrunn fra samfunnsforskning. Redd Barna søkte etter noen med kjennskap til å måle resultater. I søknaden la jeg vekt på at jeg kjenner samfunnsvitenskapelig metode, kan analysere nøytralt

og vet hvordan man forholder seg til store informasjonsmengder. Svakheten min var mangel på utenlandserfaring, men jeg fikk jobben likevel.

Kaja Ebbing (28), rådgiver for barn og unges medvirkning i Norgesprogrammet til Redd Barna

- Jeg har en bachelor i utviklingsstudier og en master i samfunnsgeografi, der jeg skrev om deltakelse og rettigheter for barnarbeidere i Nepal. I tillegg har jeg vært frivillig i Redd Barna i over seks år, og har lang erfaring med Redd Barnas skolesatsing. Vikariatet var internt utlyst, og i intervjuet la jeg vekt på mitt frivillige engasjement over så mange år, og at masteroppgaven min var veldig relevant.

Maren Christensen Bjune (31), prosjektleder i to halve prosjektstillinger hos Redd Barna

- Jeg har en master i latinamerikansk politikk og arbeidserfaring fra fred- og solidaritetslinjen ved en folkehøgskole. I tillegg var jeg medlem og frivillig i Redd Barna før jeg fikk prosjektstillingene. Jeg tror det at jeg oppsøkte organisasjonen som frivillig, telte positivt; at jeg framhevet så sterkt at det var Redd Barna jeg ville jobbe for.

Silje Vold (27), politisk rådgiver for barns rettigheter hos Plan Norge

- Jeg er utdannet ved Oxford i utvikling, internasjonal politikk og internasjonal økonomi. Mitt inntrykk er at det er gått litt inflasjon i folk som studerer utviklingsfag i Norge, så i søknaden fokuserte jeg på det som skilte meg ut: at jeg

har en bred fagbakgrunn, mye arbeidserfaring og særlig at jeg hadde jobbet for en liten organisasjon på Filippinene som arbeider for funksjonshemmedes rettigheter.

Vanessa Finson (30), rådgiver for Norsk Folkehjelps mineprogrammer i Afrika og Balkan

- Jeg har en bachelor i freds- og kommunikasjonsstudier fra USA, en master i sammenlignende politikk fra LSE i England og en master i internasjonale relasjoner fra Mexico City. Jeg hadde ingen lang erfaring fra bistandsbransjen, men

Caroline Hordvik (27), seksjonsleder for regnskapsseksjonen i Kirkens Nødhjelp

- Jeg er siviløkonom med en bachelor i utviklingsstudier. Jeg fikk først en stilling som økonomirådgiver, og ble konstituert seksjonsleder for et år siden. Jeg fylte ikke alle kravene i annonsen, men det kom nok fram at jeg hadde fryktelig lyst på stillingen og var veldig motivert. Nå har jeg kommet i den heldige posisjonen at jeg får ansette folk selv. For meg teller det positivt at folk har engasjert seg ved siden av studiene, og at de er villig til å motta en lavere lønn enn det som er vanlig for økonomer.

le organisasjoner. Jeg fikk jobb i Flyktinghjelpen i 2003 da de søkte spesifikt etter arabisktalende personer til en stilling i de palestinske områdene. Den jobben jeg har i dag, ble jeg anbefalt å søke på fordi jeg allerede jobbet med Burma for FN.

Luke Dokter (32), rådgiver for vann og sanitær i Kirkens Nødhjelp

- Jeg er sivilingeniør med vann og sanitær som spesialfelt, og har tidligere jobbet som konsulent i næringslivet. Jeg fant etter kort tid ut at det ikke var det jeg hadde lyst til, og fikk reise ut med et australsk fredskorpslignende program,

Australian Youth Ambassador for Development, og var ett år i Vietnam. Siden søkte jeg jobber rundt i verden, og fikk napp hos Kirkens Nødhjelp. Jeg tror det var avgjørende at jeg hadde uterfaring.

Selam Hailemichael (31), programkoordinator i Care for Rwanda og Uganda

- Jeg har en bachelor i landbruk fra Etiopia, og tok master i Utviklingsstudier ved universitetet i Ås. I 2008 søkte jeg jobb i Care, men da var den eneste muligheten å jobbe frivillig, noe jeg takket ja til. Som frivillig forberedte jeg blant annet rapporter og søknader om støtte fra UD og Norad, noe som ga meg viktig erfaring. Den spilte nok en stor rolle til at jeg fikk jobben jeg har i dag.

Kjetil Østnor (36), daglig leder i KFUK-KFUM Global, begynner i januar 2011 som stedlig representant for Norsk Folkehjelp i Palestina

- I søknaden viste jeg til at jeg har engasjert meg i Palestina-saken gjennom prosjekter i KFUK-KFUM Global og at jeg har sittet i Fellesrådet for Palestina. Jeg har personalerfaring fra min nåværende jobb, og kjenner prosessen med å søke

penger og rapportere til Norad. Det hadde nok litt å si at jeg hadde vært fredskorpsdeltaker i Sør-Afrika og konsulent i Øst-Timor med Unicef. Og så solgte jeg inn som bevis på at jeg har krysskulturell forståelse at jeg er gift med en sørafrikaner.

Slik fikk de jobbe med bistand

De er unge og ambisiøse. Har master i et samfunnsvitenskapelig fag, har jobbet frivillig, studert og arbeidet i mange land. Noen har jobbet seg oppover fra kaffekoker til prosjektleder. Andre snublet tilfeldigvis inn i bistandsbransjen. Felles for dem alle er at de vant frem til drømmejobben, blant hundrevis av søkere.

tror det telte positivt at jeg har mye internasjonal erfaring, at jeg snakker fire språk og vet hva det innebærer å få ting i gang i et fremmed land. Jeg solgte meg inn på at de trygt kunne sette meg på fly til et sted jeg aldri hadde vært, og jeg ville klare å gjøre jobben.

Lisa M. Andersen (31), har vikariat som markedsrådgiver for symbolske gaver hos Norsk Folkehjelp

- Jeg siktet aldri mot bistandsbransjen, men har jobbet med markedsføring og annonsekjøp i mediebyrå for store kunder som Statoil og Coca Cola. Etter hvert kjente jeg at det ikke var så givende lenger. Jeg søkte permisjon, dro

til New York og jobbet ulønnet for en frivillig organisasjon. Da jeg kom hjem, sa jeg opp. I intervjuet til denne stillingen skulle jeg lage en presentasjon. I stedet for å bruke PowerPoint gikk jeg på Panduro og kjøpte A3-ark og lagde en god, gammel dags kollasj. Jeg skilte meg nok litt ut der.

Ingeborg Moa (33), landdirektør for Norsk Folkehjelp i Burma

- Jeg har en bachelor i utviklingsstudier og en master i Midtøstenstudier fra Storbritannia. I tillegg har jeg mange års erfaring innen menneskerettigheter, nødhjelpsarbeid og solidaritetsarbeid fra internasjonale

Tine Solberg Johansen (28) fast stilling som kommunikasjonsrådgiver i Norsk Folkehjelp med ansvar for sosiale medier

- Jeg har en bachelor i journalistikk og en master i internasjonale studier fra England. Jeg har også jobbet ved et asylmottak drevet av Norsk Folkehjelp. Her fikk jeg gode referanser som helt sikkert hjalp meg da denne stillingen dukket opp. Jeg tror det er kjempeviktig å kunne vise til at man har engasjert seg tidligere, vært aktiv eller frivillig i organisasjoner. Da får man også nyttige kontakter, gode referanser og tips om ledige stillinger.

Anders Nordstoga (32),
informasjonsrådgiver i CARE

- Jeg har master i statsvitenskap og filosofi, og har arbeidet som utenriksjournalist i Aftenposten. Jeg hadde ingen tidligere erfaring fra frivillige organisasjoner, og selv om jeg hadde studert i andre land, hadde jeg ingen arbeidserfaring utenfor Norge. I intervjuet la jeg vekt på å fremstå som en engasjert person med kunnskap om arbeidsfeltet, og jeg tror min erfaring som journalist var en viktig grunn til at jeg fikk jobben.

Caroline Reinskou (32),
kommunikasjonsrådgiver hos
Plan Norge

- Jeg har en bachelor i journalistikk og en master i internasjonale relasjoner fra Storbritannia. I tillegg har jeg jobbet som journalist i Dagbladet, som medierådgiver i kampanjeorganisasjonen Av-og-til, og som prosjektleder i ungdomskampanjen Involve yourself. Jeg skjønnte at Plan-stillingen var ganske allsidig, og fokuserte på at jeg hadde en bred bakgrunn fra kampanje, medieinnsalg, prosjektledelse og kommunikasjon.

Trond Briseid (31),
logistikkrådgiver hos
Kirkens Nødhjelp

- Jeg er økonomiutdannet og har ett år med utviklingsstudier. I tillegg har jeg jobbet med containerfrakt i transportbransjen. Jeg tror ikke det var så mange søkere til stillingen som hadde kombinasjonen av erfaring innen logistikk og utviklingsfag. Problemet for mange unge søkere er nok at de har for lik bakgrunn, at de kun har utviklingsstudier og ingen praktisk kunnskap.

Ingebjørg Marie Landsverk (30),
rådgiver på avdeling for metode
og resultatoppfølging i Norad

- Det er nokså tilfeldig at jeg havnet i bistandsbransjen. Jeg er jurist og hadde erfaring med offentlig forvaltning fra Samferdselsdepartementet. Denne stillingen er et vikariat som er blitt forlenget. Jeg syntes utlysningsteksten var interessant, blant annet det å kunne jobbe opp mot ambassader og internasjonale organisasjoner.

Christina Milsom (27),
utdanningsrådgiver hos
Strømmestiftelsen

- Jeg har en master i utviklingsledelse fra Universitetet i Agder, har jobbet som informasjonskonsulent i Mercy Ships Norge og har felterfaring med Strømmestiftelsens 'Act Now'-program i Bolivia. Det var nok en kombinasjon av min uteerfaring, utdanning og språkkunnskaper - engelsk, spansk og fransk - som var avgjørende for at jeg fikk jobben. Dessuten var tidligere relevante jobber

med søknadsskriving og rapportering til offentlige instanser viktig.

Martin Samuelson (30), avsluttet nylig en kontrakt som teamleder for et matutdelingsprosjekt for Flyktninghjelpen på Haiti

- Jeg har en master i NGOs and Development fra London School of Economics, og jobbet et år hos en lokal organisasjon i Malawi. En av foreleserne på LSE sa vi måtte regne med å jobbe ett til to år som frivillige før vi fikk en betalt jobb, og det kom nok som et slag i trynet for mange. Hvis jeg skulle valgt om igjen, ville jeg tatt en profesjonsutdanning, innen helse, blitt jurist eller lærer. Det er for mange av oss generalister med utviklingsbakgrunn.

Mats Benestad (26),
juniorekspert ved FNs kontor
for narkotika og kriminalitet
i Iran

- Jeg er utdannet jurist med spesialisering i internasjonal rett og internasjonal strafferett. Under studiene arbeidet jeg som vitenskapelig assistent på Norsk Senter for Menneskerettigheter og hadde et internship ved UNICEFs etikkontor i New York. Jeg har også vært praktikant ved den norske ambassaden i Jakarta, Indonesia. Denne juniorekspertstillingen fikk jeg nok fordi jeg hadde relativt bred erfaring, stor motivasjon og solide referanser fra tidligere arbeidsgivere.

Torill Sæterøy (30) programkoordinator for Burundi hos Flyktninghjelpen

- Jeg har en master i sammenlignende politikk, og skrev masteroppgaven om politikk overfor internt fordrevne i Nord-Uganda. Deretter fikk jeg et internship hos Høgkomsmissæren for menneskerettigheter i Genève, og fikk siden jobb som programassistent i Flyktninghjelpen. På intervju la jeg vekt på at jeg hadde god kjennskap til organisasjonen. Jeg var et halvt år i Uganda som del av masteroppgaven, og tror felterfaring var avgjørende for stillingen.

Kamilla Berggrav (33), programkoordinator for Papua Ny Guinea hos Regnskogsfondet

- Jeg har en master i utvikling og ressursforvaltning fra Landbrukshøgskolen i Ås, og skrev masteroppgaven om konflikten mellom vern og bruk av en nasjonalpark i Tanzania. Jeg begynte å jobbe som journalist, og fikk deretter jobb i Internasjonal reporter og SOS-barnebyer. Jeg har jobbet mye frivillig i Latin-Amerika og Asia, og det var nok avgjørende for at jeg fikk en fot innenfor bistandsbransjen.

Marianne Haugh (34), i vikariat som rådgiver på anti-korrupsjonsprosjektet i Norad

- Jeg har en master i internasjonale relasjoner fra LSE, praktisk-pedagogisk utdanning og erfaring som fredskorpser i Kambodsja, fra Røde Kors og frivillig arbeid i Nicaragua. Den første stillingen jeg fikk i Norad var ved direktørens kontor som saksbehandler og direktjonssekretær. Det var litt på siden av det jeg hadde gjort før, men jeg så det som et strategisk valg, og en fin måte å bli kjent med Norad på, selv om det også innebar å lage kaffe til ledere.

Kjersti Movold (31), programkoordinator for Asia og nordlige Afrika i SOS-barnebyer

- Jeg har en master fra LSE i utviklingsstudier og fikk innpass hos SOS-barnebyer via avdelingen giverservice. Giverservice tar imot henvendelser fra fadere og utfører ulike administrative oppgaver. Det var ikke akkurat relevant for det jeg hadde studert, men i starten var jeg glad for å være i lønnet arbeid etter å ha jobbet frivillig en stund. Etter en intern utlysning fikk jeg jobben jeg har i dag.

Lillian Prestegard (34), rådgiver på avdeling for sivilt samfunn i Norad

- Jeg siktet aldri spesielt mot bistandsbransjen, men ble anbefalt til en korttidskontrakt av en studieveen som jobbet på samme avdeling. Jeg er statsviter og hadde noe organisasjonserfaring fra Studentenes og akademikernes internasjonale hjelpefond. I tillegg hadde jeg et studentstipendiat på NUPI, som sikkert telte positivt.

Jacob Bonnevie (33), juniorekspert ved FNs kontor for fredsbevarende operasjoner i New York

- Jeg søkte på stillingen som juniorekspert i FN siden jeg ønsket mer internasjonal erfaring som jurist. I søknaden og under intervjuet la jeg vekt på at jeg hadde internasjonal erfaring som trainee ved Rwanda-domstolen i Tanzania, ved Norges FN-delegasjon i Wien og som

jurist i EFTA i Brussel. Det telte nok også positivt at jeg snakket fransk, ettersom FN har fredsbevarende operasjoner i mange fransktalende land.

Nadia Falch Bandak (32), praktikant ved UNICEFs Office of Emergency Programmes (EMOPS) i Genève

- Jeg har studert arabisk og har en master i Midtøsten-studier fra Storbritannia. I tillegg har jeg vært studentpraktikant ved den norske ambassaden i Damaskus og jobbet for Internasjonal Reporter. Jeg har lenge forsøkt å komme inn i bistandsbransjen og få mer erfaring med nødhjelp, og for en gangs skyld lå CVen min på riktig kontor til riktig tid. Økonomisk får jeg det til med UD-stipend og jobbing for Internasjonal Reporter etter arbeidstiden.

Linn Borgen Nilsen (31), juniorekspert og policy-rådgiver for FAO i Rwanda

- Jeg har hovedfag i genetik og praktisk-pedagogisk utdanning. En stund etter endt utdanning flyttet jeg til Bangladesh og startet som trainee i en internasjonal bistandsorganisasjon, Helen Keller International, og fikk senere en høyere stilling. Jeg kjente godt til juniorekspertprogrammet og fulgte med på UDs hjemmesider etter ledige stillinger. I søknaden til denne stillingen la jeg vekt på fleksibilitet og evne til å jobbe under varierende forhold i en internasjonal setting.

Stine Paus (31), programkoordinator i Flyktninghjelpen for Sri Lanka, Burma og Øst Timor

- Etter avsluttet master i internasjonale utviklingsstudier søkte jeg mange jobber, og fikk til slutt en stilling som programassistent blant 200 søkere. Jeg jobbet stort sett administrativt i ett år, men spilte med åpne kort om at det ikke var en stilling jeg kunne tenke meg på lengre sikt. Selv kunne jeg spansk og hadde jobbet frivillig to år i Mellom-Amerika. Hadde jeg visst at jeg ville jobbe i en humanitær organisasjon tidligere, hadde jeg nok satset på å lære fransk og jobbe frivillig i en FN-organisasjon eller som trainee på en ambassade.

NOTISER

Rekordår for Child Africa

Bistandsaktuelt har flere ganger skrevet om stiftelsen Child Africa som drives av ekteparet Rino og Julie Solberg fra Moss.

Child Africa samler inn penger til skoler og skolebarn i Uganda og Kenya og Bistandsaktuelt skrev i fjor høst en større sak om hvordan flere foreldre i Uganda hevdet barna ikke fikk pengene de norske fadderne sendte.

Bistandsaktuelt adopterte også et barn som det viste seg verken hadde fått noen penger, skolemateriell eller visste hun hadde en fadder da vi besøkte Uganda. Men Child Africa driver fortsatt videre.

Styreformann Rino Solberg leverte nylig inn årsregnskapet for 2009 som viser rekordinntekter på 4 696 000 kroner, en økning på en halv million kroner fra året før. Store deler av inntektene er kommet via telefonsalg gjennom selskapet Fulfilment. Både Fulfilment og Child Africa har fått en rekke klager mot seg hos Forbrukerombudet. Child Africa er ikke medlem av Innsamlingskontrollen. ■

Luftveisinfeksjoner dreper 4,25 millioner mennesker hvert år

Luftveisinfeksjoner, som influensa og andre kilder til lungebetennelse, tar livet av 4,25 millioner mennesker hvert år. Mange av de som mister livet er små barn. Infeksjonene står for seks prosent av alle dødsfall globalt, ifølge World Lung Foundation som nylig utga et atlas over akutte luftveisinfeksjoner. Årlig dør flere av luftveisinfeksjoner enn av aids og malaria.

- Likevel anerkjenner ikke det globale helsevesenet disse pasientene som en egen gruppe, sier Peter Baldini, generaldirektør for World Lung Foundation. ■

Koleradødsfallene stiger

Ifølge haitiske myndigheter har rundt 1000 mennesker dødd av kolera på Haiti. Sykehus i nord og andre steder i landet fortsetter å ta inn flere kolera-pasienter enn de har plass til.

- Flere organisasjoner må på banen for at vi skal klare å bekjempe koleraepidemien, sier lege Karianne Flaatten i Leger Uten Grenser.

Så langt har organisasjonen behandlet mer enn 12.000 mennesker for kolera og kole-raliktende symptomer.

- Hvis vi ikke gjør alt vi kan for å stanse epidemien nå, vil situasjonen høyst sannsynlig bli svært mye verre på kort tid, sier Flaatten. ■

Store framskritt tross mang

Land i Nord-Afrika har hatt overraskende sterk framgang de siste 40 åre

Land i Midtøsten og Nord-Afrika med autoritært styre rager overraskende høyt blant landene som har hatt de største framskrittene innenfor menneskelig utvikling de siste årene. Det framgår av årets Human Development Report fra FN.

■ GUNNAR ZACHRISEN

I gjennomsnitt har framskrittet i verden vært på 41 prosent siden 1970 og 18 prosent siden 1990. Framskritt er her målt som framgang i form av bedret inntekt for befolkningen, forlenget levealder og bedre utdanningsnivå. Aller øverst på listen over «Top movers» finner vi et oljeland på den sørlige del av den arabiske halvøy - Oman, dernest Kina (2), Nepal (3) og India (4). Mer overraskende er det likevel at det kongestyrt Saudi-Arabia kommer på femteplass.

Dessuten er det tre nordafrikanske land på listen over de ti landene som har størst framgang de siste førti årene, henholdsvis Tunisia (7), Algerie (9) og Marokko (10). Verken disse tre, Oman, Saudi-Arabia eller Kina har et demokratisk styresett etter vestlig standard - og ingen av dem har vært store mottakere av vestlig bistand.

Næring til debatt. - Dette gir nok ny næring til en debatt om utviklingsmodeller, og det vil neppe bidra til å skape større etterspørsel etter en vestlig modell, sier utenriksminister Jonas Gahr Støre i en kommentar.

Men det er samtidig ikke belegg for å si at «autoritært er bra». Ingenting i materialet gir grunnlag for det, sier utviklingsdirektør i UNDP Olav Kjørven.

Den tidligere KrF-statssekretæren understreker også at det ikke er alle aspekter som fanges opp av UNDPs generelle utviklingsindeks.

- Et land som Saudi-Arabia raser jo nedover når man ser på likestilling for kvinner. Men det er interessant at det er gjort såpass mye på utdanning og helse, sier han.

Langt over. FN-indeksen for menneskelig utvikling er satt sammen av tre komponenter: inntekt, forventet levealder og utdanning. Noe overraskende ligger framskrittet for araberlandene langt over verdensgjennomsnittet i perioden 1970-2010 for ulike

KLATRE PÅ LISTA: Studenter hilser på Algeries president **Abdelaziz Bouteflika** under en seremoni for å markere listen over menneskelig utvikling de siste 40 årene.

«Human Development Report 2010» ble lansert på Norsk utenrikspolitisk institutt torsdag 4. november. Fra venstre Nupi-forsker **Arne Melchior**, UNDP-avdelingsdirektør **Olav Kjørven** og leder i utenrikskomiteen **Ine Marie Eriksen Søreide**.

FOTO: GUNNAR ZACHRISEN

Det vil neppe bidra til å skape større etterspørsel etter en vestlig modell.

Jonas Gahr Støre, utenriksminister.

mål på helse og utdanning.

Andelen av befolkningen som kan lese og skrive har økt med 149

prosent, andelen som begynner på skole med 89 prosent og forventet levealder med 37 prosent. Mens det på

Langt flere malariadødsfall enn antatt

Ny forskning viser at antall malariadødsfall i India kan være 13 ganger flere enn hva FNs eksperter har antatt. - WHO må revurdere sine estimater for malaria, både for India og globalt, mener forskerne bak rapporten.

Rundt 880 000 mennesker i verden dør av malaria hvert år.

■ INGILD SAHL

Verdens helseorganisasjon (WHO) har de siste par årene anslått at

rundt 880 000 mennesker i verden dør av malaria hvert år. For India har man antatt at malariaparasitten tar livet av 15 000 personer hvert år. Men nå har indiske forskere tilknyttet The million death study konkludert med at tallene kan være 13 ganger så høye.

I en fersk studie, publisert i det medisinske tidsskriftet The Lancet, konkluderer forskerne med at så mange som 205 000 indere under 70 år dør av malaria i India hvert år.

Under forskningsarbeidet har feltarbeidere intervjuet familie og bekjente til personer som har dødd i

perioden 2001 til 2003 i over 6000 utvalgte landsbyer i India. Her fant man at hele 3,6 prosent av dødsfallene skyldtes malaria.

Stor usikkerhet. Rapporten understreker at det er veldig vanskelig å fastslå hvor mange som dør av malariamyggenes herjinger. Dette skyldes blant annet at det er vanskelig å stille diagnose etter at en person har dødd.

Men selv om det hersker usikkerhet også rundt denne undersøkelsen, er selv det laveste estimatet mye høyere enn tallene WHO opererer

lende demokrati

ne

starten på semesteret i byen Setif i november i år. Økt utdanning for kvinner bidrar til Algeries sterke plassering på

FOTO: SCANPIX/REUTERS/ ZOHRA BENSEMRA

disse sosiale indikatorene er det meget solid vekst, scorer de samme landene derimot lavere enn gjennomsnittet for inntektsvekst. Her har endringen vært på 66 prosent for araberlandene mot 184 prosent i gruppen utviklingsland og 126 prosent i gruppen utviklede land.

Bare tre land i verden har hatt en negativ «menneskelig utvikling» de siste førti årene. Det er de tre afrikanske landene Zimbabwe, DR Kongo og Zambia – med Zimbabwe aller nederst. Ifølge FN har befolkningen i disse landene det verre i dag enn de hadde det i 1970.

– Det er interessant å se på hvordan land med et likt utgangspunkt i 1970 har utviklet seg svært forskjellig. Mens det meste har gått galt i Zambia, med kollaps i kopperprisene, et alvorlig hiv/aids-problem og et sammenbrudd i offentlige institu-

Det er interessant å se på hvordan land med et likt utgangspunkt i 1970 har utviklet seg svært forskjellig.

Olav Kjørven,
UNDP-talsmann.

sjoner, har Tunisia hatt en svært positiv utvikling. Årsaken er at Tunisia har satset bevisst på utdanning for kvinner og helse, sier Kjørven.

Årsaken til Zimbabwes desiderte bunnplassing mener han ligger i at landets udemokratiske ledelse – med Robert Mugabe i spissen – har gjort en rekke politiske valg som har vært katastrofale for befolkningen.

Direktør ved Norsk utenrikspolitisk institutt stilte Jan Egeland stilte spørsmål til utenriksministeren om hvorfor nesten ingen av landene på listen over «Top movers» – med unntak av Nepal – hadde fått mye bistand fra Norden.

Det at Norge ikke har satset sine ressurser i de landene som har hatt størst framgang betyr ikke nødvendigvis at vi har satset feil. Dette kan jo like mye være et valg om at vi ikke har satset der fordi vi anser at disse

landene bør ha ressurser og være i stand til å hjelpe seg selv, kommenterte Støre.

Han dristet seg likevel til å komme med en delvis bistandskritisk kommentar – på generelt grunnlag:

– Jeg tror jeg kan være så dristig å si at mye bistand kan ha bidratt til å holde land tilbake heller enn å ha fremmet utvikling. Men likevel vil jeg være så ubeskjeden å si at det er ikke en type bistand Norge i noen særlig grad har vært involvert i, sa Støre.

UNDP-talsmann Olav Kjørven viste på sin side til at det er enkelte norske samarbeidsland på listen, og særlig hvis man utvider listen fra «ti på topp» til å omfatte de 25 landene med størst framskritt. – For det første er jo samarbeidslandet Nepal nummer 3 på listen, dernest finner vi Etiopia på 11. plass. Også de afrikanske landene Botswana og Burkina Faso er blant de 25 med mest framgang, opplyser Kjørven.

Både Botswana og Burkina Faso mottar norsk bistand. Botswana, som i mange år var et sentralt samarbeidsland for norsk bistand, mistet sin status som prioritert samarbeidsland i 1996. Landet er i dag et mellominntektsland og regnes i dag som en av de svært få suksesshistoriene i utviklingssammenheng.

Årets Human Development Report fra FNs utviklingsprogram, som ble framlagt i Oslo i begynnelsen av november, har tittelen «The Real Wealth of Nations: Pathways to Human Development». ■

LAND MED STØRST FRAMGANG I PERIODEN 1970-2010

- Oman
- Kina
- Nepal
- Indonesia
- Saudi-Arabia
- Laos
- Tunisia
- Sør-Korea
- Algerie
- Marokko

Les hele rapporten her:
hdr.undp.org/en/

med. Forskerne mener derfor at FN-organisasjonen bør se på tallene sine på nytt, både for India og for antall voksne som dør av sykdommen globalt. Ifølge WHO dør 100 000 voksne i verden av malaria hvert år, noe som er 20 000 færre enn hva forskerne kom fram til bare for India.

«Hvis WHO-estimaterne over malaria-dødsfall i India eller over dødsfall blant voksne globalt er svært underestimert, kan dette vesentlig forandre sykdomskontrollerende strategier, særlig i områder på landsbygda med en høy malaria-byrde», sier rapporten.

WHO bør alltid revurdere estimatene sine.

Bjarne Garden,
Norad.

Ikke feil. Ifølge Bjarne Garden, fungerende avdelingsdirektør for helse og aids i Norad, kan artikkelen trolig tjene som en stikkprøve som viser at det er usikkerhet rundt tallmaterialet til WHO. Men det blir for vidtrekkende å si at all WHO-statistikk om malaria er feil.

– Den viktigste vissheten i WHO-statistikken finner vi i at det over tid, etter samme beregningsmodell, skjer en endring til det positive. Den trenden må vi kunne stole på, sier han.

Dersom det viser seg at de indiske forskerne har rett, må imidlertid

arbeidet med bekjempelse av malaria intensiveres kraftig, ifølge Garden.

– WHO bør alltid revurdere estimatene sine, kontinuerlig. Og Norge bør, selv med kritisk blick på all kunnskap og statistikk, forvente at nettopp WHO trekker fram best mulige statistikk som grunnlag for finansiering av tiltak, sier han. ■

Les mer på:

tinyurl.com/32dzfyp

tinyurl.com/35m52fp

NOTISER

Nærmere en aids-vaksine

Små forskjeller i fem aminosyrer i et protein som kalles HLA-B kan forklare hvorfor noen personer er motstandsdyktige mot hiv-viruset, hevder amerikanske forskere som står bak en ny studie.

Om lag 300 personer som er smittet med hiv kan undertrykke viruset med immunforsvaret, og holde det på et svært lavt nivå – uten medisiner. Nå håper forskerne fra Massachusetts General Hospital og Harvard University at kunnskapen kan brukes til å utvikle en vaksine mot aids. ■

Uten husly for vinteren

Nær én million mennesker lever fremdeles under telt og presenninger i det vinteren er i ferd med å komme i Pakistan. Røde Kors-bevegelsen ber nå om økt støtte til flomofrene.

– Familier har mistet alt de eier. De har ikke nok mat, rent vann eller husly og de kan ikke leve slik gjennom vinteren. Derfor ber Røde Kors-forbundet nå om ytterligere økonomiske midler for å fortsette nødhjelpen, sier generalsekretær i Røde Kors, Børge Brende. ■

Mange fortsatt hjemløse

To uker etter at syklonen Giri rammet vestkysten av Myanmar var 81.000 mennesker fortsatt hjemløse. Syklonen forårsaket massive ødeleggelser i landsbyer øst og sør for Sittwe i delstaten Rakhine. 40.000 dekar jordbruksareal er blitt ødelagt bare uker før innhøstingen, og folk trenger mat og husly, ifølge offisielle beregninger.

– For overlevende etter syklonen er dette en kritisk periode. De trenger mer hjelp og det haster, sier Nils Mørk, informasjonssjef i Leger Uten Grenser. ■

– G20 må si ja til Robin Hood-skatten

G20-landene må si ja til skatt på finanstransaksjoner og dermed sikre milliarder til utvikling i fattige land, oppfordrer Redd Barna. Forrige uke la organisasjonen frem rapporten «The Global Economic Crisis», som viser hvordan høye matvarepriser kombinert med finanskrisen har gått hardt ut over verdens fattige familier og barn. Redd Barna ba samtidig G20 om å sende et klart politisk signal om at de går inn for en internasjonal skatt på finanstransaksjoner, den såkalte Robin Hood-skatten. ■

— Sløsing har forsterket konflikter

Tidligere FN-topp Kai Eide slakter bistandssirkuset i Afghanistan

FNs tidligere spesialutsending Kai Eide er rystet over giverlandenes pengesløsing i Afghanistan.

– Enorme bistandssummer er blitt brukt uten å ha noen nytteeffekt i det hele tatt, sier han til Bistandsaktuelt.

■ TOR AKSEL BOLLE

Kai Eide kom nylig med boka «Høyt spill om Afghanistan». I boka forteller han om sin tid som FNs spesialutsending i det krigsherjede landet. Eide kommer blant annet med krass kritikk av den internasjonale bistandsinnsatsen.

– Det var en pengesløsing jeg ikke har sett maken til. For eksempel plasserte giverlandene sine konsulenter og eksperter i de afghanske ministeriene helt uten å høre om det var behov for dem eller å koordinere med hverandre. Dette var folk som fikk flere hundre tusen dollar i årslønn, sier Eide.

Plyndring. Eide, som var FNs spesialutsending i Afghanistan fra 2008 til 2010, beskriver den internasjonale bistandsinnsatsen nærmest som et kaos. Han forteller at det var helt umulig å få en oversikt over hvor mye penger som kom inn eller hva det ble brukt på.

Blant annet var systemet med underkontraktører, som mange land benytter seg av, fullstendig ugjennomtrengelig. Store summer forsvant tilbake til giverlandene igjen. I 2009 regnet vi ut at det var minst 800 millioner dollar i bistand som ikke kunne gjøres rede for. En ansatt i Verdensbanken jeg snakket med kalte det som foregikk plyndring, sier Eide.

– Hvorfor har det vært og er fortsatt så vanskelig å koordinere innsatsen?

– Det er mange grunner. Til å be-

KRITISK: Kai Eide, FNs tidligere spesialutsending til Afghanistan, kommer i sin nye bok med mange eksempler på dårlig bistand til Afghanistan. Bildet er fra en pressekonferanse i Kabul i 2009.

FOTO: SCANPIX

gynne med var det jo ingen fungerende afghanske institusjoner. Givne valgte en modell hvor enkeltland fikk ansvar for hver sin sektor, noe som fungerte dårlig. Og så hadde jo alle land sine egne agendaer som de ikke har vært villige til å gi slipp på. I mange tilfeller ble jeg

også ganske rystet over hvor ukritisk giverlandene brukte penger.

Skapt konflikter. Eide mener også at de mange hjelpeorganisasjonene som jobber i Afghanistan må ta sin del av ansvaret for bistandssirkuset.

– Det er en jo en slags konkurranse situasjon mellom hjelpeorganisasjonene. I mange tilfeller tar de på seg oppgaver de ikke er kvalifisert for fordi de mener det er viktig og fordi det er der pengene er. Etter min mening bør også organisasjonene i Afghanistan se nøye på hvordan de bruker penger, sier han.

FNs tidligere spesialutsending til Afghanistan kritiserer også bistandsgivne i Afghanistan for å ha bidratt til å øke konfliktnivået gjennom uvetting bruk av bistand.

– Jeg advarte tidligere mot at urolige områder fikk mye mer bistand enn de fredelige områdene. Vi ser også at det mange steder er de største etniske gruppene som har fått så å si all bistanden. I for eksempel «norske» Faryab er det tadsjikerne og usbekerne som har fått nesten alt. Flere av de fattigste områdene med pasthunere har ikke fått noen ting. Sånt forsterker og skaper konflikter, sier Eide.

Bruk afghanere. Han understreker at bistanden til Afghanistan ikke kommer til å fortsette på dagens nivå lenge og det derfor er svært viktig å bygge afghansk kompetanse samt å bidra til økonomisk utvikling i landet.

– Afghanerne må involveres i

større grad slik at de selv kan gjøre det som trengs. På de områdene hvor det har vært nasjonale afghanske planer: helse, utdanning og landsbyutvikling, har man oppnådd gode resultater. Jeg mener både statlige bistandsorganisasjoner og ikke-statlige organisasjoner er for lite villige til å gi fra seg oppgaver, sier Eide.

Han mener større ressurser også må rettes inn mot å skape økonomisk utvikling

– Det er fredelige deler av Afghanistan som har store naturressurser, her bør det brukes mer bistand, sier Eide.

Takket Taliban. Den tidligere FN-toppen mener Taliban er mer pragmatiske enn de ofte blir framstilt som i Vesten og at det kan være mulig for hjelpeorganisasjoner å gjøre avtaler med opprørsgruppen. Eide forteller at han selv flere ganger henvendte seg skriftlig til Quetta-shuraen, som er toppledelsen i Taliban, og ba om hjelp.

– Det dreide seg om å få lov til å utføre vaksinasjonsprogrammer og å gi matvarehjelp. Og det ga resultater. I et tilfelle i 2009 klarte vi å vaksinere 97 prosent av barna i et område hvor det var kamper, sier Eide som faktisk takket Taliban for hjelpen i en tale til FNs generalforsamling.

– Tillitskapende tiltak er svært viktig og jeg mener det går an å komme til avtaler med Taliban. Regelmessig kontakt vil selvfølgelig gjøre det lettere. Jeg skulle også gjerne sett at Taliban ga tydeligere signaler om hva de ønsker, sier Eide. ■

Det var en pengesløsing jeg ikke har sett maken til.

Kai Eide, tidligere FN-topp.

KrF stilte spørsmål om USAID-samarbeid

KrF-leder Dagfinn Høybråten er bekymret for at samarbeidet mellom USAID og norske soldater i Afghanistan bidrar til å viske ut skillet mellom militær og sivile aktører. Nylig stilte han spørsmål til forsvarsminister Grete Faremo om dette.

Høybråten viste til at regjeringen gjentatte ganger har understreket viktigheten av å skille mellom sivil og militær innsats. Spørsmålet hadde sin bakgrunn i Bistandsaktuelt's omtale av det tette samarbeidet mellom norske soldater og den amerikanske statlige hjelpeorganisasjonen i Fariyab-provinsen der Norge har et særlig stort ansvar.

I sitt svar til KrF skriver Faremo at man fra norsk side fortsatt opprettholder et klart skille mellom sivil og militære aktører. Samtidig understreker forsvarsministeren følgende:

«Norske styrker må også samarbeide og koordinere sin innsats med andre for å løse sitt oppdrag som del av ISAF. Dette omfatter også samarbeid med USAID, som er en viktig aktør i Faryab.»

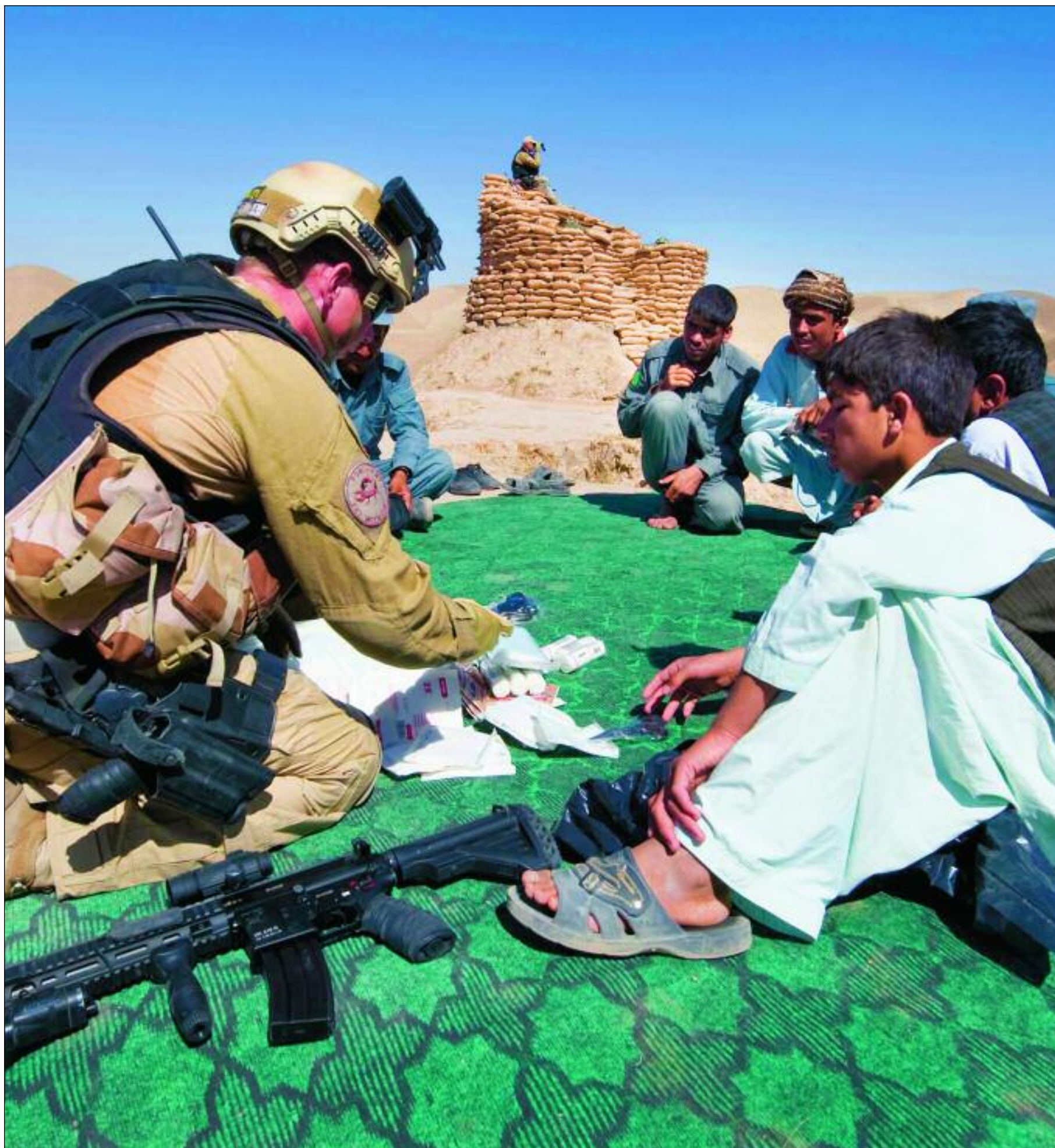
I en kommentar påpeker Høybråten at Faremo fastholder at nor-

FAKSIMILE BA 8-2010

ske styrker respekterer skillet mellom militære og sivile aktører, men at hun ikke går konkret inn på det som beskrives i Bistandsaktuelt's reportasje.

– KrF forventer at forsvarsministeren forsikrer seg om at de retningslinjene som det er bred enighet om i Norge blir fulgt opp i praksis av norske offiserer og soldater på bakken i Afghanistan, sier Høybråten. ■

LYNKURS: Politiførstebetjent **Mats Barø** holder et improvisert førstehjelpskurs for afghanske politifolk på kontrollposten Arab Aqsai i Faryab-provinsen.

Norsk bistand i krig mot Taliban

100 millioner kroner årlig til halvmilitær politistyrke

■ Et fungerende afghansk politi er en forutsetning for en levedyktig afghansk stat, mener Norge og andre internasjonale bistands-givere.

■ Siden 2001 har det internasjonale samfunnet brukt over 45 milliarder kroner på å styrke det afghanske politiet. Norge bidrar alene med 100 millioner bistandskroner til oppgaven – for 2010.

■ Men det er ikke noe vanlig politi etter norsk modell som utviklingsminister Erik Solheim finansierer. Snarere er hovedoppgaven militær – å være helt i front i kampen mot Taliban.

■ Kritikere av politistøtten advarer mot risikoen ved å trene opp og væpne titusener av nye rekrutter til et halvmilitært politi i en stat med svak regjering og svake demokratiske

institusjoner. Hvor lojale er politifolkene egentlig?

Bistandsaktuelt reporter Tor Aksel Bolle og fotograf Ken Opprann har besøkt Afghanistan.

Tor Aksel Bolle og Ken Opprann.

SVETT: Å lete etter miner og hjemmelagde bomber i løs sand er ikke det politiførstebetjent **Sverre Sørberg** liker best ved jobben i Afghanistan.

FARYAB: Med lønn over bistandsbudsjettet gir norske politifolk råd og opplæring til afghansk politi. Men ute i felten i Afghanistan er det lite som minner om norsk politivirkelighet. Tross dårlig utstyr og lite trening er afghanske politimenn ofte helt i frontlinjen i kampen mot Taliban.

■ I AFGHANISTAN:
TOR AKSEL BOLLE (TEKST)
OG KEN OPPRANN (FOTO)

- Dette er noe av det jeg misliker mest med denne jobben. Det er nesten umulig å se om noen har gjemt noe i den løse sanda her, sier Sverre Sørberg.

Jeg ville heller hatt disse sandsekkene vi har fått enn 10 000 dollar.

Abdul Jaffar, sersjant i det afghanske politiet.

Den erfarne politiførstebetjenten med bakgrunn fra blant annet oppdrag i Libanon banner litt for seg selv mens han skritter langsomt oppover den bratte bakken i Nord-Afghanistan. Kollega Svein Erik Helgetun står 20-30 meter lenger opp.

Mens Sørberg går ser han etter tegn på at noe ikke er som det skal i sanda foran seg. Det kan være ledninger, metall, oppgravd jord - hva som helst som tyder på at noen har gravd ned en mine eller en hjemmelagd bombe. Det er stekende varmt og for hvert skritt den norske politimannen tar virvles det opp sand. I bunnen av bakken sitter politikolle-gane Tom Henriksen og Mats Barø og venter i to pansrede biler. Omsider er Sørberg oppe på toppen, han signaliserer at nå kan bilene trygt kjøre opp.

På toppen venter også sersjant Abdul Jaffar. Den røslige afghanske

politimannen hiver automatrifla opp på skulderen, smiler bredt og hilser hjertelig på sin norske kollega som smiler tilbake. 51 år gamle Jaffar har vært politimann i 29 år og har kjempet både mot russere og Taliban. Han er sjef for de ni politimennene som bemanner observasjonsposten Arab Aqsai en halvtimes kjøretur fra Meymaneh by. Posten ligger godt plassert og ble i sin tid etablert av russerne. Bak sandsekkene på høyden kan Jaffar og mennene hans holde øye med hovedveien i området samt to veier som leder inn i to dalfører. Begge disse veiene er populære transportruter for både opprørere og kriminelle.

- Noe av grunnen til at vi følger opp denne observasjonsposten spesielt er at den er strategisk viktig, den «dominerer» hele dette området rundt oss. Derfor er det også spesielt utsatt og det har vært mange trusler

fra opprørere mot denne posten, forklarer politioverbetjent Tom Henriksen som er sjef for de norske politifolkene i Faryab.

Norsk støtte. Norge har støttet oppbyggingen og styrkingen av det afghanske politiet siden 2003. I motsetning til de norske militære i Afghanistan, som lønnes over forsvarsbudsjettet - har den norske politinnsatsen hele tiden blitt finansiert over bistandsbudsjettet. Etter en beskjeden start er innsatsen gradvis trappet opp. I dag jobber 23 norske politifolk i Afghanistan. Ni er stasjonert i Meymaneh, den største byen i den «norske» Faryab-provinsen. Politifolkene bor i den norske PRT-militerleiren og samarbeider tett med Forsvaret. Hovedoppgaven deres er å gi råd og veiledning til det lokale afghanske politiet.

De norske politiinstruktørene i

Faryab er rekruttert med tanke på de svært spesielle sikkerhetsutfordringene politikollegene i Afghanistan står opp i. De aller fleste har operativ erfaring og bakgrunn fra Forsvaret, flere har også bakgrunn fra Politiets beredskapstropp.

Betaler lønnen. I tillegg til de ni som er i Faryab er også 14 norske politifolk stasjonert i Kabul. De driver også hovedsaklig med opplæring og veiledning i ulike institusjoner og enheter. Norge kommer i år til å bruke om lag 40 millioner norske bistandskroner på det bilaterale politisamarbeidet mellom Norge og Afghanistan. De norske politifolkene i Afghanistan er en del av dette samarbeidet.

Videre skal Norge i år og fram til 2014 gi ytterligere drøyt 60 millioner kroner årlig til et internasjonalt fond, styrt av FN. Pengene fra dette

fondet går hovedsakelig til å lønne afghanske politifolk. Bruken av de norske bistandsmillionene på å styrke det afghanske politiet er en del av en massiv satsning på den afghanske sikkerhetssektoren, det vil si både politiet og hæren.

De ser på det som sin hovedoppgave å skyte opprørere.

Tom Henriksen, politioverbetjent og instruktør for afghansk politi.

DISKUTERER: Politiførstebetjent **Sørberg** og sersjant **Abdul Jaffar** diskuterer utformingen av observasjonsposten til de afghanske politifolkene. I midten tolken **Sina**.

Beskutt. – De skjøt fra den høyden der borte, sier Abdul Jaffar og peker mot en liten fjelltopp noen hundre meter unna.

– Da vi skjøt tilbake med maskingeværet vårt forsvant de raskt, legger han til med et skuldertrekk.

Det er ikke første gang Jaffar er blitt skutt på, og han virker ikke særlig berørt over at de var i kamp med Taliban bare et par uker i forveien. Med sine slitne AK47 automatrifler, noen sandsekker til å søke dekning bak samt et maskingevær, er den afghanske politisersjanten og menne hans helt i frontlinjen i kampen mot opprørerne. De er på mange måter typiske landsens politifolk i Afghanistan.

Alle sammen kommer fra steder like i nærheten. Mot en nylig oppjustert betaling på rundt 600 kroner i måneden bor de 4-5 uker i strekk på observasjonsposten. Utstyr og bekvemmeligheter er det så som så med. Selve observasjonsposten består av to tårn lagd av sandsekker, en slags skyttergrav som går rundt hele posten og to «rom» som er gravd ut i bakken. Vann har de i en diger hvit plastdunk, og maten lager de selv her oppe.

Det er steikende varmt nå, men om noen måneder kommer det til å være iskaldt. Av politifolkene oppe på høyden er det bare tre som har uniform. De andre, et par av dem så unge at de knapt har skjeggvekst, tusler rundt i vanlige klær og med hver sin AK-47. Det er bare Jaffar som har fått noen form for trening eller utdannelse.

– Jeg var på et én-månedskurs for 7-8 år siden, forteller han.

Farlig jobb. Selv om det gikk bra for Jaffar og mennene hans da de ble skutt mot for noen uker siden, er det liten tvil om at det er en svært farlig jobb å være politimann i Afghanistan. Dårlig trent og utstyrt

politi bemanner kontrollposter, bygninger og observasjonsposter over hele landet. De er et fristende mål for opprørerne. Politiet blir ofte sendt inn i de farligste områdene og plassert på de mest utsatte postene.

Enkelte kritikere mener at de i mange tilfeller blir brukt for å lokke Taliban til å angripe og at den hæren ofte «spares». De siste årene har politiet hatt langt høyere tapstall enn den afghanske hæren og siden 2007 har over 2500 afghanske politifolk blitt drept i tjeneste.

– Vår hovedoppgave å holde denne posten. Det hender noen ganger at vi hjelper folk her i området hvis det er noen som krangler eller at vi drar ut for å arrestere noen. Men stort sett er vi her oppe og holder vakt, forteller Jaffar. Selv om arbeidsforholdene neppe kan kalles ideelle, er ikke han typen som klager.

– Vi har ikke noen store problemer her, stort sett går ting greit. Hjelpen fra nordmennene er veldig nyttig. Jeg ville heller hatt disse sandsekkene vi har fått enn 10 000 dollar. Jeg skulle også gjerne hatt en RPG (propelldrevet granat. red.anm) eller to, sier han med et smil.

Hovedoppgave. Ifølge Tom Henriksen har de fleste afghanske politifolk en ganske annen tilnærming til jobben sin enn det norske politimenn har. Det er ingen tradisjon for et sivilt politi lik det norske i Afghanistan.

– De ser på det som sin hovedoppgave å skyte opprørere, og det er først og fremst om de lykkes med det som i deres øyne måler om de er gode politifolk eller ikke. Vi gir råd som er nyttige for dem i jobben de gjør hver dag, for eksempel hvordan de skal sikre observasjonspostene

Fortsetter neste side >>>

INSPISERER: Politioverbetjent **Tom Henriksen** sammen med politimannen **Norhammad** og sersjant Jaffars 15 år gamle sønn **Zafar** (med lue).

>>> fortsetter fra forrige side

bedre. Men en viktig del av vår jobb er også å forsøke å skape bedre holdninger, for eksempel å skape en forståelse for at å være politimann også dreier seg om å ha et godt forhold til og beskytte sivile afghanere, sier Henriksen.

Diskusjon. En ørn flyr sakte rundt i sirkler på den knallblå himmelen over de norske og afghanske politifolkene. Sola står rett på og varmedisen siger sakte opp fra dalen under. Abdul Jaffar, Sverre Sørberg og tolken Sina har satt seg opp i et slags utkikkstårn som Jaffars menn har bygget med sandsekker de har fått av nordmennene. De to politimen-

nene diskuterer hvordan observasjonsposten bør utformes for å gi best mulig oversikt og samtidig gi best mulig beskyttelse.

Kompetent. De norske politifolkene begynner å forberede turen tilbake til den norske leiren. De har vært på den solsvidda høyden i 3-4 timer. Av sikkerhetsgrunner vil de ikke være der altfor lenge. Som vanlig har Jaffar bydd på saftige vannmeloner hentet fra skråninga rett ved kontrollposten, og som vanlig har Jaffars 15 år gamle sønn uten hell spurt om å få alt fra de norske politifolkenes solbriller til knivene deres.

Politikollegaene tar farvel med hverandre, alle håndhilser og det er god stemning. Jaffar sier at han ser fram til neste besøk og nordmennene svarer at det gjør de også. Henriksen sier til Sørberg at de skal huske på å ta med noe smøreolje til afghanernes våpen samt et deksel til maskingeværet neste gang de kommer. Så setter nordmennene seg inn i de to blå pansrede bilene og kjører ned den bratte bakken til hovedveien.

I bilen på vei tilbake PRT-leiren forteller Henriksen at Jaffar er en av de afghanske politifolkene de samarbeider med som virker mest kompetent og ryddig.

- Det er jo enorme utfordringer her. Men Jaffar virker dyktig og er veldig interessert i å samarbeide og å lære. Vi ser at det skjer små forbedringer hver gang vi har vært ute på posten hans.

- Hva tror du om lojaliteten til Jaffar og andre politifolk her i området? Når ISAF-styrkene trekker seg ut - vil de fortsette å være lojale mot myndighetene?

- Folk her er først og fremst lojale mot familien sin, mot klaner og etniske grupper. Det er veldig vanskelig å vite hvor sterk lojaliteten til myndighetene er. Men de aller fleste politifolka vi snakker med sier de ønsker å bekjempe Taliban. Og det er jo et godt utgangspunkt, sier Tom Henriksen. ■

NYE MÅL FOR POLITIET

■ I 2006 anslo myndigheter og bistandsgivere behovet til å være 62 000 politifolk innen utgangen av 2010.

■ Nå er målet å øke politistyrken i Afghanistan fra dagens antall på drøyt 100 000 til 134 000 innen utgangen av 2011.

NORSK BISTAND TIL AFGHANISTAN

■ Norsk bistand til Afghanistan i 2009: 728 millioner kroner.

■ Om lag 100 millioner bistandskroner vil i år bli gitt til opplæring og avlønning av det afghanske politiet. Norge har både et bilateralt politisamarbeid med Afghanistan og støtter et FN-fond som betaler lønn og utstyr til afghanske politifolk.

■ Det er totalt 23 norske politistillinger i Afghanistan.

■ Utdanning, helse og humanitær bistand er andre viktige satsingsområder for norsk bistand.

SKYTETRENING: De afghanske politirekruertene skyter på blink. Afghanske og italienske instruktører.

Politi på samlebånd

Stadig verre sikkerhetssituasjon gir massepro

KABUL: En stadig verre sikkerhetssituasjon og de vestlige landenes stadig sterkere ønske om å komme seg ut av Afghanistan gjør at tusenvis av afghanske politirekruert nå trenes og væpnes i ekspressfart.

■ TOR AKSEL BOLLE

30-40 politirekruert ligger på en støvete slette øst for Kabul. De har AK-47ene rettet inn mot de menneskeformede blinkene 60-70 meter unna. - Fyr, roper kaptein Akhtar Mohammed og salve etter salve ruller mellom fjellsidene. Røyken driver gjennom luften, tomhylsene spretter rundt på grusen og det lukter krutt.

Etter at de har tømt hvert sitt magasin reiser rekruertene seg og går de bort til blinkene.

- Disse gutta her skyter faktisk ikke så verst, sier Domenico Menna og retter på de svarte solbrillene sine.

Den storkvokste norditalieneren er kaptein i den halvmilitære italienske politistyrken Carabinieri. Sammen med 35 andre carabinieri veileder han de afghanske instruktørene som står for opplæringen av rekruertene. Selve leiren er drevet av det amerikanske selskapet Dynecorp, men italienerne ble hentet inn tidligere i år fordi man var misfornøyd med jobben tidligere innleide instruktører gjorde.

For kaptein Menna og hans italienske og afghanske instruktørkollegaer betyr det både mye arbeid og stort tidspress. Ifølge nyopprettede Nato Training Mission Afghanistan skal politistyrken i Afghanistan øke fra dagens antall på drøyt 100 000 til 134 000 innen utgangen av neste år. I 2006 anslo man behovet til å være 62 000 politifolk innen utgangen av 2010, men det er nå altså kraftig oppjustert.

- Det kommer nye kull i ett kjøp. Vi jobber for harde livet, sier kaptein Menna.

tører følger nøye med.

Det kommer nye kull hele tida. Vi jobber for harde livet.

Domenico Menna,
kaptein i
Carabinieri.

duksjon av politifolk

Del av exit-strategi. Politiet er et våpen i kampen mot Taliban - og et sterkt politi er også en viktig del av vestlige lands stadig mer uttalte planer for å trekke seg ut av Afghanistan. Skal regjeringen opparbeide seg tillit hos befolkningen er en mer effektiv og mindre korrumpert politistyrke helt nødvendig.

Fra og med i år må alle de nye politirekruttene gjennom seks ukers trening før de begynner å jobbe. Treningstiden ble tidligere i år kuttet ned fra åtte til seks uker for å presse enda flere gjennom systemet. I tillegg til å trene tusenvis av ferske rekrutter skal man prøve å gi kursing til de afghanske politifolkene som allerede er i jobb, men aldri har fått noen form for trening.

Militær trening. At Nato nå har fått et stort ansvar for å trene afghanske politirekrutter medfører en militarisering av treningen av politiet. Det pågikk lenge en diskusjon blant givnerlandene om hva slags politi Afghanistan trenger. Europeerne med

KLAR BESKJED: Kaptein **Akhtar Mohammed** gir instruksjoner til rekruttene. Kaptein **Domenico Menna** følger med i bakgrunnen.

Tyskland i spissen argumenterte for en modell med et sivilt politi likt det man har i mange vestlige land. Etter hvert kom imidlertid USA på banen med større ressurser, og amerikanerne ønsket seg et politi som kunne brukes til å bekjempe Taliban. Det er USA som finansierer om lag 90 prosent av Natos treningsprogram, og til nå har USA brukt over 40 milliarder kroner på det afghanske politiet.

Ifølge kaptein Menna legges det vekt på praktiske ferdigheter under de seks ukene med opplæring rekruttene hans får: de lærer å skyte, de lærer å kjøre, de lærer sikring av

IKKE REDD: 18 år gamle **Abdul Mumin** vil om få uker være på jobb som politimann i det krigsherjede Afghanistan.

observasjonsposter og så videre.

- Hovedvekten av treningen ligger på det man kan kalle mer militære ferdigheter. Det er det de først og fremst får bruk for når de begynner å jobbe, sier Menna.

18-åring på kurs. 18 år gamle Abdul Mumin er en av rekruttene som trener opp skyteferdighetene sine denne dagen. Den spevokste tenåringsen sin og sier at han regner med å bli sendt tilbake til hjemprovinsen Badakshan nordøst i landet når han er ferdig.

- Jeg er veldig godt fornøyd med

treningen, instruktørene er bra og vi lærer mye, sier Mumin.

- Om noen uker kan du være i kamp med Taliban, er du ikke redd?

- Nei. Jeg blir godt trent til oppgaven her. Afghanistan trenger politifolk og jeg vil være med å gjøre en innsats, sier unggutten.

Abdul Mumin kan både lese og skrive. Det gjør ham til unntaket blant landets kommende politimenn. Tall fra Nato viser at 83 prosent av politirekruttene leser og dårligere enn en afghansk tredjeklassing. ■

Temaet fortsetter neste side >>>

Tre i Kabul om politiet

Mohammad Sidiq (49), sjåfør for utenlandsk hjelpeorganisasjon

- Hva synes du om det afghanske politiet?

- Jeg stoler ikke på dem. Mange av dem er korruperte og dårlige politifolk. Men det finnes jo bra folk blant dem også.
- Beskytter politiet

vanlige folk?

- Ja, det har jeg inntrykk av at de gjør. Selv om mange er korruperte tror jeg mange beskytter folk. Jeg vil si at halvparten stjeler fra folk, den andre halvparten hjelper folk.

- Det er brukt mye ressurser på å styrke politiet - gjør de en bedre jobb enn for fem år siden?

- Ja, det synes jeg. Jeg tror grunnen er at det er blitt etablert et politiakademi hvor 1000 politifolk tar eksamen hvert år. Så vi har 5000 godt utdannede politi mer enn for fem år siden.

Asma Pari (44), kokk

- Hva synes du om det afghanske politiet?

- De gjør byen sikrere, men jeg tror de også stjeler og samarbeider med kriminelle.

- Beskytter politiet vanlige folk?

- Nei, ikke slik de burde. Se deg rundt - det er ran og mord hele tiden. Slik hadde det ikke vært hvis politiet var bra.

- Det er brukt mye ressurser på å styrke politiet - gjør de en bedre jobb enn for fem år siden?

- Jeg vet ikke, jeg syntes de er slik de har vært så lenge jeg kan huske.

Sharif Usmani (29), lege

- Hva synes du om det afghanske politiet?

- De er langt fra perfekte, men langt bedre enn de ukontrollerte militsene som opererte som politi før.

- Beskytter politiet

vanlige folk?

- Absolutt ikke så bra som de burde, men det er flere politifolk som prøver å gjøre en god jobb enn de som gjør skade. Det vil ta tid å få det politiet vi ønsker oss.

- Det er brukt mye ressurser på å styrke politiet - gjør de en bedre jobb enn for fem år siden?

- Jeg bor jo i Kabul og her gjør de i alle fall en bedre jobb. De er bedre trent og oppfører seg mer positivt mot folk. Men fortsatt er det mye som kan bli bedre.

BEKYMRET: General **Abdul Khalek** på politiakademiet i Kabul mener kvaliteten på politirekruttene er for lav.

- Vi får inn analfabeter og rusmisbrukere

Kvaliteten på Afghanistanens rekrutter er et kjempeproblem, erkjenner nestsjefen ved Kabuls politiakademi. Men fordi behovet og tidspresset er stort tar det afghanske politiet inn de fleste som søker.

General Abdul Khalek på politiakademiet i Kabul understreker at han er glad for den vestlige støtten til politiet, han mener den er svært viktig. Men han er samtidig dypt bekymret over hvem som nå rekrutteres til politiykket.

- Vi får ofte de som har prøvd alt mulig annet, folk uten utdanning, med rusproblemer og arbeidsledige. Det sier seg selv at man ikke kan trenne disse folkene til å bli politifolk på seks uker, sier Khalek.

Ifølge Khalek er noe av forklaringen på problemet at det ofte er lokale politisjefer som bestemmer hvem som blir rekruttert.

Bistands-givere må ikke bare gi penger og så snu ryggen til.

Abdul Khalek,
general.

- I mange tilfeller er disse politisjefene ikke gode politifolk. De vet ikke hvordan de skal rekruttere gode politifolk og er ikke spesielt opptatt av det heller. Rekrutter blir ofte valgt ut fra etnisk tilhørighet, familiejonalitet og ikke ut fra om de egner seg til jobben, sier Khalek.

Manglende lojalitet. Politigeneralen legger ikke skjul på at politiets og politirekruttene mangler på lojalitet til myndighetene er en stor utfordring.

- Mange politifolk vil bare jobbe i sin provins, der de kan forsvare seg og sin familie. De har liten tillit og lojalitet til de sentrale myndighetene. Den øverste ledelsen ansvarlig for politiet her i landet jobber hardt for å skape lojalitet, men det er vanskelig og vil ta tid. Fortsatt er det mange i høye posisjoner som ikke ønsker et profesjonelt politi som er lojalt til staten, sier Abdul Khalek.

Han er glad for internasjonal støtte til institusjonsbygging, opplæring og utstyr, men han er også svært kritisk til den svake koordine-

ringen og hastverket som preger den internasjonale bistandsinnsatsen innenfor politisektoren.

- Jeg vil oppfordre internasjonale bistandsgivere til å følge pengene de gir mye nøyere. De må ikke bare gi penger og snu ryggen til, sier han.

Mange forsvinner. Mange frykter at Taliban infiltrerer politiet og det har vært flere episoder hvor politifolk har angrepet instruktørene sine. Det er også svært mange som slutter etter kort tid i politiet.

Ifølge en artikkel i Newsweek tidligere i år har 170 000 afghanere lært å skyte og fått utlevert en automatrifle og et politiskilt siden 2002 via den internasjonale satsingen på å styrke politiet. Men man anslår at bare 30 000 fortsatt er politimenn. Et ukjent antall av de som har sluttet har tatt med seg våpen og utstyr.

- Når rekruttene forlater treningssenteret vet vi ikke om de blir i politiet eller om de slutter. Vi vet rett og slett ikke, sier Steve Kraft fra det amerikanske utenriksdepartementet til Newsweek. ■

Barth Eide: - Helt nødvendig å styrke det afghanske politiet

Statssekretær i Utenriksdepartementet Espen Barth Eide sier til Bistandsaktuelt at man fra norsk side ønsker å bidra til å skape en fungerende afghansk stat og at det derfor er helt naturlig og også støtte oppbyggingen av det afghanske politiet.

- Et fungerende politi som kan ivareta lov og orden er helt nødvendig forutsetning for en levedyktig afghansk stat og vi syntes det er viktig å bidra også på dette feltet, i tillegg til de andre områdene vi bidrar på, sier Barth Eide. Han understreker også at Norge har gitt bistand til styrking av politiet i flere land og politibistanden til Afghanistan ikke er i en særstilling.

Espen Barth Eide, statssekretær i Utenriksdepartementet.

- Men er det ikke risikabelt å bidra til oppbyggingen et halvmilitært politi i et land med så svake sivile institusjoner?

- Jo, det er risikabelt. Men etter vår mening er ikke svaret å la være å delta. Vi mener vi har noe å bidra med i dette arbeidet. Blant annet vektlegger vi sammen med andre europeiske land den sivile delen av politiarbeidet i vårt samarbeid med afghanerne, og særlig behovet for å respektere menneskerettigheter. For å forberede landet på fasen etter konflikten har roet seg, er det svært viktig å begynne bygging av sivile institusjoner, som politi og rettsvesen.

- Under London-konferansen i 2006 var givelandenes målsetting at man i

slutten av 2010 skulle ha bygd en etnisk balansert og profesjonell politistyrke. Det målet er man ikke i nærheten av. Hva har gått galt?

- Det er flere faktorer som har spilt inn. Det har vært uenigheter mellom givelandene om hvordan det afghanske politiet bør trenes. Videre valgte man til å begynne med en dårlig modell hvor et land, Tyskland, fikk hovedansvaret for politisatsingen. Modellen med å dele ansvarsområder på land fungerte ikke og mye tid gikk tapt. Koordinering av politibistanden har også vært dårlig. Det er fortsatt et problem, men det var enda verre før.

- Både UD og Forsvarsdepartemen-

- Stans støtten til politiet

Den politiske analytikeren Haroun Mir har fulgt oppbyggingen av sikkerhetssektoren i Afghanistan gjennom flere år. Han mener giverlandene går for fort fram og oppfordrer Vesten til å stoppe milliardstøtten til det afghanske politiet.

- Giverlandene bruker milliarder av dollar på å lære rekrutter å skyte, men det som virkelig trengs er en reform av Innenriksministeriet, sier den Kabul-baserte analytikeren Haroun Mir.

Han ledet tidligere tenketanken Afghanistan Centre for Policy and Research Studies og var i flere år rådgiver for Shah Massoud, Afghanistans motstandsmann og nasjonalhelt nummer én.

Gamle krigere. - Vi har en situasjon hvor gamle krigere sitter som politisjefer rundt om landet. Både de og folkene deres er lojale mot etniske grupper, klaner og så videre. Det er også veldig få pasthunere i politiet og blant rekruttene. Dagens politistyrke er verken representativ eller lojal, sier Mir.

Han mener Afghanistan trenger et sivilt politi som kan ta vare på vanlige folk og representere regjeringen på en god måte.

- Mange steder er politiet regjeringens eneste representant og det er utrolig viktig at de oppfører seg skikkelig. På den måten kan politiet vise folk at dette er en god regjering. For mange afghanere er dessverre politiet i dag selve symbolet på korrupsjon i Afghanistan, sier Mir.

Hans råd til vestlige giver er heller å bruke pengene på den afghanske hæren.

- La hæren

slåss mot Taliban og ikke bruk enorme ressurser på å bygge et politi i all hast. Når situasjonen er stabilisert er tiden inne for å etablere et sivilt politi som er utdannet til å drive politiarbeid og til å behandle folk på en skikkelig måte, sier Mir.

Frykter intern krig. Også Helge Lurås, forsker ved Norsk utenrikspolitisk institutt, er kritisk til den vestlige satsingen på hæren og politiet. Ifølge Lurås handler denne voldsomme pengeinnsprøytningen i sikkerhetssektoren i hovedsak om vestlige lands ønske om å komme seg ut av Afghanistan med litt ære i behold.

- Man vil skape et inntrykk av at man faktisk har fått til noe i Afghanistan før man trekker seg ut. På den måten kan man si at det sammenbruddet som eventuelt kommer etter at man har forlatt landet var umulig å forutsi, sier Lurås.

Han advarer mot en mulig borgerkrig mellom grupperinger som er væpnet og utstyrt av Vesten.

- Når de utenlandske troppene forsvinner, skal det mye til om ikke de politiske konfliktene leder til en serie med trefninger. Det blir om å gjøre å ta kontroll med våpen og utstyr som er donert til politiet og hæren. Da vil personellet vi har trent grupper seg basert på de mange skillelinjene som finnes i landet. Vi står med andre ord overfor en sannsynlig intern krig som Vesten i stor grad vil ha betalt regningen for, sier Nupi-forskeren. ■

Den politiske analytikeren **Haroun Mir**.

tet sier at man ønsker seg et klart skille mellom den sivile og den militære innsatsen. Hvor plasserer du den norske politibistanden til Afghanistan?

- Politiet er en sivil institusjon og derfor en del av den sivile innsatsen som finansieres over bistandsbudsjettet.

Når det er sagt er det viktig å forstå at politiet i et land hvor det er borgekrig vil være annerledes enn i et fredlig land som for eksempel Norge. Det preger jo også samarbeidet mellom norske og afghanske politifolk.

- Men som en del av oppdraget sitt patruljerer de norske politifolkene også sammen med soldater fra Forsvaret?

- De patruljene skyldes hovedsakelig at vi ikke har nok politirådgivere i Meymaneh for øyeblikket. I tillegg er det slik at på samme måte som i Norge, er det for eksempel politiet i Afghanistan som har ransakingsmyndighet overfor personer og av hus. Derfor må politiet delta i en rekke operasjoner sammen med de militære. Det er også politiet som står ved kontrollposter langs landeveien og stopper kjøretøyer for å sjekke om sprengstoff er gjemt unna. Det gir en operativ og mer militær profil. Vi håper å få til en mer rendyrket sivil profil på politisamarbeidet etter hvert. ■

Risikabel bistand

KOMMENTAR: TOR AKSEL BOLLE

Vanlige afghanske politifolk omtaler seg selv som «soldater». Det er ikke tilfeldig. Det er ingen tradisjon i det krigsherjede landet for et sivilt politi slik vi har for eksempel i Norge.

Etter at Taliban mistet makten i 2001 var Nordalliansen og deres allierte raske til å plassere sine kommandanter og sine militser der det ble opprettet politistyrker. Både giverland og afghanske myndigheter innså behovet for en effektiv og profesjonell politistyrke. Den totale lovløsheten på 90-tallet var en av de viktigste grunnene til at Taliban i det hele tatt oppsto og også til støtten opprørerne fikk blant vanlige folk.

KOMMENTAR På begynnelsen av 2000-tallet var giverlandenes tro på hva man kunne få til i Afghanistan fortsatt stor. Ifølge en rapport til FN i 2002 skulle man i løpet av få år etablere «en etnisk balansert politistyrke med god kjennskap til menneskerettigheter og moderne politimetoder og som er tilpasset et demokratisk samfunn.»

Oppgaven man sto overfor ble imidlertid undervurdert av de vestlige landene. Å skape en effektiv og profesjonell politistyrke av titusener av militærmedlemmer hvor det store flertallet var analfabeter, mange av dem kriminelle og korrupte og med lojalitet til både ulike etniske grupper og krigsherrer skulle vise seg uhyre vanskelig.

Innsatsen fra giverlandene var for liten og lite koordinert. Det hjalp heller ikke at president Karzai fortsatte å utnevne åpenbart korrupte politisjefer med skitten fortid. Samtidig ble Taliban stadig sterkere og flere og flere politifolk ble drept i tjeneste. I 2005 var USA lei av europeisk rot og handlingslammelse. President George Bush klasket 625 millioner dollar i bordet og ga ansvaret for USAs politisatsing til Forsvarsdepartementet. Mot god betaling fikk det amerikanske selskapet Dynecorp ansvaret for å trene de afghanske politirekruttene.

Ytterligere fem år er gått. Det er brukt 40-50 milliarder kroner på å bygge det afghanske politiet, mesteparten av både penger, instruktører og utstyr har kommet fra USA. I takt med at sikkerhetssituasjonen har gått fra vondt til verre er antallet politifolk som anslås som nødvendig oppjustert flere ganger.

For fire år siden mente man det ville være nok med 62 000. I dag anslås den afghanske politistyrken på å være drøyt 100 000 mann og giverlandene ønsker at antallet skal være 134 000 innen slutten av neste år. Noen gode reformer er gjennomført, man har blant annet hevet lønna og kuttet i det store antallet offiserer. Men et «etnisk balansert og profesjonelt politi» er fortsatt langt unna. For om lag et år siden kalte USAs utsending til Afghanistan, Richard Holbrooke, det afghanske politiet for en «utilstrekkelig organisasjon som er gjenomsyret av korrupsjon.» Allikevel er det afghanske politiet i dag en viktig del av kampen mot Taliban. I ekspressfart lærer unge afghanske menn å skyte, mens polititeori, etikk og holdninger knapt nok står på pensum.

Det er et høyt spill giverlandene nå spiller i Afghanistan. Med blant annet norske bistandspenger bygger man opp et halv-militært politi i et land med veldig svake sivile institusjoner. Det er ingen tvil om Afghanistans behov for et profesjonelt politi. Men spørsmålet er om Vesten, på grunn av egne exit-planer og en stadig verre sikkerhetssituasjon, har det for travelt.

Store summer er brukt på å avvæpne lokale militser samtidig som titalls milliarder kroner er brukt på bevæpne og trene afghansk politi. Hvor rekruttene kommer fra og hvor de blir av vet man lite om. Magasinet Newsweek skriver at 170 000 afghanske menn har fått trening og våpen gjennom den internasjonale politisatsingen. 150 000 har sluttet. Store mengder håndvåpen, maskingevær og annet utstyr er borte.

Hva gjør disse mennene når ISAF-styrkene forlater Afghanistan? Og den dagen bistandsgiverne mister interessen? Hvor lojale kommer de 100 000 politifolkene som i dag er i jobb til å være om lønningene uteblir? For en ting er sikkert: de afghanske myndighetene har ikke råd til å betale sitt eget politi den dagen Vesten stenger pengekrana. ■

Tor Aksel Bolle er journalist i Bistandsaktuelt.

Biltrafikk og bistand

Disse dager skal Norad legge fram sin årlige rapport om effektiviteten i bistanden. Virker det, spør vi oss selv – og går en rekke prosjekter etter i sømmene. Med en syvhalet pisk i hendene graver vi oss tilbake for å se om det «virker» det man holder på med.

I år er temaet kompetanseoppbygging, altså lands evne til å stå på egne ben – og i hvilken grad norsk innsats har bidratt til å oppfylle dette. Og svaret er: Det virker ganske bra. Det skjer utvikling i land som mottar penger og råd fra Norge. Det blir faktisk mer demokrati og vi bidrar til at land får bedre sving på sin egen økonomi.

Zambia, har for eksempel bygget opp sin egen skatteetat, noe som sikrer bedre statsfinanser. Land etter land får også norsk hjelp til å bygge opp sin egen olje- og energisektor – og tjener sine egne penger, basert på norske råd. Også etter at ekspertene har reist.

Og ikke bare finner vi suksesshistorier. Vi ser at måten å jobbe på innimellom kan være tung eller uhensiktsmessig, at vi samarbeider med feil folk – eller vi jobber ineffektivt fordi det er for mange hjelpende hender – eller at mottageren ikke er like klar på hva som trengs av bistand. Forklaringene kan være mange, både på avsender- og mottagersiden.

Hvorfor nevne dette åpenbare faktum at ikke alt er like bra?

Fordi arbeid med bistand og utvikling ser ut til å bli målt etter helt spesielle metoder: Motstanderne på dette området ser ut til å leve etter «finn-en-feil-prinsippet»: Hvis man klarer å finne et eksempel eller to på at noe ikke er optimalt, så går hele bistandspolitikken med i dragsuget. Som om norsk samferdsel skal dømmes ut fordi det av og til skjer uhell på veiene. Fremtredende skeptikere produserer «avisender» av ganske så teite hendelser. De tar tak i fliker av virkeligheten og legger disse ut som sannheten – som garantert fungerer godt i selskapslivet.

ten og legger disse ut som sannheten – som garantert fungerer godt i selskapslivet.

Det er grunnen til at vi ønsker å være selvkritiske og åpne for en konstruktiv debatt om hvordan dette vanskelige feltet best kan håndteres. Det betyr at vi altså rusler rundt i Norad-gangene med piskene, mens vi spør oss selv: Jobber vi godt nok? Er det fornuftig bruk av penger? Er vi på rett sted? Men det betyr ikke at vi i bunn og grunn tviler på det vi holder på med. Bistand virker. Færre dør. Flere lever bedre. Derfor bør vi fortsette. ■

Kjell Terje Ringdal er informasjonsdirektør i Norad.

KOMMENTAR

Kjell Terje Ringdal

NOTISER

Fikk ti tusen underskrifter

Forrige uke fikk statssekretær i Finansdepartementet Hilde Singsaas overrakt underskrifter fra mer enn ti tusen nordmenn som krever at Oljefondet stanser investeringer i oljeselskapet Repsol. En lang rekke miljøorganisasjoner, ungdomspartier, solidaritetsorganisasjoner, bedrifter og artister støtter kampanjen.

De mener Repsols aktiviteter i den peruanske regnskogen truer overlevelsen til noen av verdens mest sårbare folkegrupper. Gjennom Statens Pensjonsfond Utland (Oljefondet) eier Norge aksjer for 2,9 milliarder kroner i oljeselskapet Repsol. ■

Solheim vil lære mer om religion

Derfor lanserer han prosjektet «Religion og utvikling». Målet er å lære mer om religionens plass og rolle i Norges samarbeid med fattige land.

– Det er mange gode grunner til at religion er viktig for utvikling. Trossamfunn og deres ledere spiller en viktig rolle i nesten alle land Norge samarbeider med, sier miljø- og utviklingsminister Erik Solheim. Hvilken faginstans som skal lede prosjektet vil bli avgjort etter en anbudsrunde. ■

Verdens største

300 000 flyktninger og 150 000 lokale beb

DADAAB: 5000 nye flyktninger ankommer Dadaab-leiren i Kenya hver måned. De fleste flykter fra krigens redsler i Somalia. Forholdet mellom den luftfattige lokalbefolkningen og flyktningene er spent.

■ I KENYA:

JACOB ZOCHERMAN

Ettermiddagssola er på vei ned i det støvete landskapet. Hindios Mohammed Abdi blikk er fokusert når hun måler sømmene på det som skal bli et par bukser.

Hun tilbringer fem dager i uka bak en symaskin i et klasserom sammen med 20 andre studenter. På treningssenteret, som drives av Flyktinghjelpen, får hun yrkesutdanning gratis i ett år. Uten flyktingleiren hadde fremtidsutsiktene hennes vært langt mørkere.

– Hadde det ikke vært for skolen hadde jeg ikke hatt noen framtid, sier Hindio, som bor utenfor Dadaab. Hun er født i Dadaab og har det siste året fått plass på en av de mange skolene som internasjonale organisasjoner har startet på grunn av flyktingsituasjonen i området.

5000 nye hver måned. Sammen med familien tilhører hun den delen av lokalbefolkningen som har tjent på flyktingstrømmen og nødhjelpen som følger med. Familien har fått et rasjoneringskort der de kan ta ut mat to ganger i måneden. Hindio har fått skoleplass og framtidsmuligheter som resultat av at flyktningene har kommet til området. Hver måned kommer det 4-5000 nye flyktninger, de aller fleste fra Somalia.

Opp mot 300 000 flyktninger har flyktet fra krigen i Somalia og endt opp i Dadaab i Kenya. Dadaab-leiren omtales ofte som verdens største flyktingleir. Flyktningene har trengt unna nomadene som bodde her før. Konfliktene om naturressursene skjerpes i det østlige hjørnet av Somalias naboland.

Området rundt Dadaab hadde fram til 1991 rundt 15.000 bofaste innbyggere. De fleste av innbyggerne var nomader som vandret i lange perioder med dyreflokkene sine og bare tilbrakte noen måneder i Dadaab. Samtidig, 50 kilometer unna, begynte somaliere å strømme til grensa mot Kenya, etter at Somalias diktator Mohamed Siad Barre ble jaget på flukt og borgerkrigen brøt ut. Situasjonen ble raskt forverret. Borgerkrigen raser fortsatt, og ingen ser noen snarlig løsning på situasjonen i Somalia.

Fattig lokalbefolkning. I dag bor det rundt 150 000 mennesker i området rundt Dadaab-leiren, mange er kommet på grunn av mulighetene leiren gir. I tillegg kommer altså nærmere 300 000 flyktninger. Mens lokalbefolkningen tidligere hadde naturressursene for seg selv, må de nå dele dem med stadig flere flyktninger. Det har allerede skapt spenning, og risikoen for konflikter er overhengende.

– Lokalbefolkningen er i dag mange ganger fattigere enn flyktningene og får ingen hjelp, samtidig som beitet til buskapene deres bru-

HELDIGE: På senteret drevet av Flyktinghjelpen får

kes av flyktningene, forteller Boisy Williams, som er områdesjef for Flyktinghjelpen.

I tillegg har tørken de siste årene tatt livet av mye av buskapen, og gjort lokalbefolkningen enda mer sårbar.

Utålmodige. Men dette er ikke Hindio Mohammed Abdis virkelighet. Hun har tvert om tjent på at flyktingstrømmen har kommet til hennes hjemtrakter, og er en av de mange bofaste som har fått mulighet til å gå på skole.

– Situasjonen er ikke rettferdig når jeg tenker over den. Men jeg velger å la være å tenke og i stedet foku-

DADAAB

- Ligger i provinsen Garissa i østre del av Kenya.
- Tre leirrområder: Ifo, Hagadera og Dagahaley
- Antall flyktninger: ca 300.000
- Flyktningene kommer fra: Somalia (95%), Kongo (2%), Etiopia(1%), Burundi(1%), Sudan(1%)
- Leiren ble opprettet i 1991
- Klima: Dagstemperatur 35-45 grader året rundt, nedbør per måned: 100-160 mm

flyktningleir

oere kjemper om knappe ressurser

studenter fra Dadaab-området opplæring i yrkesfag.

sere på utdanningen min så jeg en gang kan gi tilbake til samfunnet, sier hun, og titter fram bak sløret. Hindio er målbevisst og går tre kilometer til skolen hver dag. Håpet er at hun en dag kan forsørge familien med håndverket sitt. Rektor Japhan Onganga gir Hindio attest som en av de flittigste av skolens 132 studenter. Han er forundret over at bare sju elever kommer fra lokalbefolkningen, men forstår samtidig hvorfor:

- Lokalbefolkningen er utålmodige. Ungdommene vil heller tjene raske penger på tilfeldige jobber knyttet til flyktningleiren, enn å sløse bort tiden på studier.

Jobbmulighetene har blitt flere for lokalbefolkningen etter at leiren ble etablert i 1991. Salget av melk, kjøtt og andre produkter har økt inntektsmulighetene deres. For de som ikke har husdyr er det muligheter for korttidsjobber for noen av de utallige organisasjonene som arbeider i Dadaab. Det fører til at mange gir opp tradisjonell husdyrdrift til fordel for disse korttidsjobbene. Hva som hender når borgerkrigen i Somalia en dag tar slutt er klart etter å ha lyttet til mange av flyktningene:

- Vi vender tilbake til Somalia samme dag som krigen slutter, sier de unisont.

Hvordan det skal gå med menneskene som har gitt opp dyreholdet til fordel for korttidsjobber i flyktningleiren er det ingen som våger svare på i dag.

Desperat situasjon. Noen kilometer fra der Hindio sitter og syr trenger utmagrede dyreflokker seg sammen. Geiter, kyr og kameler med ribbein som stikker fram under skinnet. De har ingenting å spise. Den lille vegetasjonen som fantes er allerede plyndret av flyktninger

TAPERE: Ahmed Muhaamd (til høyre) og Abdi Salat har fått merke de negative konsekvensene av flyktningstrømmen til Dadaab. Halvparten av dyra deres har dødd av sult.

som trenger brensel.

- Hva skal dyra mine spise, det finnes ingenting igjen.

Ahmed Muhammeds stemme er desperat, mens han sveiper handa over det tørrlagte ørkenlandskapet. Ahmed eier buskapen som står ved det lille vannhullet. De siste åra har han sett mer enn halvparten av sine hundre dyr sulte i hjel. Ahmed har bodd i området hele sitt liv og hans familie har i generasjoner forsørget seg med husdyr. Men nå er det vanskeligere, og inntektene tørker ut. Eneste mulighet er å drive dyreflokkene langt utenom de tradisjonelle rutene. Men det er vanskelig fordi det mangler pålitelig kunnskap om hvor det er vann å finne. Dermed kan hele buskapen tørste i hjel under vandringen.

Ahmed er begynt å føle sinne mot flyktningene fordi de kommer

Vi får ingen hjelp, vi har snaut nok mat for dagen. Hvorfor ser verden bare flyktningene og lukker øynene for oss.

Ahmed Muhaamd, fastboende i Dadaab.

og fordriver hans folk fra det som en gang var deres land.

- Javisst er vi sinte, og om det fortsetter på denne måten blir vi tvunget til å gjøre noe med saken. Men samtidig har disse menneskene flyktet fra krig og må slå seg ned ett eller annet sted. Så hvordan skulle vi kunne jage dem bort, sier han og får medhold fra de andre buskapseierne som er samlet i skyggen av et av de få akasietrærne som er igjen i området.

Nye leirer. Heten er like merkbar som mangelen på beite i dette området. For Ahmed Muhammed og hans venner er det ingenting som fungerer lenger.

- Vi får ingen hjelp, vi har snaut nok mat for dagen. Hvorfor ser verden bare flyktningene og lukker øynene for oss, vi som er født på disse

markene, sier han med fuktige øyne.

Utviklingen ser ikke ut til å gå Ahmeds vei. To nye leiområder med plass for 80.000 mennesker er i ferd med å bygges. Det er ingen lysning i sikte for situasjonen i Somalia. Karavanen med mennesker som forlater sine hjem og vandrer den risikable ferden gjennom ørkenen til den kenyanske grensen i håp om hjelp bare vokser.

Blir boende. Ahmed og Hindio symboliserer de to forskjellige skjebnene som lokalbefolkningen har møtt siden flyktningstrømmen startet. Hele samfunnet rundt Dadaab er forandret.

Investorer har flyttet hit fra hele Kenya. Forretninger er åpnet, mange ser muligheten for å tjene store penger. Men deler av lokalbefolkningen klarer ikke å få sin del av kaka. Spenningen øker i kampen om naturressursene mellom flyktninger og lokalbefolkning.

- Vi kommer til å bli her, dette er vårt land, vårt hjem. Og se deg omkring, hvor ellers skal vi dra, fortsetter Ahmed Muhammed.

Det er nok med et blick ut over terrenget for å skjønne hva han mener. Hvordan skal et menneske kunne overleve her uten vann? For ikke å snakke om å vandre ut i ørkenen for å finne et annet sted å bosette seg. Til tross for alle vanskelighetene er det her Ahmed og Hindio kommer fra. Deres følelse av å være på et sted som tilhører dem og deres historiske arv er verdt mer enn å behandles som en fremmed et annet sted. Derfor kommer de til å forbli her for å forsvare det som tilhører dem. ■

Les mer >>>

Lokalbefolkningen lever av flyktning

Hjelpearbeid skaper avhengighet lokalt

Befolkningen som bor i nærheten av Dadaab-leiren i Kenya har tidoblet seg siden leiren ble opprettet. Gratis mat og bedre helse-tilbud er blant årsakene til at folk som ikke er flyktninger bosetter seg i nærheten av leiren.

■ TERESA GRÖTAN

Dadaab-leiren ble opprettet i 1991 og består av tre leirområder i nord-øst i Kenya. Dadaab er midlertidig hjem for om lag 300 000 flyktninger fra Somalia.

For første gang er det laget en rapport om hvordan lokalbefolkningen påvirkes av å ha en gigantisk flyktningleir i nærområdet. Rapporten *Socio-economic and Environmental Impacts of Dadaab Refugee Camps on Host Communities* er bestilt av den danske og den norske ambassaden i Kenya, samt det kenyanske Department for Refugee Affairs. Feltarbeidet ble utført i april 2010 av en gruppe internasjonale konsulenter, blant dem Bjørn Gildestad fra Nordic Consulting Group.

- Er lokalbefolkningen like avhengig av hjelpeorganisasjonene som flyktningleirene er?

- Ja, flyktningleiren er grunnen til at de er kommet. Det som trekker, er aktivitetene knyttet til leiren, og handelen med flyktingene. Nå er det etter hvert også kommet tiltak som er direkte rettet mot lokalbefolkningen, men det er fortsatt lite i forhold til det som gis til flyktingene, sier Gildestad til Bistandsaktuelt.

Det samme folket. Det som er spesielt med lokalbefolkningen og flyktingene i og ved Dadaab-leiren, er at de deler språk, kultur og religion – de er det samme folket, og kommer delvis fra de samme klanene. Mange blant lokalbefolkningen har familiemedlemmer i leiren. Det gjør at det er vanskelig å trekke klare grenser mellom flyktninger og lokalbefolkning.

Konsulentene definerte lokalområdet til å være innenfor en radius på 50 kilometer fra flyktningleirene. I dette området har befolkningen tidoblet seg siden 1989, og består nå av om lag 150 000 mennesker.

I rapporten hevdes det at den generelle oppfatningen er at flyktingene utarmer ressursene, og det var også de negative følgene konsulentene først fikk presentert av lo-

SKAPT AVHENGIGHET: Det bor om lag 300 000 flyktninger i Dadaab-området. Lokalbefolkningen er også blitt avhengige av nødhjelpen til leiren, ifølge en ny

kalbefolkningen.

- Førsteintrykket var at konflikten mellom lokalbefolkning og flyktinger var større enn de faktisk viste seg å være?

- Konflikten mellom lokalbefolkning og flyktinger er mer av politisk enn økonomisk art. På det økonomiske området har lokalbefolkningen hatt store fordeler. Det har oppstått en økonomisk aktivitet som ikke fantes tidligere, sier Gildestad.

Millioner i ekstraintekt. Det internasjonale samfunnet vil bidra med hele 600 millioner kroner til flyktingene i 2010, mens de direkte investeringene i lokalbefolkningen vil være på om lag 33 millioner kroner. Likevel fant konsulentene at lokalbefolkningen tjener mye på å ha flyktingene der:

■ 27 prosent av lokalbefolkningen har tilgang til gratis mat gjennom rasjonsskort ment bare for flyktinger

■ Matvareprisene er minst 20 prosent lavere enn i tilsvarende områder i landet på grunn av omsetning av nødhjelp og smuglervarer fra Somalia

■ 600-750 personer har fast arbeid i tilknytning til driften av leiren og tjener 50-75 prosent mer enn i tilsvarende områder i landet

■ Bedre tilgang til drikkevann for mennesker og dyr

■ Et langt bedre helsetilbud enn tilsvarende områder i landet

Flyktinghjelpen: – Ikke overraskende at flyktingbistand gir ringvirkninger

Ifølge Flyktinghjelpen setter Dadaab-rapporten søkelyset på en problemstilling som er godt kjent for organisasjoner som arbeider med flyktinger.

■ INGVLID SAHL

- Dadaab er ikke et enkelttilfelle. Vi finner lignende situasjoner mange andre steder i verden, særlig i urba-

ne områder hvor den bofaste befolkningen ofte kan være i en like vanskelig situasjon som flyktingene, sier Rolf A. Vestvik, samfunns- og informasjonssjef i Flyktinghjelpen.

I slike situasjoner vil Flyktinghjelpen inkludere spesielt utsatte deler av lokalbefolkningen i sine programmer, selv om målgruppen for hjelpearbeidet primært er flyktinger. For eksempel tilbyr Flyktinghjelpen skolegang og yrkesopplæring også til lokale barn og unge

Ett problem er givertrotthet under langvarige kriser.

Rolf A. Vestvik, Flyktinghjelpen.

som mangler dette tilbudet.

Unngår forskjellsbehandling. – På denne måten unngår vi uheldig forskjellsbehandling. Samtidig er det viktig at givene også kjenner til denne problemstillingen, sier Vestvik.

Det er, ifølge Flyktinghjelpen, veldig vanskelig å få givere til å gi til tiltak rettet mot lokalsamfunnene, noe FN har påpekt en rekke ganger når det gjelder Dadaab.

- Ett problem er at vi ofte opplever givertrotthet under langvarige kriser, der flyktingbefolkningen øker. Dermed havner vi i den situasjonen at vi skal hjelpe flere mennesker med mindre penger, sier han.

Flyktinghjelpen er også god kjent med utfordringene i overgangen mellom nødhjelp og langsiktig utvikling, som rapporten også påpeker. Selv om Flyktinghjelpens ekspertise er innenfor humanitære ak-

leiren

rapport.

FOTO: JACOB ZOCHERMAN

- Et langt bedre skoletilbud enn tilsvarende områder i landet
- Svært forbedret transporttilbud

Ifølge rapportforfatterne får altså nesten en tredjedel av befolkningen i området gratis mat via hjelpeorganisasjonene som jobber i leiren. Ifølge Gildestad er det slett ikke bare fattige folk som får mat.

– Selv velstående forretningsfolk mottar matrasjoner fra Verdens matvareprogram, sier han.

tiviteter, er de samtidig nødt til å tenke langsiktig overfor både flyktninger og lokalsamfunn.

Bedre koordinering. – Vi er i hovedsak en nødhjelpsaktør, og vil fortsette med å være det. Når langsiktige aktører som regjeringer og FN er klare til å ta over, skal vi trekke oss ut, sier han.

Samtidig må Flyktninghjelpen alltid arbeide for å bli flinkere til å innrette nødhjelpen på en måte

Totalt sett tilsvarer beløpene lokalbefolkningen sparer på utgifter og tjener gjennom handel om lag 84 millioner kroner. Det utgjør om lag 25 prosent av den samlede årsinntekten til befolkningen i området.

Utarmede naturressurser. Men selv om lokalbefolkningen har inntekter og fordeler fra leiren er det også store ulemper ved å ha 300 000 flyktninger i nærmiljøet. Det blir stadig vanskeligere og dyrere å få tak i ved som både lokalbefolkning og flyktninger bruker til matlaging. Det er blitt vanligere å hugge levende trær til formålet. Det blir også stadig vanskeligere å finne trær som kan brukes som påler i husbygging. Særlig vedsanking er en kilde til konflikt mellom flyktninger og lokalbefolkning.

Rapporten kritiserer organisasjonenes arbeid i lokalsamfunnet for å være kortsiktig og ukoordinert. Hjelpeorganisasjonene får også kritikk for å repetere prosjekter som er mislykkede, særlig vannkrevende prosjekter innen landbruk og skogplanting.

– De som er engasjert i arbeidet her er nødhjelpsorganisasjoner. De vedkjenner seg at de er eksperter på nødhjelpsarbeid og ikke på utviklingsarbeid, sier Gildestad.

Sensitive resultater. Teamet bak rapporten mener at det de har funnet kan skape nye konflikter. «Å formidle disse resultatene innebærer en risiko for å gjøre forholdet verre mellom Kenyas regjering, humanitære organisasjoner og vertsbeholdning, siden resultatene viser hvilke betydelige fordeler flyktningleiren gir vertsbeholdningen (...),» heter det i rapporten.

Rapportforfatterne anbefaler flere tiltak, blant annet å støtte og utvikle dyrehold, gå bort fra jordbruksprosjekter, koordinere innsatsen og inkludere lokalbefolkningen i planlegging, integrere nødhjelps- og utviklingsarbeid, legalisere grensehandelen og støtte lokalpolitikk.

– Dere kommer med en rekke anbefalinger, og oppfordrer innstendig Study Advisory Group, som består av ambassadene og en rekke av de tilstedeværende organisasjonene, om å følge opp anbefalingene deres. Blir det gjort?

– Ja, det håper jeg jo. Study Advisory Group skal trekke sine egne konklusjoner og lage et dokument basert på dem, men det har jeg ennå ikke sett noe til, sier Bjørn Gildestad. ■

som gjør det lettere for langsiktig bistandsaktører å ta over, mener Vestvik.

– Løsningen er ikke at nødhjelpsaktører blir utviklingsaktører, men at koordineringen mellom de ulike aktørene blir bedre, og at givne også gir støtte til langvarige prosjekter og ikke bare brannslukking, sier han. ■

HVEM HVA HVOR I ALL VERDEN?

1. Hvem er dette?
2. Hva er offisielt språk i Nepal?
3. Fra hvilket land kommer politikerén José Ramos Horta?
4. Mot hvilken by vender muslimer seg til bønn?
5. Hvor i verden ligger Serengeti nasjonalpark?
6. Hvem har skrevet boka «Klagesang for Easterly»?
7. Hvilket år var det internasjonale kvinneåret?
8. Hva opplevde Anwar Sadat og Menachem Begin å bli tildelt i 1978?
9. I hvilket land foregår handlingen i krigsfilmen «Black Hawk Down» fra 2001?
10. Har republikken Ecuador kystlinje?
11. Hva er verdens største innsjø?
12. I hvilket land er Kuala Lumpur hovedstad?
13. Hvem kontrollerte Macao før Kina tok over i 1999?
14. Den Indiske byen Mumbai fikk sitt nye navn i 1995. Hva het byen før?
15. I hvilket land lager man de såkalte Nollywood-filmene?
16. Hvilket år ble «misjonsparaplyen» Bistandsnemnda opprettet?

17. Når oppnådde Lesotho selvstendighet?
18. Hvilke to religioner har flest tilhengere i Sri Lanka?
19. Hva heter verdensrekordholderen på 100 og 200 meter i friidrett?
20. Hva er Taj Mahal?

Svarene finner du nederst på siden.

Spørrespalten er laget av **Ba-Musa Ceesay**

TRE EKSPERTNØTTER:

1. Hvor finner vi vulkanen Chimborazo?
2. List opp landene i Afrika som begynner med bokstaven M?
3. Hva het de to jemenittiske statene som ble gjenforent i 1990?

SVAR:

Alt rett: Les spørsmålene før svarene – ikke omvendt!

15-19: Verden trenger deg.

10-14: Du kan se framtiden lyst i møte.

5-9: Ikke så verst.

1-4: Din interesse for globale spørsmål er kanskje av ny dato?

0: Utenriksdepartementets aspirantkurs er kanskje ikke det du burde søke på i år?

17. 1965.
18. Buddhismen og hinduismen.
19. Usain Bolt.
20. Et mausoleum.

1. Tanzanias president Jakaya Kikwete.
2. Nepalsk.
3. Øst-Timor.
4. Mekka
5. Tanzania.
6. Den zimbabwiske forfatteren Petina Gappah.
7. 1975.
8. De fikk Nobels fredspris.
9. Somalia.
10. Ja, mot Stillehavet.
11. Det kaspiske hav.
12. Malaysia.
13. Portugal.
14. Bombay.
15. Nigeria.
16. 1983.

SVAR PÅ EKSPERTNØTTER:

1. I Andesfjellene i Ecuador.
2. Madagaskar, Malawi, Mali, Marokko, Mauritania, Mauritius og Mosambik.
3. Den demokratiske folkerepublikken Jemen (Sør-Jemen) og Den arabiske republikken Jemen (Nord-Jemen).

Norske børskjempene tauser om skatt

Fem av ti storselskaper vil ikke si hvor mye skatt de betaler til utviklingsland

Norske selskaper jakter på avkastning i utviklingsland. Samtidig sier de at de er opptatt av å skape arbeidsplasser og bidra til økonomisk framgang. Likevel kan halvparten av de ti største børsnoterte selskapene ikke oppgi hva de betaler i skatt til utviklingsland.

■ EVEN TØMTE

Bistandsaktuelt har spurt et utvalg norske selskaper om deres skattebidrag i utviklingslandene de opererer i. Svarene vi fikk har etterlatt oss med to lærdommer:

■ Norske bedrifter betaler betydelige beløp i skatt til utviklingsland. De halvoffentlige selskapene Statoil og Telenor betalte alene over fem milliarder kroner i 2009.

■ Selskapene har svært ulik praksis for hvilken informasjon de oppgir om sine skattebidrag. Mens enkelte responderte på spørsmålet i løpet av en halvtime, ville eller kunne andre ikke svare.

Til sammen kan fem av de ti største børsnoterte selskapene redegjøre for 5360 millioner kroner betalt i skatt til utviklingsland. I tillegg betaler selskapene betydelige beløp i indirekte skatter, som merverdiavgift, toll og konsesjonsavgifter.

Fire selskaper kan eller vil ikke opplyse om sine skattebidrag i utviklingsland i det hele tatt: Aker Solutions, Yara, Orkla og Acergy. I tillegg har ikke Royal Caribbean Cruises svart på Bistandsaktuelt's henvendelser.

Frivillig. Selskapene er ikke lovpålagt å redegjøre for skatten de betaler i ulike land. Det er derfor opp til selskapene selv å avgjøre om de ønsker å oppgi slik informasjon. OECD oppfordrer i sine retningslinjer multinasjonale selskaper om å sikre at det finnes «relevant, jevnlig og pålitelig informasjon» om deres aktiviteter, struktur, finansielle situasjon og resultater», men nevner ikke

SKATT? Oasis of the Seas er verdens største cruiseskip og seiler verden over, blant annet til Haiti. Hvor mye selskapet Royal Caribbean betaler i skatt til landet

ØKONOMI

Fem av de ti største selskapene kan redegjøre for 5360 skattemillioner betalt til utviklingsland.

skatt spesielt.

Det finnes imidlertid ulike initiativer for å fremme større åpenhet om pengestrømmene mellom multinasjonale selskaper og regjeringer. En ny lov i USA krever at børsnoterte olje- og gruveselskaper oppgir deres skattebidrag i alle landene de opererer. EITI, et internasjonalt initiativ med sekretariat i Norge, arbeider for å få flere land til å innføre liknende krav.

Utviklingsminister Erik Solheim beskrev nylig loven som «et fantastisk skritt i riktig retning», på et seminar i Oslo.

– Norge må også se på om vi kan kopiere dette, sa Solheim.

Kapitalfluktutvalget foreslo i fjor at norsk regnskapslovgivning kan pålegge selskaper å oppgi eierskap, brutto inntekt og skattbart overskudd i hvert enkelt land de opererer, såkalt «land-for-land-rapportering».

Opptatt av åpenhet. – Åpenhet om vår virksomhet er et viktig prinsipp for Statoil, og en del av vår policy for samfunnsansvar. Derfor publiserer vi årlig oversikter over inntekter og utgifter, inkludert skatter, for land der vi har vesentlig virksomhet. Vi støtter også utvinningsindustriens eget initiativ for åpenhet, Extractive Industries Transparency Initiative,

hvor Statoil også sitter i styret, sier Bård Glad Pedersen, pressetalsmann for internasjonal virksomhet i Statoil.

Det halvstatlige oljeselskapet utmerket seg som det mest åpne, med en detaljert oversikt i årsrapporten over skattebeløpene som betales i alle land konsernet er til stede.

– Vi mener at fordelene ved å være åpne om dette er større enn de potensielle ulempene. Selv om det selvsagt er en del informasjon vi ikke kan dele av konkurransehensyn er vår grunnholdning at åpen dialog med våre omgivelser og interessenter om våre aktiviteter i det lengre løp bør vurderes som en konkurransefordel, mener Pedersen.

– Listen over skattebidragene til lan-

Dette sier de ti største selskapene om skatt

Bistandsaktuelt's henvendelser til de ti største selskapene på Oslo børs tyder på både store ulikheter i skatteinnbetalinger og svært ulik praksis for åpenhet og informasjon. Blant de som praktiserer åpenhet er det store ulikheter i skatteinnbetaling. Statoil og Telenor er de to store skattebetalerne til utviklingsland.

Teleselskapet **Telenor** opplyser at deres deleide selskaper i Thailand (DTAC), Malaysia (DiGi) og Bangladesh (Grameenphone) betalte til sammen 1,9 milliarder kroner i skatt i 2009. Dersom man veier beløpene opp mot Telenors eierandel i selskapene, vil Telenors andel av skattebeløpet komme på 1,1 milliarder kroner. I tillegg betalte Telenor Pakistan elleve millioner kroner i skatt i 2008 (tall for 2009 foreligger ikke).

– Dette selskapet er fortsatt i en

oppstartsfase og har ikke hatt større inntekter å skatte av. Dette vil raskt endre seg, skriver pressetalsmann Dag Melgaard i Telenor i en e-post til Bistandsaktuelt.

Oljeselskapet **Statoil** betalte 4,2 milliarder kroner i direkte skatter til utviklingsland i 2009, går det fram av selskapets årsrapport. I tillegg betalte selskapet 235 millioner kroner i indirekte skatter.

Statoils skattebidrag var langt høyere året før. Svekkede resultater som følge av finanskrisa har bidratt til å redusere skattebidraget med 88 prosent i Aserbajdsjan, 71 prosent i Angola og 38 prosent i Algerie. I 2008 betalte Statoil over 14 milliarder kroner i direkte skatter til utviklingsland, hovedsakelig til Angola. Det er mer enn et halvt bistandsbudsjett.

DnB NOR, Norges største finanskonsern, er representert i en rekke land, inkludert utviklingslandene Chile, Kina og India.

Til disse landene betalte DnB NOR 4,9 millioner kroner i skatt i 2009.

Aluminiumsselskapet **Hydro** er til stede i utviklingslandene Argentina, Brasil, Jamaica, Thailand, Vietnam, Malaysia, Filipinene, India, Indonesia og Kina. Ifølge selskapets årsrapport betalte Hydro til sammen 23 millioner kroner i skatt til land i Asia og Amerika utenom USA.

Oljeservicekonsernet **Aker Solutions** opererer i 32 land, blant dem utviklingslandene Sør-Afrika, Angola, Nigeria, Kina, India, Indonesia, Malaysia, Thailand,

Vietnam, Aserbajdsjan, Kasakhstan, Oman, Peru, Brasil og Chile. Aker Solutions kan ikke oppgi sitt skattebidrag i disse landene overfor Bistandsaktuelt.

– Samtidig føler vi vel at det blir noe misvisende å se isolert på skatt. Verdiskapningen vi bidrar med i et utviklingsland, som for eksempel Angola, dreier seg om vesentlige investeringer i infrastruktur, mennesker og teknologi. I tillegg kommer investeringer i utdanning, opplæring og kompetanseoverføring, mener nestleder for kommunikasjon Endre Johansen.

Yara er verdens største leverandør av mineralgjødsel med virksomhet i over 50 land. Selskapet opplyser at de ikke sitter med komplett oversikt på konsernnivå over skattebidraget i de ulike landene.

t

er imidlertid en hemmelighet.

FOTO: JUAN CASTRO

dene dere opererer i viser at det er svært ulikt hva dere betaler. Tilsynelatende betaler ikke Statoil skatt til Nigeria. Hva er årsaken til det?

- Vi har vært i Nigeria siden 1992 og gjort store investeringer i landet, men vi har ikke hatt inntekter før medio 2009 og har derfor lavere inntekter fra Nigeria enn for eksempel Angola. Etter hvert som inntektene øker vil også skattebetalingene øke. I Angola har vi hatt inntekter siden 2001 og man kan derfor ikke uten videre sammenligne skattebetalingene i disse to landene.

- Hvor viktig er hva slags skattesystemer de ulike landene har for deres beslutning om å investere i et land?

- Når investeringsbeslutninger skal tas vurderer vi en rekke ulike

- Teknisk sett kunne vi ha svart, men da måtte vi brukt ressurser på å skaffe oversikten, opplyser Yara.

Riggselskapet Seadrill opererer i 15 land på fem kontinenter. Selskapet er notert på Oslo Børs, men registrert i skatteparadiset Bermuda, der det ikke betaler skatt på alminnelige inntekter. Det norske datterselskapet Seadrill Offshore AS betalte til sammen 22 millioner dollar (129 millioner kroner) i skatt til diverse utviklingsland i 2009. Seadrill opplyser at dette kun er en del av skatten hele konsernet betalte til utviklingsland.

Orkla driver med alt fra frossenpizza og såpe til tømmer og metallproduksjon. Konsernet har virksomhet i over 40 land, deriblant Brasil, India, Kina,

forhold. De samlede rammebetingelsene, og stabiliteten i disse, inngår i en slik vurdering, sier Pedersen.

Undervurdert. Stortingsrepresentant Hans Olav Syversen fra Kristelig Folkeparti mener skatteinntekter er en undervurdert kilde for økonomisk framgang i fattige land.

- Selskapenes virksomhet gir skatteinntekter, men også arbeidsplasser til ofte mange lokalt ansatte, og skatteinntekter fra de ansatte selv. Det er viktig å kunne bidra til et lands utvikling gjennom sunn økonomisk aktivitet. Men dette er parallelle ting. Det er ikke noe argument for ikke å gi bistand, mener han.

Syversen oppfordrer selskaper til å være åpne om skattebidragene i landene de opererer i.

- Jeg tror det er positivt for omdømmet til de selskapene som oppgir slik informasjon å vise at de også bidrar til økonomisk utvikling i samfunnet, argumenterer han.

Krf-politikeren mener imidlertid ikke at myndighetene skal kreve at selskapene oppgir skatteinformasjon.

- Jeg synes man bør tenke på det i et internasjonalt perspektiv, at man bør arbeide for at landene gjør det i fellesskap. Men jeg vil ikke på stående fot si at man skal lovfeste dette, sier Syversen.

Vil bruke loven. Det vil derimot Inga Marte Torkildsen fra Sosialistisk Venstreparti.

- Penger er makt, og det er viktig for demokratiet og debatten i landene det gjelder å sikre åpenhet om pengestrømmene, mener hun.

SV-politikeren mener Norge kan bruke lovverket for å sikre åpenhet om selskapers skattebidrag i utviklingsland.

- USA har vist at det er mulig å gjøre det. Vi bør være klar over hvilket handlingsrom vi som enkeltland har. Norge er kjent for å være en stor bistandsaktør, og mange land ser til Norge når det gjelder hvilke krav vi stiller i ulike sammenhenger. Vi bør ha som mål å leve slik vi prediker, sier Torkildsen. ■

Mosambik, Sør-Afrika og Vietnam. De har imidlertid ikke oversikt over skattebidraget i de enkelte landene Orkla opererer i.

Royal Caribbean Cruises er verdens nest største cruiseselskap, med base i Miami. Selskapet har ikke svart på Bistandsaktuelt's henvendelser.

Oljeserviceselskapet Acergy, med hovedkontor i London, opererer i en rekke land i blant annet i Vest-Afrika, Sør-Amerika og Øst-Asia. Konsernet omsatte for 2,2 milliarder dollar i 2009 og betalte 100 millioner dollar i skatt. Acergy har imidlertid ikke offentlig tilgjengelige skattetall fordelt på geografisk, ifølge pressetalskvinne Karen Menzel. ■

ØKONOMI

312 milliarder i oljesubsidier

Etterspørselen etter energi er ventet økt med 36 prosent fram mot 2035. Nesten hele den økte etterspørselen vil komme fra utviklingsland, ifølge prognoser fra Det internasjonale energibyrådet (IEA).

Ut fra dagens politiske forpliktelser anslår byrådet at etterspørselen etter alternativ energi vil dobles fram mot 2035. Likevel kommer olje og kull til å være de viktigste energikildene i overskuelig framtid. Den økende etterspørselen er ventet å presse oljeprisen opp fra rundt 60 dollar i fjor til 113 dollar i 2035, og en økende andel av produksjonen vil komme fra Saudi-Arabia, Irak og landene rundt Det kaspiske hav.

- Fornybar energi kan spille en sentral rolle i å redusere utslipp av karbondioksid og spre energiforsyningen, men bare hvis den får sterk og vedvarende støtte, sa IEAs direktør Nobuo Tanaka (bildet) da han la fram prognosene.

Subsidiene til fossil energi som olje og gass utgjorde 312 milliarder dollar i fjor. Å eliminere disse vil være det mest effektive man kan gjøre for å få balanse i prisingen av ulike energikilder, mener Tanaka. ■

Legger til rette for næringslivet

Myndigheter verden over tilrettelegger for mer næringsvirksomhet. Verdensbankens Doing Business-rapport, som måler hvor lett det er å starte og drive forretninger i ulike land, har identifisert 216 reformer som gjør livet lettere for næringsdrivende i 117 land det siste året.

Her er landene med de største reformene i fjor:

1. Kasakhstan. 2. Rwanda. 3. Peru. 4. Vietnam. 5. Kapp Verde. 6. Tadjikistan. 7. Zambia. 8. Ungarn. 9. Grenada. 10. Brunei.

Næringsvirksomhet er lettere i de rikeste landene, med Singapore, Hong Kong og New Zealand på topp. Vanskeligst er det i Afrika sør for Sahara og Sør-Asia. Utviklingslandene gjennomfører imidlertid reformer i rask tempo for å utvikle et mer næringsvennlig klima.

Tre afrikanske land - Rwanda, Burkina Faso og Ghana - er blant landene med de største næringslivsvennlige reformene de siste årene. Georgia har de aller største reformene. ■

Lettere å sende penger hjem

Innvandrere fra utviklingsland sender i år 1,9 billioner (1900 milliarder) kroner til familie og venner i sine hjemland.

Det er over dobbelt så mye som hva som blir gitt i bistand. Men prisene på å overføre penger varierer veldig. Å sende en tusenlapp til Pakistan koster for eksempel alt fra 32 til 125 kroner, avhengig av hvilken tjeneste man velger.

Utviklingsminister Erik Solheim og inkluderingsminister Audun Lysbakken lanserte nylig nett-tjenesten Send penger hjem, som hjelper med å finne den billigste måten å overføre penger fra Norge til 25 land.

- Tjenesten vil nå lanseres gir enklere og tryggere pengeoverføringer. Dette er viktig særlig for fattige land hvor disse pengene også er med på å skape utvikling og vekst, sier Solheim som tidligere har kalt satsingen for god utviklingspolitikk.

Tjenesten finnes på Forbrukerrådets nettside Finansportalen.no. ■

Til sak mot kanadisk Kongo-selskap

Det kanadiske gruveselskapet Anvil Mining har blitt anklaget for delaktighet i massakrer på sivile i Den demokratiske republikken Kongo.

Selskapet blir saksøkt av pårørende og overlevende etter at det kongolesiske militæret gjenerobret byen Kilwa i 2004. Minst 73 sivile mistet livet i løpet av operasjonen. Angivelig ble mange av dem henrettet av kongolesiske soldater.

Anvil bisto med logistisk støtte til militæroperasjonen. Blant annet bidro selskapet med kjøretøy for å frakte soldatene til Kilwa, og skal også ha blitt brukt til å transportere sivile som senere ble henrettet. Selskapet nekter ikke for at det har gitt militæret støtte, men argumenterer med at det ikke hadde noe annet valg da militæret rekvirerte kjøretøyene deres, melder BBC. ■

Dyrere mat

Matprisene har steget kraftig i oktober, og har nådd nivåer man sist så under matkrisa i 2007-2008, ifølge FNs mat- og landbruksorganisasjon (FAO).

Organisasjonens matprisindeks viste at prisene på varer som hvete, mais, ris, sukker, melkeprodukter og kjøtt har steget 25 prosent høyere i oktober enn samme periode måneden før, og fire prosent høyere enn i september. Det er den fjerde måneden med stigende priser.

FAO-økonom Abdolreza Abbassian sier til Financial Times at mulighetene for en bedring av situasjonen er «veldig begrenset». ■

Færre fattige i Uganda

Uganda har redusert antallet fattige med 15 prosent i løpet av fire år, fra 8,4 til 7,1 millioner. Sterk økonomisk vekst har bidratt til å løfte mange mennesker ut av fattigdom, melder nyhetstjenesten Africa Good News. ■

Ingen fred uten at kvinner er med

Av Ågot Valle

Det er tid for ettertanke. Tid for refleksjon knyttet til kvinners rolle og deltakelse i krig og konflikt – og etter krig og konflikt. 31. oktober var det ti år siden FNs sikkerhetsråd vedtok resolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet. SR 1325 er kanskje den viktigste resolusjonen som sikkerhetsrådet noen gang har vedtatt. Den anerkjenner kvinner som endringsagenter fremfor bare å være ofre for krig eller konflikt. Den gir føringer for aktiv deltakelse. Men har den aktive deltagelsen funnet sted? Har resolusjonen virkelig ført til at kvinner har fått en mer sentral rolle i freds- og forsoningsprosesser? Har dørene som ble åpnet med resolusjonen virkelig ført til at kvinner har blitt aktive deltakere i freds- og forsoningsprosesser?

Mange kaller 1325 for «kvinneres resolusjonen» og enkelte har stilt spørsmål ved hvorvidt vi trenger den i og med at vi allerede har CEDAW (Konvensjonen for å eliminere alle former for diskriminering mot kvinner). Den er vel og bra. Men 1325 er ikke først og fremst en kvinners resolusjon. Det er en resolusjon om fred og sikkerhet. Den bygger på den forutsetning at inkluderingen av kvinner, deres aktive tilstedeværelse og deltakelse i prosessen, deres perspektiver og bidrag i forhandlingene, vil øke sjan-

KRONIKK

Kronikker i Bistandsaktuelt kan sendes tgh@norad.no. Teksten bør ikke overstige 8500 tegn inkl. mellomrom. Legg ved bilde av artikkelforfatter. På grunn av stor pågang kan ikke alle kronikker regne med å komme på trykk.

sen for en varig og bærekraftig fred. SR legger også vekt på beskyttelse av kvinners liv og helse, deres juridiske og politiske rettigheter. Den fastslår at om halvparten av befolkningen opplever diskriminering og vold – da er det ikke rom for en bærekraftig fred for noen, og at overgrep mot kvinner, som voldtekt, er handlinger og provokasjoner som kan hindre en fredlig og bærekraftig utvikling.

I dette jubileumsåret er det lagt frem tre sentrale rapporter som omhandler kvinnenes rolle både ved forhandlingsbordet og som deltakere i gjenoppbyggingen av et sivilisert samfunn. FNs befolkningsfond (UNFPA) sin årlige rapport «State of the world population 2010» fokuserer på kvinner i og etter krig og konflikt, og seksualisert vold mot kvinner. Unifem har sett på kvinners aktive deltakelse på offisielt nivå i freds- og forsoningsprosesser. Massachusetts Institute of Technology (MIT) har sammen med International Civil Society Action Network (ICAN) gått i dybden på seks konfliktområder og sett på kvinners deltakelse. Samtlige rapporter er

Under seks prosent av medlemmene i forhandlingsdelegasjonene er kvinner.

sørgelig lesing når det gjelder kvinners deltakelse på politisk nivå ved forhandlingsbordet. Unifems rapport, som går gjennom de 13 største fredsavtalene som er inngått etter at resolusjonen ble vedtatt i 2000, viser at under seks prosent av medlemmene av de offisielle fredsforhandlingsdelegasjonene er kvinner. Færre enn tre prosent av de som undertegner fredsavtaler er kvinner, og ikke en eneste kvinne er utnevnt til fredsmekler i en omfattende konflikt i denne perioden.

MIT og ICANs rapporter underbygger funnene til Unifem; De understreker at kvinnene ifølge 1325 har blitt tildelt en posisjon ved forhandlingsbordet, men det finnes ikke noe apparat som sørger for at de i realiteten får den. På dette feltet har alle syndet; både FN, nasjoner som har ansvar for gjennomføring av freds- og forsoningsprosesser – og land i konflikt. Det skal vel ikke være slik at kvinnene selv, som ofte er det svakeste leddet (de har jo ingen hær), skal måtte kjempe seg til en plass. Dette blir spesielt vanskelig, når selv land som Norge og Finland, i fredsprosesser de deltar i, det være seg i Latin-Amerika, Aceh-provinsen eller Midtøsten, stiller med forhandlingsteam som utelukkende består av menn.

Konklusjonene i samtlige rapporter er klar: Kvinner kriger mindre enn menn, men er allikevel de som i størst grad må bære konsekvensene av menns kriger. Dette er

nettopp hva 1325 forsøker å gjøre noe med. Flere kvinner må med i prosessene for å bygge opp sivilsamfunn etter krig. Få kvinnene til forhandlingsbordet!

Men – hvor blir kvinnene av? Det kan ikke være slik at det er kvinnene, de som er uten våpen og som ofte lever i sterkt patriarkalske strukturer, som selv skal kreve plass ved forhandlingsbordet? Hvordan kan de oppnå dette – selv med 1325 i hånden – uten drahjelp fra stater og grupper der kvinners rettigheter står sterkere eller er høyere oppe på dagsordenen?

Hvordan kan vi forvente at kvinner i konfliktsoner skal kunne klare å kreve sin rett, når selv diplomater og fredsforhandlere fra FN-systemet eller nasjoner som er tildelt fredsforhandlingsansvar, ikke kjenner innholdet i 1325?

Bildet er ikke helsvart. Det er en rekke aktører på banen som gjør mye flott men dessverre ofte udokumentert arbeid knyttet til 1325. Gjennom de siste 10 årene har forskjellige FN-enheter, sivilsamfunnsaktører, internasjonale organisasjoner og stater gått aktivt inn i arbeidet med å sikre at fredsavtaler verden over ikke bare omtaler menns og kvinners forskjellige behov i freds- og forsoningsprosesser, men også tar med deres forskjellige perspektiver og prioriteringer.

FOKUS har flere prosjekter direkte knyttet til implementering av resolusjonen, i disse dager er organisasjonen i ferd med å sette i gang et større program i samarbeid med en rekke lokale aktører i Colombia, og det arbeides med å sette i gang et tilsvarende program i Sri Lanka. Hovedfokus i disse programmene er oppbygging av lokale kvinneorganisasjoner slik at kvinnene kan ta den posisjonen i fredsforhandlinger og gjenoppbyggingsprosesser som 1325 åpner for.

Norge er ett av 20 land som har laget handlingsplaner, og vi finansierer mye av det internasjonale arbeidet som er knyttet til aktiviteter og utredninger rundt 1325. De norske handlingsplanene er under revisjon, og vil bli lagt frem i løpet av kort tid. Både som demokratisk nasjon og som en nasjon med mange og sterke sivilsamfunnsaktører, opptatt av nettopp kvinners rolle som aktive samfunnsdeltakere, er det vår plikt å stille krav ved revisjonen av handlingsplanene. Vi må innskjerpe at Utenriksministeren må stille krav til lik representasjon av begge kjønn i de fredsprosessene vi inngår i. Vi må også kunne forlange at andre fredsmeklernasjoner stiller tilsvarende krav.

Uten drahjelp fra demokratiske og flere likestilte nasjoner, vil dessverre intensjonene i 1325 neppe bli gjennomført. Og dette til tross for at det finnes mange velkvalifiserte kvinner og kvinnegrupper, som opererer i konfliktområder, som deres de fikk sjansen, kunne bli gode kvalitetssikrere for en varig og bærekraftig fred. ■

Tidligere stortingsrepresentant Ågot Valle er styreleder i Forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål, og medlem av Nobelkomiteen.

DELTAkere: Kvinner deltar på et fredsmøte i Kenya. I alle fredsforhandlinger må kvinner få større plass, mener kronikkforfatteren.

FOTO: SCANPIX

På jakt etter friheten

Av Christine Afandi Agalomba

Hva er egentlig frihet? Begrepet brukes over hele verden, men med ulikt innhold. De fleste jeg diskuterer frihet med legger vekt på både muligheter og ansvar. Den norske fotografen Tom Hatlestad har fått folk over hele verden til å filosofere om frihetsbegrepet.

Det hender av og til jeg får tips og innspill fra norske lesere av denne spalten. Noen sendte meg nylig en link til www.freedomtrack.no, der fotografen Tom Hatlestad skriver om prosjektet Freedom Track. Jeg synes Toms prosjekt er veldig utfordrende og jeg tror mange bistandsarbeidere kan lære av hans tilnærming. Hatlestad har satt seg i landroveren hjemme i Norge og reist mot Dhaka i Bangladesh. Underveis har han spurt folk om hva de forbinder med begrepet frihet. Folk har satt seg ned og skrevet ned sine tanker og Tom Hatlestad har tatt et portrettfoto av alle.

Alle, ikke minst mennesker fra Norge og andre rike land, burde lære av Hatlestad og ha en mer spørrende holdning til verden omkring seg. Selv sier fotografen at han har oppdaget at han selv har møtt verden med fordommer og inngrodde forestillinger som han har måttet legge til side etter å ha stilt mennesker langs veien et enkelt, men stort spørsmål. Han har fått de mest utfordrende svarene fra folk som er fattige og ikke kan lese eller skrive. Her er det absolutt noe å lære for bistandsarbeidere som selv ofte gir for mange svar og spør for lite.

Men tilbake til begrepet frihet. Hatlestad skriver på hjemmesiden at han neste gang ønsker å kjøre lan-

Den norske fotografen **Tom Hatlestad** spør folk over hele verden hva de forbinder med begrepet frihet. Bilder og tekst ble stilt ut på Rådhusplassen i Oslo i sommer.

FOTO: AKTIVE FREDSEISER

SETT FRA SØR

Christine Afandi Agalomba er journalist i The East African.

droveren gjennom Afrika og stille det samme spørsmålet om frihet. Jeg tror han vil få mange gode svar. Det er nå snart 50 år siden mange av landene på det afrikanske kontinentet ble frigjort, men lever vi egentlig

Hvis alle utøver total frihet vil det ikke være bra for samfunnet.

i frihet i dag? Jeg stiller meg spørsmålet når jeg sitter trangt og ukomfortabelt i en sliten minibuss (matatu) på en støvete grusvei inn mot sentrum i Nairobi. Folk på bussen prater litt, men mange virker utslitte. De fleste har stått opp grytidlig og kommer ikke hjem til familien før seint på kvelden igjen. Alle sitter vi og tenker på vårt; regninger som skal betales, mat og skolegang til barna, slektninger som er syke, alle forpliktelser og alt ansvar. Da har vi

ikke en gang begynt å tenke på alt det uforutsette som normalt skjer i afrikanske storbyer. Minibussen kan når som helst bryte sammen eller i verste fall ble utsatt for en alvorlig ulykke. Når vi går ut av bussen tviholder vi på vesker og mobiltelefoner for å unngå at noen rapper alt fra oss. Hvem snakker om frihet?

Hvis alle utøver total frihet vil det ikke være bra for samfunnet. Jeg tror pliktene og ansvaret tynger de fleste afrikanere, selv om folk som gjester kontinentet ofte beskriver oss som ansvarsløse. Ikke minst gjelder det den afrikanske mannen som i litteratur og journalistikk gjennomgående omtales som lat og lett-sindig. Jeg påstår ikke at alle afrikanske menn er de beste forbilder, men jeg sier ikke noe på at noen og enhver kan trenge noen friminutter når ansvaret tynger og mulighetene til å innfri alles forventninger rett og slett ikke finnes.

Jeg tror mange afrikanere i sin beskrivelse av begrepet frihet vil bruke ordet harmoni. De fleste av oss føler friheten når ting passer sammen, utfyller hverandre og balanserer. Ikke minst er vi ute etter harmoni mellom mennesker, både enkeltpersoner og grupper.

Jeg nærmer meg stoppestedet for bussturen min i Nairobi og leter etter harmonien. Den er der. Noen smiler og ler, en mann reiser seg høflig og slipper meg forbi, billettgutten ønsker meg en fin dag, ingen stjeler veska mi, heisen opp til kontoret kommer når jeg trykker på knappen, kollegene mine er glade for å se meg og pc-en har ikke fått et eneste nytt virus. Kanskje fant jeg friheten i alt det trivielle og alt det trygge og normale. ■

! GADOS VERDEN

Tanzanianeren **Godfrey Mwampembwa**, bedre kjent som «Gado», er en av Afrikas mest profilerte karikaturtegnere. Han tegner blant annet for den uavhengige kenyanske avisen **Daily Nation**.

I samtale med Mandela

For noen år siden kom Mandelas selvbiografi «Veien til frihet» som ble en internasjonal bestselger. Men Mandela satt også på mengder av notisbøker, bordkalendere, brev, referater fra samtaler, dagbøker og en ikke utgitt selvbiografi med stoff som går mer under huden på mannen og gir et mer nyansert bilde av hvem han er.

En gruppe ledet av forsker Verne Harris tok på seg oppgaven å velge ut deler av dette stoffet. Mandela selv ønsket ikke å delta. Han planla en bok om sin presidenttid, men den ble aldri fullført. I stedet får vi innsikt i hans personlige notater. Resultatet griper leseren. Og det er ingen tvil: Det er Mandelas stemme vi hører.

Xhosabarnet Nelson ble født 18. juli 1918 og ble forberedt til å leve med høvdingverdighet. Selv ville han det annerledes, selv om han har vært sterkt knyttet til jorda og landbruket hele livet. Nelson fikk sin juridiske utdanning på det universitetet som utdannet flere politiske ledere i Afrika - Fort Hare. Langt senere ønsket han også å studere sitt land og sitt folks historie. I stedet ble han en sentral del av historien selv.

Brevene Mandela skrev fra cella på Robben Island var ofte klippet i filler av sensuren. Men han hadde

BOKANMELDELSE

Nelson Mandela:

«Samtaler med meg selv»
Cappelen Damm, 2010.

kopiert dem med sin sirlige håndskrift i notatbøker. Brevene forteller om et menneske som er levende opptatt av kampen mot det sittende apartheid-regimet, av hvordan det går med vennene og ikke minst - smertelig opptatt at Winnie og barna og hvordan de klarer seg når far er i fengsel. Hans konflikter med Winnie viser seg fra 1983 da Mandela ikke ville flytte til et område myndighetene bestemte mot at han ble satt fri. Han er likevel dypt bekymret for henne og barna da hun selv kommer i fengsel.

Fangen blir knust da hans mor dør og han ikke får dra til hennes begravelse. Det er tydelig at han sto sin mor nær. Men like stor smerte mottar han avslag på søknad om å delta på sønnens begravelse, etter at han er drept i en bilulykke. Dette er ekstremt tunge og ensomme stunder i Mandelas liv som vi kommer nær gjennom hans egne ord. Mandela har alltid satt familien høyt og har nok reflektert mye over om prisen

for hans kamp har vært for høy.

Vi får også innsikt i hans bordkalendere og notisbøker der han i korte setninger blant annet noterer seg ting som vekt, blodtrykk, helse, mat, behovet for solbriller og såpe.

Boka inneholder utdrag fra flere samtaler der vi kommer nærmere Mandelas mange tanker om fangenskap, fangevoktere, ANC og kameraene enn noe jeg kan huske er utgitt tidligere. Den inneholder også Mandelas tanker om hvilken politisk strategi som skal velges den dagen apartheid-regimet faller, og vi får innblikk i hans samtaler med ledende politikere på veien fram mot frihet. I stikkord er han innom møter med George W. Bush og Margareth Thatcher. Han noterte hele tida.

Mot slutten får vi også et glimt av hvordan en eldre mann nærmer seg Graca Machel, enken etter presidenten i Mosambik, selv statsråd. I dag er de to gift.

Respekten for Mandelas integritet, hans politiske redskaper og hans enorme innsats har allerede befestet seg i historien. Respekten blir ikke mindre når vi nå kommer ham enda nærmere. For å sitere fra boka: «Hans historie ble flettet inn i historien om Sør-Afrikas ferd fra kolonialisme via apartheid til demokrati. Nasjonens lange vei til frihet var utenkelig uten Mandelas lange personlige vei. Men det var i de mer enn tjuesju årene han satt i fengsel at livet hans antok episke proporsjoner. Mandela ble et internasjonalt symbol på kampen for rettferdighet. Det er ingen tvil om at han var verdens mest berømte fange. En fange som i 1990, da han ble løslatt, var rede til å gå ut på verdensscenen.»

Boka er dyktig redigert og lett tilgjengelig for leseren som vil finne mange høydepunkter. Mandela fører en samtale med leseren også. ■
Tone Bratteli

NOTISER

Kenya satser på vindkraft

I Kenya er det nylig bygget seks vindturbiner og mange flere er planlagt, melder nyhetsbyrået IPS. Økende priser på elektrisitet og et voksende behov for strøm fra landets industri har ført til at kenyanske myndigheter nå også satser på fornybar energi. En rekke afrikanske land har både mye sol og mye vind, noe som gir gode muligheter for produksjon av klimavennlig elektrisitet. ■

Venter større ødeleggelser fra naturkatastrofer

Årlige økonomiske tap fra naturkatastrofer kan bli tredoblet, og nå 185 milliarder dollar (omtrent én billion kroner) i løpet av dette århundret, ifølge en rapport fra FN og Verdensbanken. Og det er før virkningene av klimaendringer regnes med.

Klimaendringer kan øke med denne regningen med ytterligere 165-375 milliarder kroner - fra tropiske sykloner alene. Bedre systemer for varsling og forebygging kan spare både penger og menneskeliv, heter det i rapporten UnNatural Disasters: The Economics of Effective Prevention.

Mellom 1970 og 2008 har verdier for 13,5 billioner kroner gått tapt i naturkatastrofer. De største tapene kom som følge av jordskjelv og tørke, og mellominntektsland blir hardere rammet enn svært fattige eller rike land. I samme periode har 3,3 millioner mennesker dødd som følge av naturkatastrofer. ■

Gestalt Sentrum

Elisabeth Eie, Gestaltterapeut, MNGF
• Lederutvikling • Prosessveiledning • Coaching
• Teamutvikling • Konfliktløsning • Terapi
11 år i egen praksis. 20 års erfaring fra bistand
www.gestaltsentrum.no

Prøv en
stillingsannonse i
bistandsaktuelt
Tlf. 22 24 05 72

Norsk Folkehjelp

FOLK
FORANDRER
VERDEN

PROGRAMME MANAGER, ANGOLA

En erfaren leder med bistandsfaglig kompetanse ønskes til vårt utviklingsprogram i Angola.

Arbeidssted Luanda, tiltredelse 01.01.2011. Søknadsfrist 24. november. Full utlysning på folkehjelp.no

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, humanitær minerydding, sanitet og redningstjeneste, integrering og asyl. Norsk Folkehjelp har mer enn 9500 medlemmer i Norge og 2400 ansatte i Norge og internasjonalt. Vi arbeider i 37 land over hele verden og vil i 2010 ha en omsetning på om lag 800 millioner kroner.

Senior Lecturer in Peace and Development Studies

The primary tasks involve teaching, course planning and course administration at basic and advanced educational levels. The main teaching area is development economics, international development cooperation and international political economy. Additional tasks include development and active maintenance of cooperative relations with organisations within the area of peace and development.

Are you interested? Please read more at Lnu.se

Welcome to a university in the spirit of Carl Linnaeus! Linnaeus University is a modern, international university in southern Sweden. The university is situated in Kalmar and Växjö with 34,000 students and 2,000 employees.

Linnaeus University
Sweden

Seniorrådgiver

- consulting (id 154/10)

For å styrke vårt konsulentmiljø søker avdeling Consulting deg som ønsker å ta et faglig ansvar innenfor våre prosjekter knyttet til bl.a. institusjonssamarbeid i Uganda og Tanzania. Du vil få stor kontaktflate både i Statnett og i de selskapene vi jobber med i verden.

Kontakt: Siw Rinker,
tlf. 415 40 044

Fullstendig utlysningstekst finner du på
www.statnett.no

Statnett

Nå kan du få
nyhetsbrev
på e-post fra
bistandsaktuelt.no

RETTFERDIG KAFFE FRA TANZANIA

Kaffebonden får
dobbel betalt.
Kaffen brennes og pakkes
lokalt og sendes
direkte hjem til deg.
Pris fra 110 kr/kg

info@wild-tracks.com
www.wild-tracks.com

NYTT OM NAVN

Har du skiftet jobb? Kontakt redaksjonens Nytt om navn-medarbeider Jan Speed på e-post: jasp@norad.no eller på telefon 22 24 03 65.

Lisa Sivertsen (35) ble 1. september engasjert som kommunikasjons-sjef hos CARE. Lisa har bakgrunn som nestleder og rådgiver i kommunikasjonsavdelingen hos Amnesty International i Norge. Hun har

mastergrad i antropologi og utviklingsstudier fra London School of Economics and Political Studies.

Helene Aall Henriksen ble ansatt som programrådgiver i CARE 18. oktober. Helene har arbeidet med kvinners rettigheter og likestilling, seksuell og reproduktiv helse og kjønnsbasert vold i UD, Norad

og FNs befolkningsfond (UNFPA). Hun har en mastergrad i konflikt og utviklingsstudier fra School of Oriental and African Studies.

Håvard Klepp er tilsatt som ny kommunikasjonsrådgiver ved Oslo-senteret fra 1. november. Klepp har ansvaret for kommunikasjonsrådgivning og den daglige pressekontakten ved

Oslosenteret. Han kommer til Oslosenteret fra NRK og har lang erfaring som journalist, programleder og vaktstjef i NRK, TV2 og Kanal 24. Han er utdannet innen samfunnsvitenskapelige fag og journalistikk, og er sterkt engasjert i internasjonale spørsmål.

NOTISER

Tomme mager i Nord-Korea

Selv om høsten har vært god vil fem millioner mennesker fortsatt mangle mat i Nord-Korea, advarer FNs mat- og jordbruksorganisasjon (FAO) og Verdens Matvareprogram (WFP). De to organisasjonene skriver i en rapport at landet trenger å importere 867 000 tonn korn for å fø befolkningen i 2010-2011. Mynighetene har bare planer om å importere 325 000 tonn, noe som etterlater et udekket behov på 542 000 tonn korn.

De to FN-organisasjonene anbefaler å dekke deler av dette behovet med internasjonal matvarehjelp, samtidig som landet kan ruste opp landbruket og utvikle en nasjonal politikk for å gi bedre støtte til jordbruk i liten skala. ■

Frykter at hjelpeorganisasjoner blir syndebukker

150 NGOer, eller ikke-statlige organisasjoner, har fått forbud mot å arbeide i Afghanistan.

De fleste av organisasjonene er lokale afghanske organisasjoner. Laurent Sailard, sjef ACBAR, som er en paraplyorganisasjon for over 100 lokale og internasjonale organisasjoner, advarer nå mot at NGOene blir regjeringens syndebukker i kampen mot korrupsjon.

- Ikke-statlige organisasjoner har bare brukt 10 prosent av bistanden til Afghanistan, sier Sailard til FNs nyhetsbyrå Irinews. ■

THE WORLD BANK

Working for a world free of poverty

Positions located in Washington, D.C. (Duration: 2 years)

Norge har i flere år sekondert spesialister til å arbeide i Verdensbanken for en kortere periode. Formålet med ordningen er å styrke bankens innsats på områder som er prioritert fra norsk side, bygge opp erfaring innenfor utviklingsarbeid, bidra med internasjonal kompetanse i norske miljøer gjennom sin innsikt i Verdensbankens virksomhet og utgjøre en ressurs base for fremtidig rekruttering av nordmenn til Verdensbanken. Rekrutteringen blir foretatt av Verdensbanken og det er Verdensbanken som er arbeids- og som administrerer ordningen.

Private Sector Development Officer, Investment Climate Department, Regulatory Simplification (vacancy #102103)

Seeking a Private Sector Development Officer to support the Trade Logistics Program, with technical, operational and research skills. Minimum: Master's Degree in economics, public policy, business economics, international relations or equivalent discipline. At least 5 years of relevant experience in development, providing technical expertise and/or managing projects. English fluency required. Spanish or French fluency desirable.

Senior Energy Specialist, Energy, Transport and Water Department, (vacancy #102079)

Seeking a Senior Energy Specialist to assist in delivering the World Bank's agenda to promote carbon capture and storage in climate change mitigation. Minimum: Master's Degree in petroleum engineering, large structure geology, oil and gas exploration, etc., with training that supports mix of technical, geological, financial and economic skills. At least 8 years of relevant experience in climate change mitigation, power plant engineering, petroleum and mining or coal power sectors. English fluency required.

Senior Social Development Specialist, Social Development Department (vacancy #102080)

Seeking a Senior Social Development Specialist to provide strategic, analytical, and operational support in delivering its work program on Demand for Good Governance (DFGG). Minimum Master's Degree in social sciences (public policy, international relations, development, economics, sociology, political science, anthropology). At least 8 years relevant working experience. English fluency required

Eligible and qualified candidates may apply online at www.worldbank.org/jobs and the choose vacancy number. Please note that you will need to register before submitting your application. The closing date is December 17, 2010.

These positions are reserved for nationals of NORWAY.

Exceptional Challenges, Amazing People

9-2010 - 13. ÅRGANG bistandsaktuelt

Fagblad om utviklings-samarbeid

Redaksjonen arbeider i henhold til pressens Vær Varsom-plakat og Lov om redaksjonell frihet i media.

Det er bladets redaktør som har ansvaret for innholdet i bladet.

Ansvarlig redaktør:
Gunnar Zachrisen
gz@norad.no

Debattredaktør:
Thore Hem
tgh@norad.no

Nettavisredaktør:
Jan Speed
jasp@norad.no

Journalister:
Tor Aksel Bolle
toab@norad.no
Hege Opseth
heop@norad.no
Ingvild Sahl
sahlmedia@gmail.com
Even Tømte
even.tomte@gmail.com
Marta Camilla Wright
martacamillaw@hotmail.com

Administrasjon:
Ba-Musa Ceesay
Ellen Rojahn

Redaksjonsråd
Jens Barland
Nora Ingdal
Markus Nilsen
Ane Sigurdsson Mygland
Terje Ringdal
Asle Toje

Internett:
www.bistandsaktuelt.no

Postadresse:
Boks 8034 Dep.,
0030 Oslo

Kontoradresse:
Ruseløkkv. 26 (6. etg.)

Telefoner:
22 24 20 30
(sentralbord)
22 24 20 40 (redaksjon)
22 24 05 72 (annonser)

E-post redaksjon:
gz@norad.no

E-post annonser:
toab@norad.no

Design og produksjon:
Akela grafisk design,
Fred Isaksen, Larvik #51200

Trykk:
Nr1 Trykk as

Abonnement:
Bistandsaktuelt, Norad,
Boks 8034 Dep.,
0030 Oslo
Telefon: 22 24 20 59
E-post: adr-ba@norad.no
Abonnementet er gratis.

Utgiver:

Norad

ISSN 1501-0201

Redaksjonen avsluttet:
Tirsdag 16. nov. 2010

Opplag - denne utgaven:
18 300 eksemplarer

Bistandsaktuelt er medlem av:

Fagpressen

Neste
bistandsaktuelt
utkommer ca. 17. desember

Litt mer enn krig og katastrofer...

Er du opptatt av utviklingslandenes situasjon? Er du interessert i å lese om den økonomiske og politiske utviklingen? Om de mange små skrittene for å unngå sult-katastrofer og krig? Nå har du muligheten.

JA, jeg vil ha et gratis-abonnement på fagbladet Bistandsaktuelt.

Navn
Gate- og/eller leilighetsadresse (etasje og leilighetsnummer, hvis mulig)
Postboks
Postnummer Poststed

NB! Vennligst oppgi gate-/leilighets- og evt. postboksadresse. Hoveddelen av opplaget distribueres med avisbud.

Du kan også tegne abonnement direkte på www.bistandsaktuelt.no

PORTO

bistandsaktuelt

Norad,
boks 8034 Dep.,
0030 OSLO

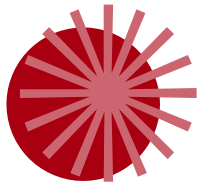
bistands-aktuelt
2-2010
Litt fattige reiser utskantere de aller fattigste

En revolusjon svøpt i sari

Nå 27.000 lesere!

VISSTE DU AT...
at forventet levealder i Norge er 81,
mens den i Gambia er 57?

Kilde: FNs Human Development Report 2010

«En grådig mus
hører ikke
katten komme»

Ordtak fra Namibia

Vil Kagame bli venn med meg?

Beryktede afrikanske presidenter sminker fjeset på Facebook

Bistandsaktuelt venter ennå på godkjenning av venneforespørselen til Rwandas president Paul Kagame. Enten er han ikke på Facebook særlig ofte – eller så har han rett og slett ignorert oss!

HEGE OPSETH

Men – venn eller uvenn – på hans åpne profil er det mye å lese – for eksempel at Rwandas sterke mann er glad i tennis, gift med Jeanette og har fire barn.

Internettekspløsjonen har lokket noen få afrikanske statsledere til nye sosiale medier. Akkurat som Barack Obama hadde gjort før ham, brukte Kagame både Facebook, Twitter og Flickr i oppkjøringen til presidentvalget tidligere i høst. Som kjent fikk han over 90 prosent av stemmene. Hvor mange han fikk takket være aktiviteten på sosiale medier er høyst usikkert. Men det er opplagt at afrikanske ledere – sakte, men sikkert – ser verdien av å møte sine velgere i en ny digital, sosial verden.

Noen har helt personlige profiler og fansider som driftes av dem selv – det vil si: presse- og propagandastaben på presidentkontoret. I tillegg florerer det også av falske profiler, fansider og informasjonssider. Enten for å opponere mot politikken, drive humoristisk hets eller simpelthen for å uttrykke generell avsky.

Elsker deg! Isaias Afewerki, Eritreas president, som beskyldes for å holde landet i en jernhånd og stå for omfattende tortur av politiske motstandere, har nesten 5000 følgere på sin fanside. Den ser også ut til å være offisiell med alt fra bilder fra hans dager som geriljakriger til ferskere bilder fra hans dager som eneveldig president.

«Eritrea er ikke til salgs», skriver en facebookvenn i statusfeltet. «Beste presidenten noensinne», skriver en annen. «Love youuuuuu!», fastslår en tredje. Lovprisningene har ingen ende.

Oppdateringen «Vi er nummer én på dette kontinentet» – tilsynelatende skrevet av presidenten selv – har fått 504 mer eller mindre begejtrede støttekommentarer.

Men uansett ville ikke den eritreiske presidenten mottatt en venneforespørsel fra Bistandsaktuelt. Om Facebook er aldri så grenseløst, finnes det kanskje likevel noen grenser for hvem vi skal gjøre oss til venn med?

Populær Tsvangirai. Mens vi venter på Kagame, prøver vi oss på Joseph Kabila, president i DR Kongo. Vi legger ham til som venn, men der er be-

FIRKLØVER PÅ FACEBOOK: Statslederne Paul Kagame (Rwanda), Isaias Afewerki (Eritrea), Robert Mugabe (Zimbabwe) og Idriss Déby Itno (Tsjad) får mye kjøft i internasjonale medier, men på Facebook er de blant venner.

skjedden kort og brutal: Brukeren har allerede for mange forespørsler. 4562 venner kan Joseph skilte med på profilen som synes å være av ekte valør.

På veggen starter han hver beskjed med «Cher amis» – «kjære venner!». Hvorvidt han skriver selv er uvisst, men at Joseph er utvilsomt en av presidentene med en imponerende Facebook-side.

Vi drar videre til Zimbabwe for å sjekke aldrende og evig seige president Robert Mugabe. Har han – eller har han ikke profil?

1230 har klikket at de liker info-siden om den meget omstridte statslederen. Er det mulig å være fan av Mugabe? Eller Afewerki for den saks skyld?

En av de uoffisielle «fansidene»

til Mugabe har valgt en langt mer kritisk tilnærming. 1771 er medlemmer av denne fjesboksiden som skriver og legger ut bilder i fleng. «Her velter han seg i luksus mens hans landsmenn sliter med å skaffe nok mat», står det i klartekst under ett av bildene.

Arabisk. Hans makker i samlingsregjeringen, Morgan Tsvangirai er atskillig mer aktiv – og populær! 54 500 følger ham på det som tydeligvis er hans offisielle side. Lyst til å ringe ham? Statsministeren i Zimbabwe slår til med telefonnummer på informasjonssiden: 00263 (4) 780301-3.

Bistandsaktuelt ringer selvsagt. Vi kom ikke fram i dag, men kanskje i morgen?

Tsjads president Idriss Déby Itno har egen profil med 2740 venner, tross at han beskyldes for å være både korrump og udemokratisk. Hva mannen med det noe frynsete ryktet har i statusfeltet sitt forblir likevel en gåte ettersom det står på arabisk. Særlig ivrig er han heller ikke, men så er vel Tsjad et land hvor størstedelen av befolkningen ikke bruker mye tid foran laptopen.

Men siden vi allerede venter på Kagame og Kabila, sender vi likegodt også en forespørsel til Déby Itno også. Hvem vet, kanskje Bistandsaktuelt via Facebook blir invitert til et av presidentpalassene neste gang vi er på reportasjereise. ■